

recenzent:
dr hab. Aleksander Maksimczuk

wszelkie prawa zastrzeżone

ISBN 978-83-86462-23-0

**Innowacje a funkcjonowanie rynku pracy
w województwie podlaskim,
ze szczególnym uwzględnieniem
miasta Białystok
w latach 2007 – 2013**

**Innowacje
a
funkcjonowanie rynku pracy
w województwie podlaskim,
ze szczególnym uwzględnieniem
miasta Białystok
w latach 2007 – 2013**

**Joanna Prystrom
Katarzyna Wierzbicka**

Białystok 2013

Wstęp	9
Rozdział I	15
Sytuacja społeczno – gospodarcza województwa podlaskiego ze szczególnym uwzględnieniem miasta Białystok	
I.1 Sylwetka i potencjał ludnościowy regionu	15
I.2 Zaplecze infrastrukturalne i przedsiębiorczość regionu	50
I.3 Sytuacja na rynku pracy	63
Rozdział II	77
Innowacje i ich wpływ na rynek pracy	
Rozdział III	94
Oferta unijnych programów 2007 – 2013 ukierunkowanych na podnoszenie innowacyjności regionu i kondycji rynku pracy	
Rozdział IV	114
Innowacyjność regionu	
Rozdział V	149
Unijne wsparcie innowacyjnych podmiotów gospodarczych a sytuacja na podlaskim rynku pracy	

Zakończenie	163
Bibliografia	167
Spis rysunków, tabel i wykresów	177

Wstęp

Współczesne procesy globalizacyjne, stale zmieniające się oczekiwania klientów i nieustannie narastająca konkurencja, wymuszają na gospodarkach i funkcjonujących w nich podmiotach gospodarczych ciągłe reagowanie na zachodzące zmiany. W otwartej gospodarce światowej konkurencyjność i szansa na przetrwanie w tym burzliwym otoczeniu opierają się na zdolności wytwarzania innowacyjnych towarów i usług.

Z powyższego względu, postawienie na zrównoważony wzrost oparte na innowacji jest centralnym punktem odpowiedzi Unii Europejskiej na globalizację. W ostatnich dziesięcioleciach zauważa się wyraźny wzrost znaczenia innowacji w procesach gospodarczych. Zjawisko to odnosi się do wielu sfer życia, wpływając nie tylko na dynamikę rozwoju, ale również na postrzeganie przyszłych tendencji gospodarczych i społecznych. Wyznacza także ścieżki, którymi gospodarki powinny podążać w celu osiągnięcia coraz lepszych efektów.

Podmioty gospodarcze, aby się rozwijać potrzebują innowacji. Firmom, które ten fakt lekceważą grozi stagnacja i w konsekwencji usunięcie z rynku. Dzięki innowacyjności przedsiębiorstwa stają się bardziej konkurencyjne. W następstwie skłania to ich konkurentów do podejmowania podobnych działań, czyli poszukiwania i wdrażania innowacji oraz dążenia do podniesienia konkurencyjności. Tego typu rywalizacja z kolei przekłada się na wzrost pozycji i zdolności konkurencyjnej całej gospodarki.¹

Narzędziem realizacji kluczowych wytycznych Unii Europejskiej, opracowanych na okres 2007 – 2013 jest polityka spójności, zwana również

---

¹ Prystrom J., *Innowacyjne determinanty funkcjonowania rynku pracy na przykładzie gospodarki szwedzkiej*, Wydawnictwo Politechniki Białostockiej, Białystok 2012, s. 5.

polityką regionalną. Ma ona na celu wspieranie działań prowadzących do wyrównania warunków ekonomicznych i społecznych we wszystkich regionach Unii Europejskiej. W szczególności założono zmniejszenie różnic w poziomie rozwoju regionów oraz likwidację zacofania najmniej uprzywilejowanych regionów i wysp, w tym obszarów wiejskich. Podstawowymi instrumentami realizacji polityki spójności są programy operacyjne.²

Polityka spójności Unii Europejskiej to przede wszystkim pomoc w formie dotacji dla regionów w Unii Europejskiej, która polega na realizacji trzech najważniejszych celów:³

- konwergencji – czyli spójności – Unia Europejska wspiera rozwój infrastruktury oraz potencjału gospodarczego i ludzkiego najbiedniejszych regionów (prawie 82% wszystkich wydatków w ramach funduszy strukturalnych);
- podniesienia konkurencyjności regionów i zatrudnienia – czyli Unia Europejska wspiera innowacje i badania naukowe, zrównoważony rozwój oraz szkolenia zawodowego w mniej rozwiniętych regionach (prawie 16% wszystkich wydatków w ramach funduszy strukturalnych);
- europejskiej współpracy terytorialnej – czyli wspieranie, promocja i realizacja wspólnych projektów o charakterze międzynarodowym na terytorium całej Unii Europejskiej.

Polega zatem na wspieraniu wzrostu gospodarczego, społecznego (np. walka z bezrobociem) i przestrzennego (m. in. poprawa komunikacji szynowej, drogowej i lotniczej). Ponadto, polityka regionalna na lata 2007 - 2013 ma na celu zwiększenie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia we wszystkich regionach

---

² *Cele polityki spójności*,

<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/wstepdofunduszyeuropejskich/strony/celepolitykispojnosc.i.aspx>, 21.08.2013 r.

³ Ibidem.

i miastach Unii Europejskiej. Realizowana jest przede wszystkim dzięki dwóm funduszom strukturalnym, tj.: Europejskiemu Funduszowi Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiemu Funduszowi Społecznemu (EFS), Funduszowi Spójności (FS).⁴

W przypadku realizacji założeń unijnych, kluczową rolę odgrywa Narodowa Strategia Spójności (NSS)⁵. Jest to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007 – 2013.⁶

Celem strategicznym NSS jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Założenie to będzie osiągnięte poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych. Celami horyzontalnymi NSS są:⁷

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa,
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej;
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski;

---

⁴ *Portal Funduszy Europejskich*,
<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/czymysafundusz.aspx>, 21.08.2013 r.

⁵ nazwa urzędowa: Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, NSRO.

⁶ *Narodowa Strategia Spójności*,
<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/NSS.aspx>, 21.08.2013 r.

⁷ Ibidem.

4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług;
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej;
6. Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Obok działań o charakterze prawnym, fiskalnym i instytucjonalnym cele NSS są realizowane za pomocą programów (tzw. programów operacyjnych), zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, programów regionalnych (tzw. regionalnych programów operacyjnych), zarządzanych przez zarządy poszczególnych województw i projektów współfinansowanych ze strony instrumentów strukturalnych, tj.:⁸

- Program Infrastruktura i Środowisko – EFRR i FS;
- Program Innowacyjna Gospodarka – EFRR;
- Program Kapitał Ludzki – EFS;
- 16 programów regionalnych – EFRR;
- Program Rozwój Polski Wschodniej – EFRR;
- Program Pomoc Techniczna – EFRR;
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – EFRR.

Do programów unijnych, niosących pomoc podmiotom gospodarczym, ukierunkowującym swoją aktywność na innowacje można zaliczyć m. in. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG), Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) czy też Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego (RPW WP).

---

⁸Ibidem.

Jak już podkreślono, w ostatnim czasie innowacje są postrzegane za jedno z najistotniejszych determinant rozwoju społeczno – gospodarczego. Aktywność innowacyjna to zarazem inwestycje w działalność B + R, unowocześnienia infrastrukturalne, nowatorska działalność podmiotów gospodarczych, itp.

W tym przypadku, wartym wspomnienia wydaje się być fakt, iż według raportu na temat wielkich miast Polski przygotowanego przez PricewaterhouseCoopers, Białystok - dzięki dynamicznemu rozwojowi - ma szansę stać się centrum rozwoju Polski północno-wschodniej.⁹

Należy zaznaczyć, że dynamiczny rozwój w dużej mierze opiera się różnego rodzaju innowacjach. Co więcej, plany innowacyjności często mają szansę realizacji dzięki wsparciu, jakie niosą ze sobą unijne fundusze pomocowe.

Z tego względu, postanowiono zwrócić tym kwestiom szczególniejszą uwagę. Aspekt ten dotyczy dokładniej istoty innowacji w przypadku możliwości tworzenia nowych miejsc pracy i zwalczania bezrobocia. Ponadto, podjęto próbę wskazania funduszy pomocowych UE – w dużej mierze pochodzącym takich programów jak PO IG czy RPO WP - których założenia są ukierunkowane na podnoszenie innowacyjności podmiotów gospodarczych i zarazem poruszających kwestię zatrudnienia.

Co więcej, kluczowym celem autorek jest przeanalizowanie wpływu innowacyjności lokalnych podmiotów gospodarczych, realizowanej dzięki unijnemu wsparciu w takich programów jak PO IG czy RPO WP, na szansę tworzenia nowych miejsc pracy.

Istotny wpływ na ukończenie niniejszej publikacji miały pomoc i wskazówki pracowników Urzędu Marszałkowskiego w Białymstoku oraz

---

⁹ *Białystok centralnym ośrodkiem innowacji i biznesu północno-wschodniej Polski. Seminarium*, <http://www.bialystokonline.pl/bialystok-centralnym-osrodkiem-innowacji-i-biznesu-polnocno-wschodniej-polski-seminarium,artykul,59618,4,1.html>, 19.04.2013 r.

podlaskich przedsiębiorców. Szczególne podziękowania chcielibyśmy złożyć Panu Andrzejowi Nartowiczowi ze spółki IDEAL GROUP.

Autorki

Rozdział I

Sytuacja społeczno – gospodarcza województwa podlaskiego ze szczególnym uwzględnieniem miasta Białystok

Z uwagi na objętość tematu niniejszego rozdziału, dokonano jego podziału na trzy podrozdziały ujmujące aspekt prezentujący sylwetkę badanego regionu, potencjał ludnościowy, zaplecze infrastrukturalne i przedsiębiorczość regionu oraz sytuację panującą na rynku pracy.

I.1 Sylwetka i potencjał ludnościowy regionu

Województwo podlaskie jest najbardziej wysuniętym na północny - wschód województwem Polski. Graniczy z dwoma państwami: Białorusią na wschodzie (260 km) i z Litwą na północy (104 km). Od północnego zachodu sąsiaduje z województwem warmińsko-mazurskim, zaś od zachodu i południowego zachodu - z województwem mazowieckim. Na krótkim odcinku rzeki Bug na południu istnieje granica z województwem lubelskim. Podlaskie zostało podzielone na 17 powiatów, w tym 3 powiaty grodzkie - Białystok, Suwałki, Łomża oraz 118 gmin. Stolicą jest miasto Białystok, liczący prawie 300 tysięcy mieszkańców. Pozostałe większe miasta regionu to Suwałki (ok. 70 tys. mieszkańców) i Łomża (ok. 64 tys. mieszkańców).¹⁰

W regionie jest 11 przejść granicznych: na granicy z Litwą - Budzisko (drogowe), Ogrodniki (drogowe), Trakiszki (kolejowe); na granicy z Białorusią - Białowieża (drogowe - osobowe), Bobrowniki (drogowe), Czeremcha (kolejowe),

---

¹⁰ *Województwo podlaskie*, <http://region.e-podlasie.pl/>, 09.04.2013 r.

Kuźnica Białostocka (drogowe i kolejowe), Połowce (drogowe), Płaska (Rudawka - rzeczne, osobowe), Siemianówka (kolejowe – ruch towarowy).¹¹

Przez teren województwa przebiegają ważne szlaki komunikacyjne ze wschodu na zachód i z północy na południe. Pierwszy z nich biegnie z Berlina, przez Warszawę i Grodno do Sankt Petersburga, a drugi, z Warszawy do Helsinek, to przyszła droga tranzytowa szybkiego ruchu VIA BALTICA, która połączy kraje bałtyckie z Europą Zachodnią. Funkcjonuje tu dziewięć przejść granicznych, w tym pięć drogowych i cztery kolejowe.¹²

Uwarunkowania geograficzne i historyczne sprawiły, że województwo podlaskie jest miejscem współistnienia różnych narodów i kultur. Powstał tu specyficzny pejzaż kulturowy, charakteryzujący się wielością wyznaniową i bogactwem obrzędów. Od wieków żyją tu obok siebie Polacy, Białorusini, Tatarzy, Rosjanie, Żydzi. Wielonarodowość była, między innymi, powodem stworzenia uniwersalnego języka przez urodzonego w Białymstoku twórcę esperanta – Ludwika Zamenhafa (1859 - 1917).¹³

Województwo podlaskie jest regionem rolniczym. Jednak surowy klimat i słabe gleby powodują, że wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej plasuje to województwo na ostatnim miejscu w kraju. Rolnictwo przystosowało więc kierunki produkcji do istniejących walorów środowiska. Województwo podlaskie ma największy odsetek użytków zielonych (prawie 20% powierzchni) spośród wszystkich województw kraju. Atut ten wykorzystuje się rozwijając chów bydła mlecznego i mięsnego. Podlaskie może się pochwalić największą obsadą bydła w Polsce (61,4szt/100 ha użytków rolnych przy średniej

---

¹¹ *Województwo Podlaskie*, http://www.wrotapodlasia.pl/pl/region/informacje_ogolne/, 09.04.2013 r.

¹² *Województwo podlaskie*, <http://region.e-podlasie.pl/>, 09.04.2013 r.

¹³ *Województwo Podlaskie*, http://www.wrotapodlasia.pl/pl/region/informacje_ogolne/, 09.04.2013 r.

dla kraju 33,9 szt/100 ha). Pod względem skupu mleka województwo podlaskie wraz z mazowieckim zajmuje pierwsze miejsce w kraju i stanowi około 40% ogólnego skupu krajowego (w tym województwo podlaskie 20%). Na terenie Podlaskiego uprawia się głównie ziemniaki, zboża (żyto, owies, pszenicę, kukurydzę), rzepak i buraki cukrowe. W ostatnich latach coraz więcej właścicieli gospodarstw rolnych zajmuje się - z powodzeniem - prowadzeniem działalności agroturystycznej. Dość poważnym problemem Podlasia jest migracja ludności rolniczej i opuszczanie gospodarstw na obszarach przygranicznych. Na obszarach tych zamieszkują głównie emeryci.¹⁴

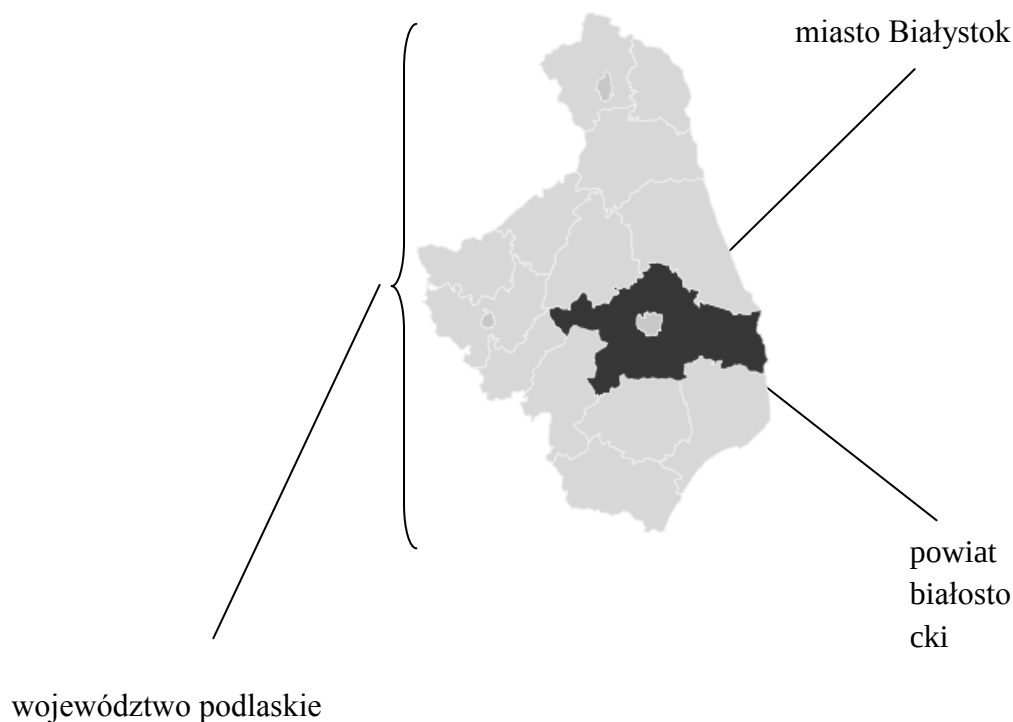
Przemysł województwa związany jest z dominującym sektorem rolnictwa, gdyż kluczową pozycję zajmuje w nim produkcja i przetwórstwo artykułów spożywczych (przemysł mleczarski, mięsny, owocowo-warzywny, piwowarski, spirytusowy i młynarski). Ważne znaczenie ma również produkcja maszyn i urządzeń (urządzenia oraz ich części i podzespoły dla przemysłu spożywczego, rolnictwa i leśnictwa), produkcja tkanin (tkaniny wełniane, bawełniane, materiały obiciowe, wyroby runowe, dywany, pledy, koce i pasmanteria) oraz drewna i wyrobów z drewna (parkiety, meble, stolarka okienna i drzwiowa, elementy konstrukcji domów i sklejka). Znakiem firmowym regionu są znakomite mleczarnie. Obecnie siedem zakładów mleczarskich ma uprawnienia eksportowe do krajów Unii Europejskiej. Bardzo dobrze prosperuje także przetwórstwo mięsne. Uprawnienia eksportowe posiada około 40 podlaskich zakładów mięsnych i drobiarskich, z czego trzy spełniają unijne standardy eksportowe.¹⁵

---

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ *Województwo podlaskie*, <http://region.e-podlasie.pl/>, 09.04.2013 r.

Białystok jest stolicą województwa podlaskiego i największym miastem północno - wschodniej Polski. Jest miastem na prawach powiatu, a swoje siedziby mają tutaj władze rządowe i samorządowe Województwa Podlaskiego.¹⁶

Rysunek 1.1 Mapa powiatu białostockiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://bialystok.wku.wp.mil.pl/pl/3192.html>, 17.09.2011 r.

Mieszkańcom i turystom znane są dwie interpretacje nazwy miasta Białystok. Jedna z nich jest pochopnie wiązana z białym stokiem, rozumianym jako wzniesienie. Okazuje się jednak, że słowo stok oznaczało rzekę

¹⁶ Chocian G., Gładkowska – Chocian B., Bartnikiewicz J., Olędzka A., Zaleska A., *PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA ŚRODOWISKO dla projektu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus*, EKOTON, Białystok 2010, s. 31.

(od „staczającego się” strumienia wody). Nazwy tego typu często spotykane były na Mazowszu.¹⁷

Białystok zajmuje obszar 102,12 km², co stanowi 0,5% powierzchni województwa podlaskiego. W gronie miast wojewódzkich, Białystok jest 2. miastem (za Warszawą) o największej gęstości zaludnienia w Polsce, 11. pod względem liczby ludności i 12. pod względem powierzchni. Wysoka gęstość zaludnienia świadczy o zwartości terytorialnej Miasta. W porównaniu do 1996 r. gęstość zaludnienia w Białymstoku zmalała o 7,87%, jednak było to spowodowane głównie przyłączeniem do Miasta kilku obszarów: w 2002 r. obręb ewidencyjny Zawady (o powierzchni 4,2088 km²) oraz w 2006 r. obręb ewidencyjny Dojlidy Górne (o powierzchni 5,3158 km²), obręb ewidencyjny Zagórki (o powierzchni 1,4338 km²) i części obręb ewidencyjny Halickie (o powierzchni 1,58 km²).¹⁸

Białystok z liczbą ludności wynoszącą ok. 294,7 tys. osób, stanowiącą niemal 25% mieszkańców regionu, jako stolica województwa pełni funkcję administracyjnego, gospodarczego, naukowego i kulturowego centrum Podlasia.

Białystok jest największym ośrodkiem gospodarczym w regionie północno - wschodnim. W gospodarce Białegostoku dominują małe zakłady i firmy, zatrudniające do 5 osób. Na rozwój gospodarki miasta duży wpływ ma przygraniczne położenie, sprzyjające połączenia komunikacyjne, bardzo dobry stan środowiska, tradycje przemysłowe, naukowe i kulturalne.¹⁹

Potencjał gospodarczy miasta pośrednio tworzą gminy powiat białostockiego usytuowanego w bezpośrednim sąsiedztwie. Spełniają one wobec

---

¹⁷ *Początki osady*, <http://www.pb.edu.pl/Polozenie-miasta.html>, 12.10.2011 r.

¹⁸ *Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 - 2020 plus*, Załącznik do Uchwały Nr LVIII/777/10

Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 13 września 2010 r., Urząd Miejski w Białymstoku, Białystok 2010, s. 16.

¹⁹ *Gmina Białystok*, <http://region.e-podlasie.pl/gminy/bialystok.html>, 15.10.2011 r.

niego funkcje mieszkaniowo – usługowe, jednocześnie korzystając z tego potencjału.²⁰

Białystok stanowi ważny węzeł drogowy i kolejowy. Przez miasto przebiega międzynarodowa drogowa trasa europejska E67²¹, pokrywająca się na terenie kraju z drogą krajową S8²², łączącą kraje Europy Środkowej ze Skandynawią. W mieście krzyżuje się ona z drogą krajową S19²³, łączącą Skandynawię z południem Europy.²⁴

Rozwój gospodarczy miasta ma być stymulowany przez uruchomioną w 2008 r. podstrefę Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, która powinna stanowić atrakcyjne miejsce dla prowadzenia działalności gospodarczej.²⁵

Kluczowymi celami Specjalnej Strefy Ekonomicznej są:²⁶

- zagospodarowanie istniejącego majątku przemysłowego i infrastruktury w istniejących i nowych branżach produkcyjnych poprzez aktywizację w województwie potencjału technicznego oraz poprzez transfer nowoczesnej techniki,;
- wsparcie funkcjonujących na terenie województwa podmiotów gospodarczych poprzez utworzenie możliwości kooperacyjnych z podmiotami działającymi w strefie;

---

²⁰ *Statystyczne Vademecum Samorządowca 2010*, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2010, s. 1.

²¹ E67 - oznaczenie trasy europejskiej pośredniej północ-południe, łączącej Europę Środkową ze Skandynawią. Na odcinku od Helsinek do Warszawy nazywana jest Via Baltica.

²² Droga krajowa S8 - planowana droga ekspresowa przebiegająca od Wrocławia do Białegostoku. Łączy aglomeracje: wrocławską, łódzką, warszawską i białostocką. Trasa na odcinku Wrocław – Ostrów Maz. stanowi polską część trasy E67, natomiast odcinek Warszawa – Ostrów Maz. to polski odcinek trasy Via Baltica.

²³ Droga krajowa S19 - planowana droga ekspresowa we wschodniej części kraju pomiędzy przejściem granicznym z Białorusią w Kuźnicy Białostockiej a przejściem granicznym ze Słowacją w Barwinku. Jej łączna długość jest szacowana na ok. 570 km. Większość odcinków drogi zaplanowana została jako jednojezdniowa w pierwszym etapie budowy

²⁴ *Informacje o podstrefach*, <http://www.ssse.com.pl/PL/podstrefy.php?c=48>, 13.10.2011 r.

²⁵ *Statystyczne ...*, *op. cit.*, s. 1.

²⁶ *Specjalna Strefa Ekonomiczna*, <http://www.sse.com.pl/>, 08.10.2011 r.

- złagodzenie poziomu bezrobocia występującego w regionie.

Podstrefa Białystok obejmuje tereny o łącznej powierzchni 29,9129 ha, którą podzielono na dwa kompleksy:²⁷

- kompleks 1 - o pow. 19,2284 ha - położony przy ul. J. Kuronia, Mickiewicza;
- kompleks 2 - o pow. 10,6845 ha - położony przy ul. Myśliwskiej.

Tereny Podstrefy Białystok zlokalizowane są w południowo - wschodniej części miasta, w obrębie ulic: Mickiewicza, J. Kuronia, Myśliwskiej, Solnickiej i Żurawiej, w odległości ok. 0,7 km od drogi krajowej S19.²⁸

Jeśli chodzi o zagospodarowanie przestrzenne podstrefy, zgodnie z warunkami zabudowy na terenie strefy dopuszczalna jest realizacja inwestycji, polegających na budowie obiektów biurowo - administracyjnych, magazynowych, produkcyjno – usługowych i produkcyjnych o profilach nieuciążliwych w branżach m.in. elektrotechniki, mechaniki, materiałów budowlanych, wysokich technologii z zakresu różnych dziedzin, przetwórstwa przemysłowego, branży drzewnej.²⁹

---

²⁷ *Suwalska Strefa Ekonomiczna. Podstrefa Białystok*, <http://www.bialystok.pl/677-suwalska-specjalna-strefa-ekonomiczna/default.aspx>, 15.10.2011 r.

²⁸ Ibidem.

²⁹ Ibidem.

Obszar Podstrefy Białystok

Rysunek 1.2 Obszar Podstrefy Białystok

Źródło: *Suwałska Strefa Ekonomiczna. Podstrefa Białystok*, <http://www.bialystok.pl/677-suwalska-specjalna-strefa-ekonomiczna/default.aspx>, 15.10.2011 r.

Jak już wspomniano, Białystok jest największym centrum kulturalnym i naukowym regionu. W Białymstoku istnieje możliwość zdobycia wykształcenia zarówno w zakresie nauk humanistycznych, medycznych, jak i technicznych. Działa tu większość uczelni wyższych regionu, w tym:³⁰

1. Uniwersytet w Białymstoku,
2. Uniwersytet Medyczny w Białymstoku,
3. Politechnika Białostocka,
4. Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Białymstoku,

³⁰ www.bialystokonline.pl, 14.10.2011 r. i *Miasto Białystok*, http://www.wrotapodlasia.pl/pl/adm/powiaty_gminy/miasto_bialystok/, 30.08.2011 r. i *Statystyczne ...*, op. cit., s. 1.

5. Wyższa Szkoła Administracji Publicznej im. Stanisława Staszica w Białymstoku,
6. Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku,
7. Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku,
8. Wyższa Szkoła Gospodarowania Nieruchomościami w Warszawie, Wydział Zamiejscowy w Białymstoku,
9. Wyższa Szkoła Kosmetologii i Ochrony Zdrowia,
10. Wyższa Szkoła Menedżerska w Białymstoku,
11. Akademia Teatralna im. A. Zelwarowicza, Wydział Sztuki Lalkarskiej,
12. Archidiecezjalne Wyższe Seminarium Duchowne,
13. Papieski Wydział Teologiczny Sekcja św. Jana Chrzciciela, Studium Teologii w Białymstoku,
14. Wyższa Szkoła Wychowania Fizycznego i Turystyki w Białymstoku
15. Wyższa Szkoła Matematyki i Informatyki Użytkowej,
16. Niepubliczne Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych,
17. Niepaństwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Białymstoku,
18. Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych „Inter - Lingua”,
19. Nauczycielskie Kolegium w Białymstoku Rewalidacji, Resocjalizacji i Wychowania Fizycznego.

Ważną rolę życia Białegostoku odgrywają także kultura i sport. W mieście działają filharmonia, muzea, galerie, kina, teatry, itp. oraz ok. 90 klubów sportowych, w których sport uprawia 9,1 tys. osób. Można do nich zaliczyć między innymi:³¹

- Operę i Filharmonię Podlaską
- Teatr Dramatyczny im. Aleksandra Węgierki

---

³¹ *Statystyczne ...*, op. cit., s. 1 i www.bialystokonline.pl, 14.10.2011 r.

- Białostocki Teatr Lalek
- Teatr Wierszalin
- Muzeum Białostockie Muzeum Wsi w Osowiczach
- Muzeum Historyczne
- Muzeum Wojska
- Muzeum Starej Motoryzacji i Techniki
- Galeria Akcent
- Galeria Arsenal
- Galeria Białostockiego Towarzystwa Sztuk Pięknych
- Galeria im. Sleńdzińskich
- Kino Forum
- Kino Helios
- Białostocki Ośrodek Kultury
- Młodzieżowy Dom Kultury
- Klub Jagiellonia
- Białostocki Klub Karate
- Akademia Piłkarska Talent
- Akademia Tenisa Stanley. Ośrodek Tenisowy Stanley s. c.
- i wiele innych.

Miasto Białystok wraz z jednostkami samorządu terytorialnego powiatu białostockiego, sokólskiego oraz z powiatem białostockim i sokólskim tworzą Białostocki Obszar Metropolitalny³² - BOM. BOM jest jednym z dwunastu

---

³² Obszar metropolitalny to spójny funkcjonalnie wielkomiejski układ wielu jednostek osadniczych oraz terenów o wysokim stopniu zurbanizowania, którego główną cechą jest występowanie funkcji metropolitalnych, a także powiązań funkcjonalnych i ekonomicznych. Obszar metropolitalny obejmuje strefę o znacznym bezpośrednim zasięgu stałego oddziaływania oraz tereny potencjalnych możliwości rozwojowych.

obszarów metropolitalnych Polski³³, zajmuje 6. pozycję w kraju pod względem powierzchni (5 132 km², tj. 25,4% powierzchni województwa podlaskiego), posiada najmniejszą łączną liczbę ludności – 503 690 mieszkańców, a także najmniejszą gęstość zaludnienia, kształtującą się na poziomie 98 osób na km² (12. miejsce w Polsce).³⁴

Na terenie Białegostoku utworzonych zostało 28 osiedli: 1 – Centrum, 2 – Białostoczek, 3 – Sienkiewicza, 4 – Bojary, 5 – Piaski, 6 – Przydworcowe, 7 – Młodych, 8 – Antoniuk, 9 – Jaroszkówka, 10 – Wygoda, 11 – Piasta I, 12 – Piasta II, 13 – Skorupy, 14 – Mickiewicza, 15 – Dojlidy, 16 – Bema, 17 – Kawalerskie, 18 – Nowe Miasto, 19 – Zielone Wzgórze, 20 – Starosielce, 21 – Słoneczny Stok, 22 – Leśna Dolina, 23 – Wysoki Stoczek, 24 – Dziesięciny I, 25 – Dziesięciny II, 26 – Bacieczki, 27 – Zawady, 28 – Dojlidy Górne.³⁵ (rysunek 1.3)

Białystok to miasto, które obecnie jest jednym z najszybciej rozwijających się miast w Polsce. Potrafi w doskonały sposób wykorzystać środki unijne i swoje walory przyrodnicze i turystyczne. Dobra strategia promocyjna zapewne przynosi rezultaty w każdej dziedzinie życia miasta. Stolica Podlasia rośnie w oczach. Dzisiaj Białystok to miejsce atrakcyjne do życia i wypoczynku. To serce „wschodniej ściany” i „Zielone Płuca Polski”. Miasto o bogatych walorach ekologicznych i turystycznych. Specyficzna natura 300 tys. Białegostoku wynika z położenia w pobliżu granicy z Białorusią, Litwą i Rosją i struktury narodowościowej zamieszkującej tu ludności. Miasto było i jest miejscem, gdzie mieszkają Polacy, Białorusini, Żydzi, Litwini, Niemcy, Rosjanie, Tatarzy,

---

³³ Obok obszaru metropolitalnego Warszawy, konurbacji_górnośląskiej (Katowice wraz z 13 miastami wchodzącymi w skład Górnośląskiego Związku Metropolitalnego), Krakowa, Łodzi, Trójmiasta (Gdańsk – Sopot – Gdynia z głównym ośrodkiem miejskim w Gdańsku), Poznania, Wrocławia, Bydgoszczy i Torunia, Szczecina, Lublina i Rzeszowa.

³⁴ *Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020* plus, Urząd Miejski, s. 18.

³⁵ *Strategia Rozwoju ...*, op. cit., s. 18.

Ukraińcy i Romowie. Wymieszało się tu wiele narodowości, wyznań, kultur, obyczajów, kuchni i tradycji. Z tej mieszaniny powstała kolorowa, różnorodna mozaika tworząca specyficzny klimat Białegostoku i swoisty język białostocki. Mówi się śpiewnie, melodyjnie i zaciągając. Co prawda dzisiaj już nie jest to tzw. „śledzikowanie”, ale i tak akcent, pewna maniera językowa cechuje ludzi z Podlasia.³⁶

Rysunek 1.3 Podział Białegostoku na osiedla

Źródło: *Podział Białegostoku na osiedla*, <http://www.info.bialystok.pl/osiedla/podzial/obiekt.php>, 17.09.2011 r.

Omawiane miasto znajduje się w obszarze funkcjonującym pod nazwą „Zielone Płuca Polski” (dawne tereny województw: białostockiego, łomżyńskiego, olsztyńskiego, ostrołęckiego i suwalskiego). Około 32% jego powierzchni zajmują tereny zielone. Parki i skwery oraz 1779 ha lasów

³⁶ *Wędrówki kresowe*, http://www.fantour.pl/index.php?pod_menu=316, 08.10.2011 r.

znajdujących się w granicach miasta tworzą specyficzny i zdrowy mikroklimat. W obrębie Białegostoku znajdują się dwa rezerваты przyrody o powierzchni łącznej 105 ha, będące pozostałościami Puszczy Knyszyńskiej. W granicach aglomeracji znalazł się również fragment Narwiańskiego Parku Narodowego. Takie usytuowanie rezerwatów przyrody w bezpośrednim sąsiedztwie miasta jest unikatowe. Ze względu na te walory w 1993 r. Białystok jako pierwszy w Polsce został przyjęty do międzynarodowego projektu Sieci Zdrowych Miast prowadzonego przez Światową Organizację Zdrowia.³⁷

Białostocka współpraca z zagranicznymi ośrodkami miejskimi rozpoczęła się już w początkach lat 90. Pierwszym miastem, z jakim stolica Podlasia podpisała – w 1992 r. – porozumienie partnerskie, było holenderskie Eindhoven. Współpraca partnerska z tym miastem trwa do dziś.³⁸

Lista miast partnerskich powiększała się stale w kolejnych latach. Kolejne porozumienia Białystok zawierał z Kaliningradem, Pskowem (Federacja Rosyjska), Kownem (Litwa), Grodnem (Białoruś) i Jełgawą (Łotwa). Warto wspomnieć również o nawiązaniu współpracy z amerykańskim Hrabstwem Milwaukee, a także Dystryktem Dijon we Francji.³⁹ (rysunek 1.4)

Współpraca z zagranicznymi partnerami owocuje przede wszystkim organizacją misji i spotkań o tematyce gospodarczej, a także wymianą kulturalną, oświatową i sportową. Niebagatelne znaczenie ma również wymiana doświadczeń z zakresu m. in. funkcjonowania samorządu, wykorzystania nowych technologii w inwestycjach samorządowych, pozyskiwania inwestorów itp.⁴⁰

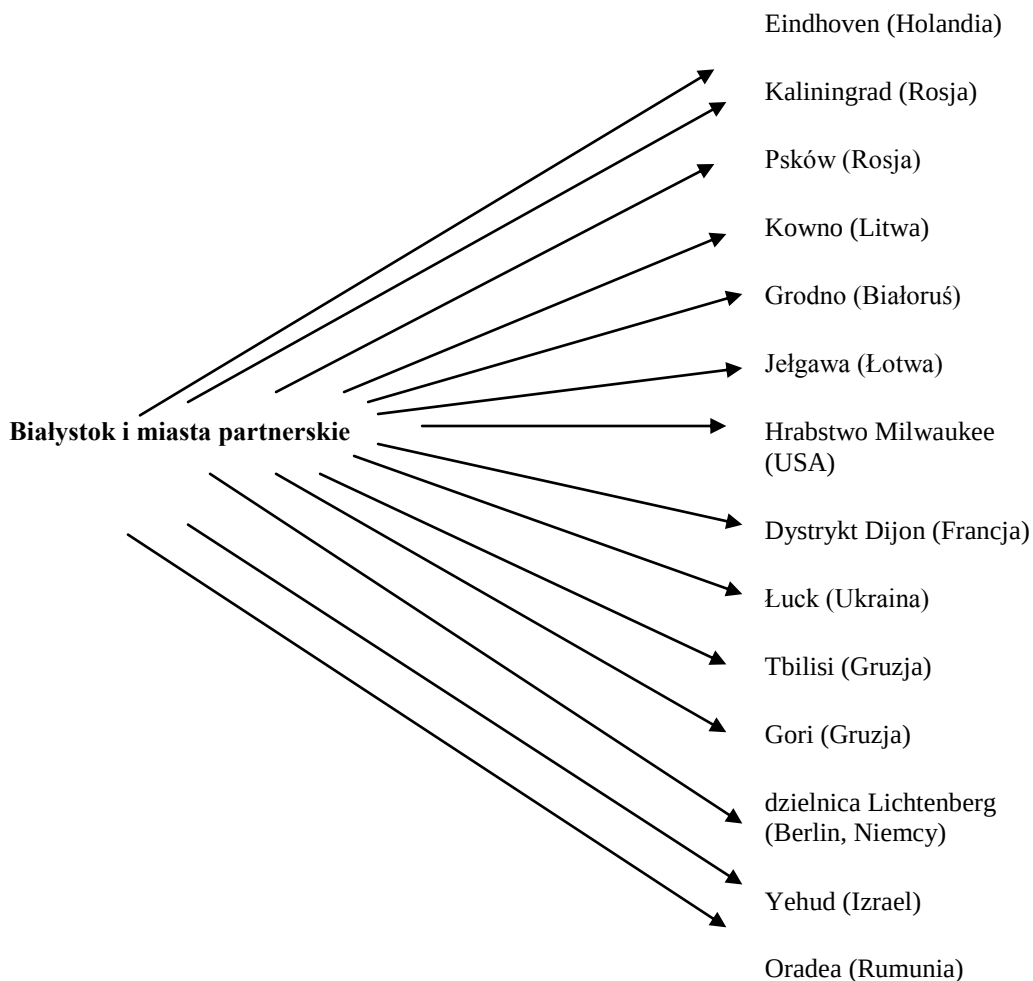
---

³⁷ *Zielone Pluca Polski*, <http://www.bialystok.pl/817-zielone-pluca-polski/default.aspx>, 10.10.2011 r.

³⁸ *Współpraca zagraniczna*, <http://www.bialystok.pl/269-miasta-partnerskie/default.aspx>, 13.10.2011 r.

³⁹ Ibidem.

⁴⁰ Ibidem.

Rysunek 1.4 Białystok i miasta partnerskie

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.bialystok.pl/269-miasta-partnerskie/default.aspx>, 14.10.2011 r. i danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku.

Porozumieniom pomiędzy samorządem białostockim i jego partnerami towarzyszą nierzadko umowy i porozumienia pomiędzy placówkami i instytucjami z miast partnerskich. Przykładem tego rodzaju praktyki może być list intencyjny, dotyczący współpracy pomiędzy Uniwersytetem w Białymstoku i University of Wisconsin, podpisany w 2009 r.⁴¹

---

⁴¹ Ibidem.

Białystok jest członkiem Stowarzyszenia Euroregionu NIEMEN, a także – Stowarzyszenia Europejskich Miast EUROCITIES. W 2009 r. w ramach członkostwa w tej ostatniej organizacji, Prezydent Miasta Białegostoku Tadeusz Truskolaski wziął udział w konferencji poświęconej europejskiej polityce sąsiedztwa, która odbyła się w Tbilisi.⁴²

Tabela 1.1 Dochody i wydatki budżetu miasta Białystok na 1 mieszkańca w zł w latach 2005 – 2011

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2011
Dochody ogółem	2260,55	2508,22	2878,08	3204,69	2788,70	4323,64
w tym własne	1264,98	1379,67	1631,68	1909,78	2003,47	2300,65
Wydatki ogółem	2308,76	2511,20	2859,84	3243,63	4000,58	4994,25
w tym inwestycyjne	302,40	347,19	529,11	713,50	1049,97	1474,67
% wydatków ogółem	13,09	13,82	18,50	22	26,24	30
Nadwyżka/deficyt	- 48,21	- 2,98	18,24	- 38,94	- 1211,88	- 670,61

Źródło i obliczenia własne: *Województwo podlaskie 2012. Podregiony, powiaty, gminy*, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2012, s. 228, *Województwo podlaskie 2010. Podregiony, powiaty, gminy*, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2010, s. 224, *Województwo podlaskie 2009. Podregiony, powiaty, gminy*, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2009, s. 224, *Województwo podlaskie 2008. Podregiony, powiaty, gminy*, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2008, s. 214, *Województwo podlaskie 2007. Podregiony, powiaty, gminy*, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2007, s. 205, *Województwo podlaskie 2006. Podregiony, powiaty, gminy*, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2006, s. 205.

Prezentując podstawowe informacje o mieście Białystok, wypada także wspomnieć na temat dochodów i wydatków budżetu miasta Białystok. Tabela 1.1 przedstawia zestawienie dochodów i wydatków w zł w latach 2005 – 2011.

Można zauważyć, że poziom dochodów budżetu miasta Białystok w latach 2005 – 2011 ulegał tendencji wzrostowej, w skutek czego zwiększył się z kwoty 2260,55 zł do 4323,64 zł. Rok 2009 odznaczył się ok. 13% spadkiem, z 3204,69 zł do 2788,70 zł. Z kolei poziom wydatków budżetu miasta na 1 mieszkańca miał trend rosnący, w rezultacie czego w kolejnych latach ogólne wydatki wzrosły z 2308,76 zł do 4323,64 zł.

⁴² Ibidem.

Tabela 1.2 przedstawia strukturę dochodów budżetu miasta Białystok w latach 2009 - 2011 z uwzględnieniem różnych rodzajów dochodów.

Tabela 1.2 Dochody budżetu miasta Białegostoku w latach 2009 - 2011

Dochody budżetu miasta Białystok wg działów	2009	2010	2011
	w %		
dochody ogółem	100	100	100
rolnictwo i łowiectwo	0,0001	0,0001	0,0001
transport i łączność	17,4	20,5	13,5
gospodarka mieszkaniowa	9,3	9,6	10,3
administracja publiczna	1,2	1,1	0,9
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,8	1,5	1,5
różne rozliczenia	26,0	24,3	26,2
oświata i wychowanie	0,7	0,4	1,5
pomoc społeczna i pozostałe działania w ramach polityki społecznej	7,7	7,5	7,5
edukacyjna opieka wychowawcza	0,2	0,2	0,2
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,02	0,03	0,5
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,1	0,2	0,1
kultura fizyczna	0,1	1,4	0,8
dochody od osób prawnych i osób fizycznych	35,5	31,7	33,3
Pozostałe	0,1	1,7	3,7

Źródło: *Statystyczne Vademecum Samorządowca 2012*, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2012, s. 2.

Analizując dochody budżetu miasta Białegostoku w 2011 r. można zauważyć, że największy udział w ogóle dochodów miały dochody od osób prawnych i od osób fizycznych. Ponadto znaczące źródło dochodów stanowiły wpływy finansowe ze świadczenia usług transportowych i łączności, różne rozliczenia, jak również gospodarka mieszkaniowa. Należy wspomnieć również, że wpływ z podatku dochodowego od osób fizycznych stanowił 19% kwoty dochodów ogółem.

Tabela 1.3 Wydatki budżetu miasta Białegostoku w latach 2009 - 2011

Wydatki budżetu miasta Białystok wg działów	2009	2010	2011
	w %		
wydatki ogółem	100	100	100
rolnictwo i łowiectwo	0,0004	0,0002	0,0002
transport i łączność	25,5	29,3	27,4
gospodarka mieszkaniowa	6,5	6,6	7,9
administracja publiczna	5,9	5,4	6,0
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2,5	2,1	2,1
różne rozliczenia	0,1	0,1	0,1
oświata i wychowanie	33,0	30,7	31,7
pomoc społeczna i pozostałe działania w ramach polityki społecznej	13,7	12,6	12,4
edukacyjna opieka wychowawcza	2,6	2,4	2,6
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2,5	2,3	2,7
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2,4	2,2	2,3
kultura fizyczna	2,3	2,7	2,1
działalność usługowa	0,5	1,7	3,2
ochrona zdrowia	0,7	0,6	0,8
Pozostałe	1,3	1,2	1,8

Źródło: *Statystyczne ...*, op. cit., s. 2.

Godnym uwagi jest fakt, iż jeśli chodzi o poziom pozyskiwania środków finansowych z budżetu Unii Europejskiej na 1 mieszkańca, w 2009 r. Białystok uplasował się na 3 miejscu z kwotą 457,98 zł, natomiast w 2011 r. kwota ta sięgała wartości większej, bo aż 10749 zł, co plasuje Białystok na 8 pozycji.⁴³

Niestety poziom dochodów budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł, plasuje Białystok już znacznie niżej w klasyfikacji, gdyż aż na 23 miejscu.⁴⁴

Dosyć ciekawie prezentuje się struktura wydatków budżetu miasta Białegostoku w latach 2009 - 2011, co prezentuje tabela 1.3.

---

⁴³ *Statystyczne ...*, op. cit., s.4.

⁴⁴ Ibidem.

Tabela 1.4 Sytuacja miasta Białystok na tle miast na prawach powiatu w 2011 r.

Wskaźnik	Lokata
Ludność na 1 km ²	4
Małżeństwa na 1000 ludności	57
Środki pozyskane z budżetu Unii Europejskiej na 1 mieszkańca w zł	8
Udzielone noclegi w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania	15
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	47
Kobiety na 100 mężczyzn	52
Dochody własne budżetu miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł	23
Obsługa długu publicznego w mln zł	29
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w zasobach mieszkaniowych na 1 osobę	25
Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc	41
Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	36
Saldo migracji na 1000 ludności	16
Wydatki z budżetu miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł	13
Turystyczne obiektu zbiorowego zakwaterowania	17
Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. mieszkańców	9
Osoby w gospodarstwach domowych objęte pomocą społeczną w % ogółu ludności	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

http://www.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_podlaskie/portrety_miast/miasto_bialystok.pdf,
20.08.2013, s. 4

Wśród wydatków budżetu miasta Białegostoku istotną część stanowiły środki przeznaczane na oświatę i wychowanie. Ponadto, znaczny udział w ogóle wydatków budżetu miasta miały wydatki ponoszone na transport i łączność, gospodarkę mieszkaniową oraz pomoc społeczną.

Przedstawiając podstawowe informacje o mieście Białystok, warto zwrócić uwagę na sytuację Białegostoku na tle innych miast na prawach powiatu w 2011 r. Celem porównania wzięto pod uwagę takie wskaźniki, jak np. liczba ludności, stopa bezrobocia, poziom środków pozyskanych z budżetu Unii Europejskiej, dochody własne budżetu miasta, czy też liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON.

Analizując tabelę 1.4, można zauważyć że Białystok - o czym już wspomniano - najlepiej wypadł pod względem poziomu liczby środków

finansowych pozyskiwanych z budżetu Unii Europejskiej. Liczba ludności na 1 km², uplasowała Białystok na 4 pozycji w klasyfikacji z wynikiem 2882 osób. Na 16 miejscu znalazł się Białystok pod względem salda migracji na 1000 ludności, z wynikiem – 1,43, gdzie najniższa lokata przypadła wynikowi – 7,67. Na 15 miejscu w rankingu Białystok uplasował się pod względem liczby noclegów udzielonych w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania z wynikiem 4132 tys. oraz pod względem liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 10 tys. mieszkańców, z liczbą 58 lokali.

Najgorzej Białystok wypadł pod względem obsługi długu publicznego, liczby zawieranych małżeństw, liczby kobiet przypadających na 100 mężczyzn, stopy bezrobocia czy też liczby dzieci uczęszczających do przedszkoli.

Kolejna tabela przedstawia informacje na temat sytuacji Białegostoku na tle innych miast wojewódzkich w 2011 r. Wzięto tutaj pod uwagę takie wskaźniki, jak stopa bezrobocia, liczba mieszkań oddanych do użytkowania czy też przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m². (tabela 1.5)

Można zauważyć, że w przypadku sytuacji na rynku pracy Białystok wypada bardzo niekorzystnie w rankingu. Mimo, że liczba zarejestrowanych bezrobotnych w tys. osób jest niższa niż w takich miastach, jak Kraków, Łódź, Szczecin, Warszawa czy Wrocław, liczba bezrobotnych na 1 ofertę pracy należy do jednej z najwyższych. Podobnie wygląda sytuacja stopy bezrobocia, która wynosi 13,1% co jest najgorszym wynikiem w całym rankingu miast wojewódzkich.

Na tle innych miast Polski, niestety, Białystok nie wypada zbyt korzystnie. Trzeba jednak w tym miejscu zaznaczyć, iż miasto startuje zupełnie z innego pułapu niż największe siedem analizowanych ośrodków. Miastu potrzebne są kolejne dynamiczne zmiany i dalsze kształtowanie wizerunku.

Szczegółnej uwagi wymagają zwłaszcza warunki inwestowania, rozwój kapitału ludzkiego, jakość edukacji oraz dalsza rozbudowa infrastruktury. Białystok posiada szereg mocnych stron, na których może budować swój potencjał. Najwyższy spośród badanych miast wskaźnik jakości życia to rezultat nie tylko dobrego stanu środowiska, ale również wysokiego poczucia bezpieczeństwa w mieście. Białystok dysponuje dużą podażą pracowników, a poziom płac jest relatywnie niski, co może być zachętą dla inwestorów. Położenie geograficzne miasta, przy założeniu rozwoju infrastruktury transportowej, może okazać się zaletą. Atutem są też dobrze zarządzane finanse miasta.⁴⁵

W ciągu ostatnich lat Białystok podejmuje działania mające na celu przełamanie dotychczasowego wizerunku. Stworzona została długofalowa strategia promocji miasta pod hasłem „Wschodzący Białystok”. Priorytetem dla władz miasta powinno być zwiększenie dostępności komunikacyjnej Białegostoku, poprawa jego wizerunku oraz poprawa warunków inwestowania.⁴⁶

W ramach Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 wyznaczono tzw. cele strategiczne dotyczące między innymi rozwoju gospodarczego, zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu, czy też infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego.

Zgodnie z założeniami strategii:⁴⁷

**I Cel strategiczny w obszarze zagospodarowania przestrzennego,
infrastruktury technicznej i transportu zakłada:**

- Kreowanie prawidłowej i racjonalnej struktury funkcjonalno – przestrzennej z uwzględnieniem wartości kulturowych i przyrodniczych

---

⁴⁵ Ibidem.

⁴⁶ Ibidem.

⁴⁷ *Strategia Rozwoju ...*, op. cit., s. 91 – 141.

- Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego oraz ruchu rowerowego
- Zapewnienie dostępności nowoczesnych, efektywnych i niezawodnych systemów infrastruktury technicznej
- Poprawa stanu środowiska przyrodniczego przy wzroście udziału urządzonych terenów zieleni miejskiej

II cel strategiczny w obszarze infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego zakłada:

1. Wspieranie rozwoju tożsamości i aktywności lokalnej
2. Rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców
3. Wzrost jakości i innowacyjności kształcenia
4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego
5. Wspieranie rodzin
6. Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego trybu życia mieszkańców
7. Poprawa skuteczności działań w zakresie pomocy społecznej i integracji

III cel strategiczny w obszarze rozwoju gospodarczego zakłada:

1. Wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP
2. Rozwój innowacyjnej gospodarki
3. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych
4. Rozwój powiązań gospodarczych ze wschodnimi sąsiadami Polski i UE – Białystok liderem współpracy wschodniej

Tabela 1.5 Białystok na tle innych miast wojewódzkich w 2011 r.

Miasta wojewódzkie	Powierzchnia w km ²	Ludność		Bezrobotni zarejestrowani		Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	Mieszkania oddane do użytkowania	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²
		w tys.	na 1 km ²	w tys.	na 1 ofertę pracy			
Białystok	102	294,9	2888	16,5	224	13,1	2249	69
Bydgoszcz	176	361,3	2053	13,09	39	8,5	1023	62,8
Gdańsk	262	460,4	1758	13,1	57	6,4	5095	65,5
Gorzów Wielkopolski	86	124,6	1454	5,3	38	9,3	579	60
Katowice	165	307,2	1866	10,8	23	5,2	376	115,9
Kielce	110	200,9	1827	11,7	687	10,7	810	74,3
Kraków	327	758,3	2319	23,9	23	5,9	6824	63,1
Lublin	147	347,7	2357	17,1	75	10,0	2194	72,5
Łódź	293	719	2452	1	123	12,1	2595	71,3
Olsztyn	88	174,6	1977	7,3	88	8,3	1224	63,5
Opole	97	121,6	1259	5,0	23	7,1	352	77,7
Poznań	262	550,7	2103	13,7	68	4,2	2734	71
Rzeszów	117	182	1564	9,1	39	8,2	1576	70,5
Szczecin	301	408,9	1361	19,1	100	11,1	1946	70,1

Tabela 1.5 Białystok na tle innych miast wojewódzkich w 2011 r. - c. d.

Miasta wojewódzkie	Powierzchnia w km ²	Ludność		Bezrobotni zarejestrowani		Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	Mieszkania oddane do użytkowania	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²
		w tys.	na 1 km ²	w tys.	na 1 ofertę pracy			
Toruń	116	204,3	1765	8,8	92	9,5	911	66,1
Warszawa	517	1715,5	3317	49,2	49	4,4	13496	71,9
Wrocław	293	631	2154	19,0	37	5,8	6676	65,4
Zielona Góra	58	119	2040	4,8	18	8,3	452	83,2

Źródło: opracowanie na podstawie : *Sytuacja społeczno - gospodarcza Białegostoku w 2012 r.*, http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bialystok/ASSETS_12m01_01.pdf, 27.08.2013 r.

IV Cel strategiczny w obszarze kultury, sportu i turystyki zakłada:

1. Wspieranie środowisk twórczych w Mieście i rozwój infrastruktury kulturalnej
  2. Kreowanie przedsięwzięć kulturalnych o prestiżowym znaczeniu krajowym i międzynarodowym
  3. Tworzenie regionalnego centrum turystycznego
  4. Wspieranie przedsiębiorczości w sferze turystyki i działalności kulturalnej
  5. Promowanie aktywnych stylów życia i rozwój infrastruktury rekreacyjnej
- Tworzenie sportowego centrum o znaczeniu ponadregionalnym

V Cel strategiczny w obszarze metropolitalnym zakłada:

1. Integracja planistyczna obszaru metropolitalnego
2. Usprawnienie powiązań infrastrukturalnych obszaru metropolitalnego
3. Wzrost dostępności do usług sfery społecznej w obszarze metropolitalnym

4. Tworzenie wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej obszaru metropolitalnego
5. Rozwój zewnętrznych powiązań obszaru metropolitalnego ze szczególnym uwzględnieniem Białegostoku.

Warto zaznaczyć, że według raportu sporządzonego przez PriceWaterhouse & Co. pt. „Raport na temat wielkich miast Polski”, Białystok jest na dobrej drodze, aby stać się centrum rozwoju Polski północno - wschodniej. Spośród badanych miast najszybszy przeciętny wzrost kapitałów zanotowano właśnie w Białymstoku, Lublinie i Trójmieście. Utrzymanie tej dynamiki wymaga jednak wciąż bardzo wielkiego wysiłku od miasta i dalszych działań na rzecz poprawy wizerunku oraz atrakcyjności inwestycyjnej. Hasło „Wschodzący Białystok” dobrze oddaje istniejące szanse i wykonaną przez miasto pracę, choć w wielu aspektach pozostaje jeszcze w znacznej mierze w sferze życzeniowej.⁴⁸

„Raport na temat wielkich miast Polski” stwierdza, że pod względem stanu środowiska naturalnego sytuacja Białegostoku jest bardzo dobra. Do najwyższych w Polsce należą nakłady na ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Miasto dobrze radzi sobie także z oczyszczaniem ścieków (95% ścieków oczyszczonych). Zanieczyszczenie powietrza w Białymstoku jest znacznie mniejsze niż przeciętne. Wskaźnik zagęszczenia ruchu samochodowego jest na średnim poziomie (1 148 pojazdów na km² wobec średniej dla 11 miast wynoszącej 1 199 samochodów na km²).⁴⁹

Potencjał ludnościowy Białegostoku kształtuje się względnie dobrze. Białystok jest jednym z zaledwie pięciu miast wojewódzkich w Polsce, w których w latach 1996 - 2008 występował dodatni przyrost liczby mieszkańców. Liczba mieszkańców Białegostoku wzrasta z roku na rok przeciętnie o 0,4%, co plasuje stolicę Podlasia pod

---

⁴⁸ *Białystok*, <http://www.pwc.com/pl/pl/wielkie-miasta-polski/bialystok.jhtml>, 14.10.2011 r.

⁴⁹ *Jakość życia*, <http://www.pwc.com/pl/pl/wielkie-miasta-polski/bialystok-jakosc-zycia.jhtml>, 15.10.2011 r.

względem tej wielkości na drugiej pozycji w Polsce (1. miejsce – Rzeszów z analogicznym przyrostem na poziomie 0,5%). Jedynie 2007 r. odznaczył się nieznacznym spadkiem liczby ludności. W 2008 r. liczba mieszkańców Białegostoku wzrosła w porównaniu do 1996 r. o 4,8%. Jest to konsekwencją pozytywnych tendencji demograficznych występujących w Białymstoku, dotyczących m. in. dodatniego przyrostu naturalnego, relatywnie niedużego ujemnego salda migracji, korzystnej struktury ludności, wskazującej na niewielki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności, co świadczy o zdecydowanie wolniejszym tempie starzenia się społeczeństwa Białegostoku w stosunku do innych miast wojewódzkich w Polsce.⁵⁰

Poza rosnącą liczbą ludności miasta Białystok, zmianie uległa również powierzchnia Białegostoku, która zwiększyła się w 2006 r. z 94 km² do 102 km² w 2012 r. Było to spowodowane faktem przyłączenia do Białegostoku Dojlid Górnych (o powierzchni 5,3158 km²), obrębu ewidencyjnego Zagórki (o powierzchni 1,4338 km²) i części obrębu ewidencyjnego Halickie (o powierzchni 1,58 km²).⁵¹

Tabela 1.6 Powierzchnia i ludność Białegostoku w latach 2005 – 2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Powierzchnia ogólna km ²	94	102	102	102	102	102	102
Liczba ludności	291823	294130	294143	294153	294685	295198	294298
W tym mężczyźni	136916	138208	137820	137455	137640	137819	138302
W tym kobiety	154907	156622	156323	156698	157045	155947	155996
Ludność na 1 km ²	3106	2887	2880	2880	2886	2880	2882
Kobiety na 100 mężczyzn	113	113	113	114	114	113	113

Źródło: *Województwo podlaskie 2010...*, op. cit., s. 93, *Województwo podlaskie 2009 ...*, op. cit., s. 93, *Województwo podlaskie 2008 ...*, op. cit., s. 88, *Województwo podlaskie 2007...*, op. cit., s. 79, *Województwo podlaskie 2006 ...*, op. cit., s. 79, *Województwo podlaskie 2012...*, op. cit., s. 95

⁵⁰ *Strategia Rozwoju ...*, op. cit., s. 22.

⁵¹ *Ibidem*, s. 16.

Można zauważyć, iż w ogólnej liczbie ludności Białegostoku udział liczby kobiet przewyższał liczbę mężczyzn i wykazywał się tendencją wzrostową.

Analizując liczbę ludności Białegostoku według wieku, można zauważyć iż tendencje spadkowe miały miejsce w grupach wiekowych: 7 – 12, 13 – 15, 16 – 18, 19 – 34 oraz 40 – 49. W związku z tym w latach 2005 – 2011 wzrostowi uległa między innymi liczba dzieci w wieku 0 – 6 lat, 25 – 29 i 30 – 39, lecz zwiększyła się również liczba ludności w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 1.7 Ludność Białegostoku wg płci i wieku w latach 2005 – 2011

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2011
Ogółem	291823	294830	294143	294153	294685	294298
0 – 2	7516	7780	8005	8261	8728	9329
3 – 6	10133	10099	9980	9935	10183	11383
7 – 12	17406	16716	16005	15655	15217	14771
13 – 15	10964	10508	9777	9258	8697	8024
16 – 18	13299	13043	12624	12018	11416	9632
19 – 24	33138	32067	30027	28634	27271	26721
25 – 29	26953	27521	28337	28551	28432	27237
30 – 39	42993	44710	45661	47000	48535	47780
40 – 49	43434	42722	41182	39723	38867	38253
50 – 59	38179	40145	41617	42708	43314	43826
60 – 64	11835	12131	12737	13639	14716	17060
65 lat i więcej	35973	37388	38191	38771	39306	40282

Źródło: *Województwo podlaskie 2012*..., op. cit., s. 100, *Województwo podlaskie 2010* ..., op. cit., s. 98, *Województwo podlaskie 2009* ..., op. cit., s. 98, *Województwo podlaskie 2008* ..., op. cit., s. 91, *Województwo podlaskie 2007* ..., op. cit., s. 81, *Województwo podlaskie 2006* ..., op. cit., s. 81 i <http://demografia.stat.gov.pl/bazademografia/Tables.aspx>, 14.10.2011 r.,

Białymstoku występuje względnie nieduży: udział ludności w wieku nieprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (12. miejsce w rankingu), udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku przedprodukcyjnym (13. miejsce w rankingu), a także udział ludności

w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (13. miejsce w rankingu).⁵² (tabela 1.8)

Tabela 1.8 Ludność Białegostoku w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w latach 2005 – 2011

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2011
Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym	54867	53680	52066	51020	50181	49641
w tym liczba kobiet	26737	26212	25386	24975	24545	24226
Liczba ludności w wieku produkcyjnym	194067	196673	196490	196425	196605	194535
w tym liczba kobiet	98651	99796	99430	99230	98983	96468
Liczba ludności wieku poprodukcyjnym	42889	30614	45587	46708	47899	50122
w tym liczba kobiet	29519	30614	31507	32493	33517	35302
Ludność w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym	50,4	49,9	49,7	49,8	49,9	51,3
Ludność w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym	22,1	15,56	23,20	23,78	24,36	24,97

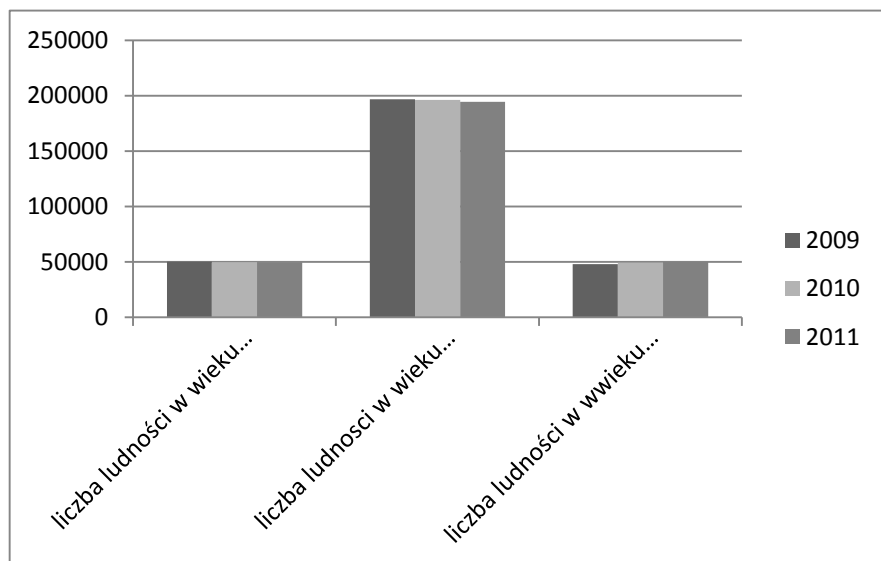
Zródło: Województwo podlaskie 2010 ..., op. cit., s. 101, Województwo podlaskie 2009 ..., op. cit., s. 101, Województwo podlaskie 2008 ..., op. cit., s. 95, Województwo podlaskie 2007 ..., op. cit., s. 86, Województwo podlaskie 2006 ..., op. cit. s. 86., Województwo podlaskie 2012..., op. cit., s. 103.

Liczba ludności Białegostoku w wieku przedprodukcyjnym w latach 2005 – 2011 wykazywała się tendencją spadkową. Trend ten dotyczył także liczby kobiet w tej grupie. Jeśli chodzi o osoby w wieku produkcyjnym, grupa ta odznaczała się trendem dodatnim, wyjątkiem były jedynie lata 2007 i 2008, które charakteryzował delikatny spadek tej liczby. Podobnie było w przypadku ludności w wieku poprodukcyjnym, gdzie wyjątek stanowił 2006 r. W 2011 r. liczba ludności w wieku produkcyjnym odznaczała się tendencją spadkową przy

⁵² Ibidem, s. 22.

wzrastającej liczbie ludności w wieku poprodukcyjnym, co może wpływać niekorzystnie na sytuację na rynku pracy w mieście.

Liczba mieszkańców Białegostoku w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2009, 2010 i 2011 r.

Wykres 1.1 Liczba mieszkańców Białegostoku w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2009, 2010 i 2011 r.

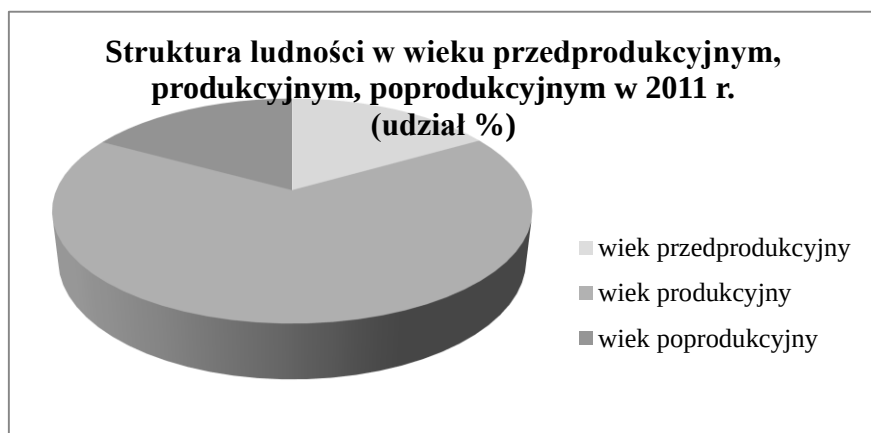
Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Województwo podlaskie 2010 ...*, op. cit., s. 101 i *Sytuacja ...*, op. cit., s. 45, *Województwo podlaskie 2012 ...*, op. cit., s. 103.

Lata 2009 - 2011 przyniosły zmianę kierunku trendu. Zmniejszeniu uległa zarówno liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, jak również produkcyjnym. Natomiast wzrost liczby ludności zaobserwowano w grupie ludzi w wieku poprodukcyjnym.

Stosunek ludności w wieku przedprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym przedstawia wykres 1.2. Można zauważyć,

że w omawianym okresie udział ludności Białegostoku w wieku produkcyjnym znacznie przewyższał liczbę ludności w wieku przed - i poprodukcyjnym.

Analizując liczbę ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym na tle sytuacji w całym województwie podlaskim w 2011 r., wynika, że na 223301 ludności w wieku przedprodukcyjnym w Białymstoku przypadło 49641 osób. W przypadku ludności w wieku produkcyjnym na 764749 osób w województwie podlaskim, w Białymstoku odnotowano 194535 osób. Zaś w liczbie 212932 ludności w wieku poprodukcyjnym w województwie podlaskim, w Białymstoku udział miało 50122 osób.

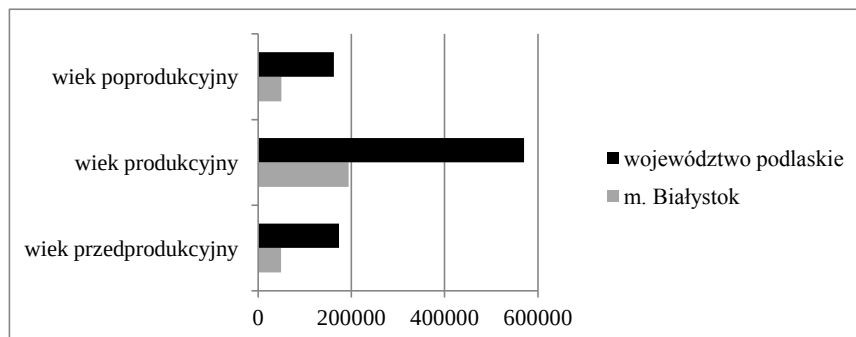
Wykres 1.2 Struktura ludności Białegostoku w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w 2011 r. (udział %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w tabeli 1.6.

Pod koniec 2011 r. w Białymstoku odnotowano 49 641 osób w wieku przedprodukcyjnym, gdzie 25 415 stanowili mężczyźni, zaś 24 226 kobiety.

Jeżeli chodzi o ludność Białegostoku w wieku produkcyjnym na 196 535 ogółu osób w wieku produkcyjnym 98 067 stanowili mężczyźni w wieku 18 – 64 lata i 96 468 kobiety (w wieku 18 – 59 lat).⁵³

Ludność Białegostoku w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym na tle sytuacji województwa podlaskiego w 2011 r.

Wykres 1.3 Ludność Białegostoku w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym na tle sytuacji województwa podlaskiego w 2011 r.

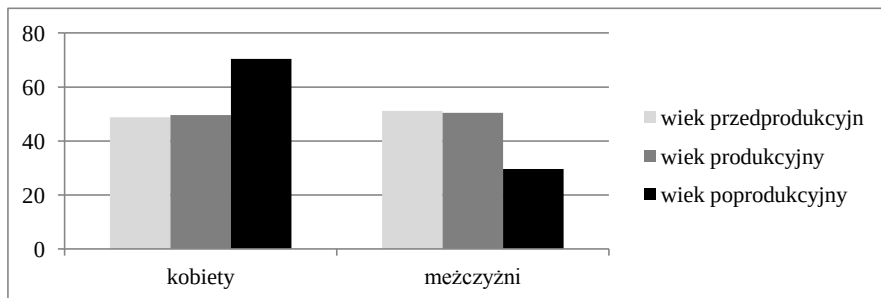
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w tabeli 1.6, *Województwo podlaskie 2012 ...*, op. cit., s. 103.

Natomiast wśród 50 122 mieszkańców Białegostoku w wieku poprodukcyjnym, 14 820 stanowili mężczyźni, a 35 302 kobiety. Strukturę ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w 2011 r. z uwzględnieniem płci prezentuje wykres 1.4.

W przypadku wieku przedprodukcyjnego i produkcyjnego rozłożenie procentowe osób pod względem płci wygląda podobnie. Duże zróżnicowanie można zauważyć natomiast wśród osób w wieku poprodukcyjnym, gdzie w znacznej mierze przeważają kobiety jako osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności Białegostoku.

⁵³ Ibidem.

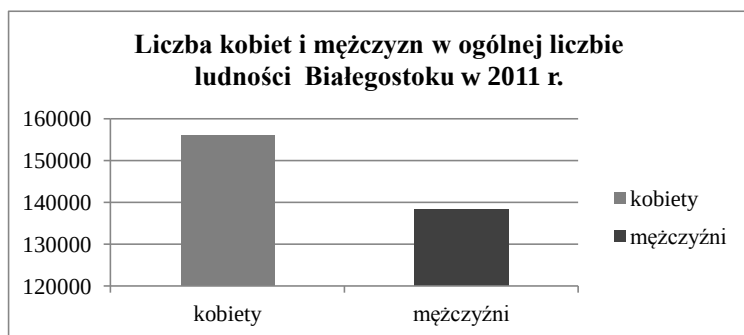
Struktura ludności Białegostoku w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w 2011 r. pod względem płci (w %)

Wykres 1.4 Struktura ludności Białegostoku w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w 2011 r. pod względem płci (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych tabeli....., *Województwo podlaskie 2012 ...*, op. cit., s. 103.

W Białymstoku, podobnie jak we wszystkich miastach wojewódzkich w Polsce, zamieszkuje więcej kobiet niż mężczyzn. Pod koniec 2011 r., na 294 298 mieszkańców Białegostoku, 155 996 stanowiły kobiety, a 138 302 mężczyźni.⁵⁴ (wykres 1.5)

Wykres 1.5 Liczba kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie ludności Białegostoku w 2011 r.

Źródło: <http://demografia.stat.gov.pl/bazademografia/tables.aspx>, 27.08.2013 r.

⁵⁴ <http://demografia.stat.gov.pl/bazademografia/tables.aspx>, 27.08.2013 r.

Analizując liczbę urodzeń odnotowanych w Białymstoku w latach 2005 – 2011, można zauważyć iż wskaźnik ten charakteryzował się trendem dodatnim. Liczba urodzeń wzrosła z 2637 w 2005 r., do 3080 cztery lata później, aby w 2011 r. osiągnąć liczbę 2849. Jeśli chodzi o liczbę zgonów zarejestrowanych w Białymstoku w tym samym okresie, ulegała ona delikatnym wahaniom.

Tabela 1.9 Urodzenia i zgony ludności Białegostoku w latach 2005 – 2011

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2011
Urodzenia	2637	2656	2723	2938	3080	2849
Zgony	2312	2248	2223	2297	2283	2292

Źródło: *Województwo podlaskie 2012 ...*, op. cit., s. 107, *Województwo podlaskie 2010 ...*, op. cit., s. 107, *Województwo podlaskie 2009 ...*, op. cit., s. 107, *Województwo podlaskie 2008 ...*, op. cit., s. 101, *Województwo podlaskie 2007 ...*, op. cit., s. 92, *Województwo podlaskie 2006 ...*, op. cit., s. 92.

Przyrost naturalny (różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów) w omawianym 2010 r. wyniósł 701 osób (rok wcześniej – 797 osób), natomiast w 2011 r. wyniósł 553, czyli w tym przypadku również odnotowuje się trend malejący. Współczynnik przyrostu naturalnego (przyrost naturalny na 1000 ludności) osiągnął wartość 2,39 w 2010 r., podczas gdy przed rokiem ukształtował się na poziomie 2,73. W 2011 r. współczynnik ten wyniósł 1,89.⁵⁵ (tabela 1.10)

Tabela 1.10 Ruch naturalny ludności w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2011
Przyrost naturalny w liczbach bezwzględnych	325	408	500	641	797	553
Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,1	1,4	1,7	2,2	2,73	1,89

Źródło: *Województwo podlaskie 2012 ...*, op. cit., s. 114, *Województwo podlaskie 2010 ...*, op. cit., s. 108, *Województwo podlaskie 2009 ...*, op. cit., s. 108, *Województwo podlaskie 2008 ...*, op. cit., s. 101, *Województwo podlaskie 2007 ...*, op. cit., s. 92, *Województwo podlaskie 2006...*, op. cit., s. 92.

⁵⁵ *Sytuacja ...*, op. cit., s. 20.

Według stanu na koniec 2010 r. w Białymstoku zawarto 1704 małżeństwa tj. o 96 związków mniej niż przed rokiem. Należy zauważyć, że już w 2011 r. liczba ta uległa ponownemu zmniejszeniu do 1435 związków małżeńskich, czyli zauważalny jest trend malejący, który spowodowany być może niekorzystną sytuacją materialną. W 2010 r. zostało orzeczonych prawomocnie 692 rozwodów, czyli o 90 mniej niż w 2010 r. W 2011 r. urodziło się 2849 dzieci. W stosunku do roku poprzedniego liczba urodzeń zmalała o 63, tj. o 2,0%. Współczynnik urodzeń (liczba urodzeń w przeliczeniu na 1 000 ludności) wyniósł (w 2010 r. – 10,31). W 2011 r. zmarło 2 292 osób. W porównaniu z 2010 r. zanotowano nieznaczny wzrost liczby zgonów (o 24, tj. o 1,%).⁵⁶

W latach 2005 – 2011 można było zaobserwować zmienne tendencje w wewnętrznych migracjach ludności. Po wzroście napływu ludności do Białegostoku w latach 2005 – 2006 nastąpił powolny zwrot kierunku tej tendencji. Podobnymi wahaniami odznaczyło się zjawisko odpływu ludności Białegostoku do innych miast w kraju.

Jeżeli chodzi o proces migracji zagranicznych, w latach 2005 – 2007 miał miejsce spadek liczby imigrantów osiadających na terenie Białegostoku. Dopiero w 2009 r. odnotowano wzrost imigrantów ze 110 w 2008 r. do 139 osób w 2009 r. Nadmienić należy, że 2011 r. zakończył się liczbą 268 imigrantów, czyli w stosunku do roku poprzedniego wymieniona liczba uległa podwojeniu. W analizowanym okresie spadkowi uległa liczba ludności Białegostoku, która udawała się na emigrację do innych krajów. W 2011 r. liczba ta ponownie wzrosła.

---

⁵⁶ Ibidem.

Tabela 1.11 Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności Białegostoku na pobyt stały w latach 2005 – 2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2011
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały						
Napływ	1286	1327	1290	1137	1131	1218
Odływ	1210	1436	1356	1061	1147	1281
Saldo migracji	76	-109	-66	76	-16	-63
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały						
Imigracja	208	119	117	110	139	268
Emigracja	174	276	185	143	112	241
Saldo migracji	34	-157	-68	-33	27	27

Źródło: *Województwo podlaskie 2012 ...*, op. cit., s. 114, *Województwo podlaskie 2010 ...*, op. cit., s. 115, *Województwo podlaskie 2009 ...*, op. cit., s. 115, *Województwo podlaskie 2008 ...*, op. cit., s. 105, *Województwo podlaskie 2007 ...*, op. cit., s. 96, *Województwo podlaskie 2006 ...*, op. cit. s. 96.

Kierunkiem emigracji Białostoczan są przede wszystkim takie kraje, jak Wielka Brytania, USA, Belgia i Niemcy.⁵⁷

Należy wspomnieć, że liczba osób dokonujących zameldowania w Białymstoku wzrasta. Koniec 2011 r. zamknął się liczbą 2466 osób zameldowanych. W 2010 r. w mieście Białymstoku zameldowało się 2451 osób, natomiast wymeldowały się 2804 osoby. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba zameldowań w Białymstoku wzrosła o 281 (o 12,9%), natomiast wymeldowań zwiększyła się o 189 (o 7,2%). Migracje zagraniczne kształtowały się następująco: na pobyt stały z zagranicy zameldowało się 301 osób (ponad dwukrotnie więcej niż przed rokiem), za granicę wymeldowało się 136 osób (o 21,4% więcej niż rok wcześniej). W związku z powyższym, ogólne saldo migracji ludności na pobyt stały w 2010 r. wyniosło minus 188 (przed rokiem –

⁵⁷ *Podlasianie wyjeżdżają za granicę. Emigracja sposobem na życie*, <http://www.podlaskie.strefabiznesu.pl/artukul/podlasianie-wyjezdzaja-za-granice-emigracja-sposobem-na-zycie-29865.html>, 11.10.2011 r.

minus 418), a w przeliczeniu na 1000 ludności osiągnęło poziom minus 0,64 (w 2009 r. – minus 1,43).⁵⁸

Tabela 1.12 Migracja ludności Białegostoku na pobyt stały w latach 2005 - 2011

	Zameldowania		wymeldowania		saldo migracji
	w ruchu wewnętrznym	z zagranicy	w ruchu wewnętrznym	za granicę	
2005	2529	208	2857	174	- 294
2009	2170	139	2615	112	- 418
2010	2451	301	2804	136	- 188
2011	2466	268	2907	241	-414

Źródło: *Sytuacja ...*, op. cit., s. 46,

http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bialystok/ASSETS_12w05_32.pdf, data pobrania

„Raport na temat największych miast Polski”⁵⁹ sporządzony przez PwC⁶⁰ stwierdził, iż sytuacja demograficzna Białegostoku jest bardzo dobra. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym należy do najniższych w kraju i wynosi 16,3% (średnia dla badanych miast wynosi 19%). Wskaźnik obciążenia demograficznego dla miasta jest najniższy spośród odnotowanych wśród badanych miast i wynosi 0,50. Oznacza to, że na 2 osoby w wieku produkcyjnym przypada jedna osoba młodsza lub starsza. Współczynnik urodzin jest równy średniej krajowej, w Białymstoku rodzi się 10 dzieci na 1000 mieszkańców.⁶¹

⁵⁸ *Sytuacja ...*, op. cit., s. 20.

⁵⁹ Raport poddał analizie największe miasta Polski, do których zaliczył: Białystok, Warszawa, Trójmiasto, Lublin, Bydgoszcz, Łódź, Kraków, Katowice, Wrocław, Poznań i Szczecin. Przeprowadzona analiza została oparta na 7 wyraźnie wyodrębnionych wskaźnikach. Zaliczono do nich instytucje, ludzie, inwestycje, jakość życia, wizerunek, infrastruktura i finanse. (W. Orłowski, *Raport na temat największych miast Polski*, PwC, Warszawa 2011, http://www.pwc.pl/pl/wielkie-miasta-polski/raport_Bialystok_2011.pdf, 17.11.2011 r.).

⁶⁰ Wcześniej PricewaterhouseCoopers.

⁶¹ *Ludzie*, <http://www.pwc.com/pl/pl/wielkie-miasta-polski/bialystok-ludzie.jhtml>, 14.10.2011 r.

I.2 Zaplecze infrastrukturalne i przedsiębiorczość regionu

Szeroko rozumiana infrastruktura, którą dysponuje miasto – sprawny transport, zasoby mieszkaniowe, infrastruktura usługowa oraz niezbędne we współczesnym świecie do życia i prowadzenia działalności media (zarówno tradycyjne, jak energia czy woda, jak nowoczesne, jak Internet) stanowi niezbędny warunek sprawnego funkcjonowania miasta i metropolii.⁶²

Usytuowanie Białegostoku w pobliżu granicy Państwa od lat czyniło z niego ośrodek handlu ze Wschodem i wpłynęło na zwiększenie różnorodności narodowościowej i kulturowej dodającej temu miastu niezapomnianego klimatu, dzięki któremu Białystok nazywany jest „Miastem Wschodu i Zachodu”.

Położenie wpłynęło także na fakt, iż miasto jest dużym węzłem komunikacyjnym, którego osią jest międzynarodowa linia kolejowa Berlin - Warszawa - Sankt Petersburg - Moskwa. Dzięki sieci dróg kołowych zapewniona jest sprawna komunikacja z całym krajem, a bezpośrednio z Warszawą, Lublinem i Suwałkami. Przez Białystok do przejść granicznych z Białorusią prowadzi droga krajowa Nr 18.

W granicach miasta znajduje się także lotnisko „Krywlany”, obecnie wykorzystywane głównie w celach szkoleniowych, jednakże planowane są prace prowadzące do uruchomienia regularnej komunikacji lotniczej krajowej i międzynarodowej.

Na terenie Białegostoku obok uczelni wyższych działa także szereg instytucji naukowo – badawczych, do których należą m. in.:

- Oddział Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie
- Stacja Doświadczalna Instytutu Ochrony Roślin w Poznaniu
- Zakład Doświadczalny Instytutu Energetyki w Warszawie

---

⁶² *Infrastruktura*, <http://www.pwc.com/pl/pl/wielkie-miasta-polski/bialystok-infrastruktura.jhtml>, 13.10.2011 r.

- Podlaskie Laboratorium Oceny Mleka
- Centrum Doskonałości Zrównoważonego Rozwoju i Zarządzania Środowiskiem PB
- Centrum Innowacji i Transferu Technologii PB
- Wschodni Ośrodek Transferu Technologii UwB
- Oddział Instytutu Pamięci Narodowej
- Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków
- Ośrodek Diagnostyczno - Badawczy Chorób Przenoszonych Drogą Płciową
- Oddział Krajowej Stacji Chemiczno - Rolniczej
- Oddział Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt w Warszawie
- Pracownia Badań Żywności Genetycznie Modyfikowanej WSSE w Białymstoku (bada żywność także w województwach warmińsko - mazurskim, pomorskim oraz mazowieckim).

Najstarszą uczelnią w Białymstoku jest Uniwersytet Medyczny (zał. 1950, 3900 studentów), zarządzający dwoma szpitalami klinicznymi: Uniwersyteckim Dziecięcym Szpitalem Kliniknym i Uniwersyteckim Szpitalem Kliniknym. Dzięki Klinice Ginekologii UMB (pierwsze w Polsce zapłodnienie in vitro) oraz Kriobankowi Białystok jest znanym ośrodkiem leczenia niepłodności. Do grona najlepszych w Polsce placówek badających alergię pokarmowe należy III Klinika Chorób Dziecięcych UMB.

Politechnika Białostocka powstała w 1964 r. i obecnie jest największą uczelnią techniczną (15 tys. studentów) w północno - wschodniej Polsce.

W 1968 r. powstała filia Uniwersytetu Warszawskiego, która w 1997 r. przekształcona została w samodzielny Uniwersytet w Białymstoku (16 tys. studentów). Jest to największa uczelnia w województwie podlaskim.

Tabela 1.13 Odległości miasta Białystok od innych miast województwa podlaskiego i innych miast Polski

Miasto	Odległość
Odległości od innych miast województwa podlaskiego	
Augustów	87,19 km
Bielska Podlaski	44,52 km
Dąbrowa Białostocka	64,39 km
Hajnówka	55,76 km
Jedwabne	65,68 km
Łomża	80,80 km
Siemiatycze	88,29 km
Sokółka	41,05 km
Suwałki	119,81 km
Wysokie Mazowieckie	54,76 km
Zambrów	69,84 km
odległości od innych miast Polski	
Warszawa	192,5 km
Częstochowa	333,5 km
Gdańsk	356,0 km
Jelenia Góra	617,0 km
Kraków	444,0 km
Lublin	233,0 km
Łódź	321,0 km
Olsztyn	209,0 km
Opole	492,0 km
Poznań	466,0 km
Rzeszów	385,0 km
Wałbrzych	587,0 km
Wrocław	517,0 km
Toruń	333,0 km
Zakopane	525,0 km
Zamość	292,0 km

Źródło: <http://www.bialystok.pl/777-odleglosci-od-innych-miast-w-polsce-i-wojewodztwie/default.aspx>, 14. 10.2011 r.

Białostockie środowisko muzyczne dążyło do utworzenia uczelni muzycznej, mającej być kontynuatorką tradycji Konserwatorium Wileńskiego. Udało się to w 1974 r. Powstała wtedy filia warszawskiej Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej (później Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina). Filia dostała już od macierzystej uczelni zgodę na usamodzielnienie się.

W 1975 r. powstał Wydział Sztuki Lalkarskiej Akademii Teatralnej im. A. Zelwerowicza w Warszawie, który z Białostockim Teatrem Lalek, rozślawił miasto i uczynił je polskim centrum sztuki lalkarskiej.

Po 1990 r. w Białymstoku zaczęły powstawać uczelnie prywatne (obecnie jest ich 12), są to m.in. Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania (zał. 1993, jedna z najlepszych niepaństwowych uczelni magisterskich w Polsce) oraz Wyższa Szkoła Ekonomiczna (1996), uczelnie niepubliczne – Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Białymstoku (1996), najlepsza polska uczelnia zawodowa 2005 i 2007 wg rankingu „Rzeczpospolitej” i „Perspektyw”), która została założona przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej. Od roku akademickiego 2008/2009 istnieje tam możliwość kształcenia na studiach drugiego stopnia (studia magisterskie) na kierunku „administracja”.

Tabela 1.14 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2011
Ogółem	29801	29434	29452	29827	30008	31339
Sektor publiczny	648	654	681	598	587	581
Sektor prywatny	29153	28780	28771	29229	29421	30758
Spółki handlowe						
Razem	1906	1981	2089	2145	2234	2495
W tym z udziałem kapitału zagranicznego	219	229	238	249	259	304
Spółki cywilne	1680	1721	1758	1743	1764	1903
Spółdzielnie	96	96	92	84	81	81
Fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne	792	817	866	861	896	994
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	23939	23394	23178	23528	23549	22334

Źródło: *Województwo podlaskie 2012 ...*, op. cit., s. 221 *Województwo podlaskie 2010 ...*, op. cit., s. 236, *Województwo podlaskie 2009 ...*, op. cit., s. 236, *Województwo podlaskie 2008 ...*, op. cit., s. 228, *Województwo podlaskie 2007 ...*, op. cit., s. 219, *Województwo podlaskie 2006 ...*, op. cit., s. 219.

W Białymstoku działa również Archidiecezjalne Wyższe Seminarium Duchowne, a także Sekcja św. Jana Chrzciciela Papieskiego Wydziału Teologicznego, która prowadzi Studium Teologii.

Sytuacja w sektorze infrastruktury społecznej i technicznej w Białymstoku kształtuje się na poziomie wyższym niż w województwie podlaskim. Należy również zauważyć, że w przeważającej większości wskaźników podanych wyżej wskazany jest trend wzrastający.

Tabela 1.15 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według wybranych sekcji w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2011
Ogółem	29801	29434	29452	29827	30008	31339
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	230	239	240	252	217	216
Przemysł						
Razem	2247	2190	2124	2135	2138	2252
W tym przetwórstwo przemysłowe	2231	2172	2101	2104	2032	2139
Budownictwo	2774	2730	2842	3047	3173	3356
Handel, naprawa pojazdów samochodowych	9676	9336	9121	8954	8686	8701
Transport i gospodarka magazynowa	2713	2669	2642	2681	2654	2579
Zakwaterowanie i gastronomia	554	551	568	546	568	640
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	-	-	-	1441	1262	1206
Działalność profesjonalna, naukowa, i techniczna	-	-	-	5048	3054	3450

Źródło: *Województwo podlaskie 2012 ...*, op. cit., s. 221 *Województwo podlaskie 2010 ...*, op. cit., s. 243, *Województwo podlaskie 2009 ...*, op. cit., s. 243, *Województwo podlaskie 2008 ...*, op. cit., s. 234, *Województwo podlaskie 2007 ...*, op. cit., s. 225, *Województwo podlaskie 2006 ...*, op. cit., s. 225.

Białystok jest dużym ośrodkiem przemysłu włókienniczego raz przemysłu elektromaszynowego. Stolica Podlasia znana jest jako miasto, w którym

produkuje się popularną w całej Europie Żubrówkę – to tutaj swoją siedzibę ma Polmos Białystok.⁶³

Wiodącymi branżami w gospodarce miasta są: przetwórstwo rolno - spożywcze (produkcja wyrobów mięsnych, przetworów owocowo - warzywnych, produkcja wyrobów spirytusowych, produkcja mrożonek, przetwórstwo zbożowe), przemysł elektrotechniczny (produkcja narzędzi i oprzyrządowania do obrabiarek, produkcja elektrycznych ogrzewaczy, produkcja betoniarek oraz produkcja sprzętu gospodarstwa domowego). Rozwinięty jest także przemysł elektromaszynowy (elektroniczny, maszynowy i metalowy) przetwórstwo tworzyw sztucznych (produkcja sprzętu gospodarstwa domowego), przemysł tekstylny (produkcja tkanin płaszcowych, runowych i obiciowych, produkcja bielizny osobistej, dodatków do odzieży, obuwia i plecaków), oraz drzewny (produkcja sklejek i mebli), materiałów budowlanych. Istotną rolę w gospodarce Miasta odgrywa też budownictwo mieszkaniowe.⁶⁴

Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w Białymstoku w latach 2005 – 2011 wykazywała się tendencja rosnącą. Wyjątkiem był 2006 r., kiedy liczba zarejestrowanych podmiotów zmalała o ok. 1,2%. Ostatecznie w ciągu pięciu analizowanych lat liczba ta zwiększyła się o 0,69%. W 2011 r. liczba zarejestrowanych podmiotów w Białymstoku stanowiła ok. 33% ogółu podmiotów zarejestrowanych w województwie podlaskim. Znaczącą przewagę w analizowanym okresie miały podmioty gospodarcze, zaliczone do sektora prywatnego.

Najwyższą liczbę podmiotów według poszczególnych sekcji działalności zarejestrowano w przypadku handlu i napraw pojazdów samochodowych. Mimo tego liczba ta z roku na rok stawała się coraz niższa. Ostatecznie w ciągu 6 lat

---

⁶³ *Rynek pracy w Białymstoku*, <http://www.poradnik-praca.pl/rynek-pracy/praca-miasta/p22raca-bialysto51k>, 19.10.2011 r.

⁶⁴ *Charakterystyka*, <http://www.bialystok.pl/274-charakterystyka/default.aspx>, 10.11.2011 r.

(2005 – 2011), zmalała o ponad 10%, z 9676 do 8701 podmiotów. W 2011 r. liczba ta stanowiła ponad 34% ogółu podmiotów zarejestrowanych według tej sekcji w całym województwie. Duży udział zarejestrowanych podmiotów miały także przedsiębiorstwa przypisane do sekcji budownictwa oraz transportu i gospodarki magazynowej. W pierwszym przypadku trend miał tendencję dodatnią. Wyjątkiem był 2006 r., kiedy liczba podmiotów spadła o ok. 1,4%. W 2011 r. liczba podmiotów z sekcji budownictwa stanowiła ok. 29,6% ogółu podmiotów zarejestrowanych w tej sekcji w całym województwie. W drugim przypadku trend miał charakter zmienny. W 2011 r. liczba ta stanowiła 38% ogółu podmiotów zarejestrowanych w tej sekcji w całym podlaskim.

Tabela 1.16 Struktura podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie) według sekcji w 2010 r.

Sekcja	Udział
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,7
Przetwórstwo przemysłowe	6,9%
Budownictwo	10,7%
Handel, naprawa pojazdów samochodowych	28,6%
Transport i gospodarka magazynowa	8,6%
Zakwaterowanie i gastronomia	2,0%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4,0%
Obsługa rynku nieruchomości	3,4%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	10,4%
Edukacja	2,6%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	7,9%
Pozostała działalność usługowa	7,3%
Pozostałe	6,9%

Źródło: *Sytuacja ...*, op. cit., s. 34

Zgodnie z danymi rejestru REGON, w końcu 2011 r. na terenie Białegostoku zarejestrowanych było 31339 podmiotów gospodarki narodowej (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie). Sektor publiczny obejmował 581 podmiotów, zaś prywatny – 30758. W porównaniu ze stanem w końcu 2010 r. ogólna liczba podmiotów gospodarczych zwiększyła się o około 4,0%.

W sektorze publicznym najwięcej jednostek funkcjonowało w sekcjach: edukacja – 244, działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 151 oraz administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne – 73. W sektorze prywatnym dominowały jednostki zarejestrowane w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 8934, budownictwo – 3348 oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 3233.⁶⁵

Pod koniec 2010 r. rejestr REGON obejmował 6660 osób prawnych i samodzielnych jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, tj. o 3,1% więcej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku oraz 24558 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie), tj. o 4,3% więcej niż rok wcześniej. Najwięcej osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zarejestrowanych było w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 7315, budownictwo – 2885, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 2798 oraz transport i gospodarka magazynowa – 2562.⁶⁶

W 2011 r. w Białymstoku zarejestrowanych było 24334 podmiotów gospodarki narodowej. Należy dodać, iż liczba ta w ostatnich latach zwiększa się, co może świadczyć o polepszaniu się sytuacji gospodarczej kraju i zbliżeniu polskiej gospodarki do poziomu państw rozwiniętych, gdzie dominującym sektorem gospodarki są usługi.

Grono osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą według wybranych sekcji w Białymstoku w latach 2005 – 2011 ulegała wahaniom. Ostatecznie w 2009 r. zmalała o ok. 1,2% w porównaniu z 2005 r., natomiast w 2011 r. była większa od tej z początku badanego okresu. W 2011 r. liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Białymstoku stanowiła ok. 33,6% ogółu osób fizycznych wykazujących taką aktywność w całym

---

⁶⁵ Ibidem.

⁶⁶ Ibidem.

województwie. Najwięcej osób prowadziło swoją działalność w sekcji handlu i naprawy pojazdów samochodach. Niestety liczba w ciągu lat 2005 – 2011 zmalała o ok. 12%. Nieco mniej osób prowadziło działalność gospodarczą w sekcji budownictwa oraz transportu i gospodarki magazynowej.

Tabela 1.17 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według wybranych sekcji w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2011
Ogółem	23939	23394	23178	23528	23549	24334
Przetwórstwo przemysłowe	1745	1684	1612	1610	1585	1680
Budownictwo	2446	2375	2460	2657	2727	2863
Handel, naprawa pojazdów samochodowych	8116	7738	7502	7373	7106	7020
Transport i gospodarka magazynowa	2549	2499	2458	2496	2518	2432
Zakwaterowanie i gastronomia	381	377	385	364	384	433
Informacja i komunikacja	-	-	-	-	526	656
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	-	-	-	-	1132	1064
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	-	-	-	-	2624	2962
Pozostała działalność usługowa	-	-	-	-	1093	1114

Źródło: *Województwo podlaskie 2012 ...*, op. cit., s. 255, *Województwo podlaskie 2010...*, op. cit., s. 251, *Województwo podlaskie 2009...*, op. cit., s. 251, *Województwo podlaskie 2008...*, op. cit., s. 241, *Województwo podlaskie 2007...*, op. cit., s. 232, *Województwo podlaskie 2006...*, op. cit., s. 232.

Liczba sklepów i stacji paliw, które funkcjonowały na terenie Białegostoku w latach 2005 – 2011 z roku na rok ulegała zwiększeniu. Wyjątkiem był 2009 i 2011 r., kiedy liczba spadła w stosunku do roku poprzedniego. Jedynie liczba sklepów z artykułami radiowo – telewizyjnymi i sprzętem gospodarstwa domowego oraz sklepów z artykułami piśmiennymi i księgarni zachowała tendencję wzrostową. Liczba sklepów i stacji paliw działających w Białymstoku w 2011 r. stanowiła ok. 34,5% ogółu przedsiębiorstw działających na terenie całego województwa podlaskiego. W Białymstoku najwięcej sklepów, które

działały w latach 2005 – 2011 związanych było ze sprzedażą artykułów ogólnospożywczych. Liczba ta w analizowanym okresie ulegała wahaniom, w wyniku czego w 2011 r. zmalała w stosunku do 2005 r. o ok. 7,3%.

Kolejną co do wielkości grupą sklepów były sklepy z wyrobami odzieżowymi, których liczba w ciągu lat 2005 – 2009 zwiększyła się o niemal 147%, z 64 w 2005 r. do 158 w 2009 r. Warto zwrócić uwagę, iż w 2011 r. liczba ta wykazuje tendencję spadającą.

Tabela 1.18 Sklepy i stacje paliw w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2011
Ogółem	629	679	787	895	880	864
Ogólnospożywcze	137	140	131	144	127	127
Mięsne	26	42	40	32	18	47
Piekarsko – ciastkarskie	30	35	31	26	25	43
Z wyrobami odzieżowymi	64	57	101	152	158	142
Z meblami i sprzętem oświetleniowym	27	23	24	28	22	32
Z artykułami radiowo - telewizyjnymi i sprzętem gospodarstwa domowego	12	16	18	14	15	10
Z artykułami piśmiennymi i księgarnie	17	19	16	21	22	22
Z pojazdami mechanicznymi	40	43	46	47	44	39
Stacje paliw	39	44	44	38	42	35

Źródło: *Województwo podlaskie 2012 ...*, op. cit., s. 201, *Województwo podlaskie 2010...*, op. cit., s. 197, *Województwo podlaskie 2009 ..*, op. cit., s. 197, *Województwo podlaskie 2008..*, op. cit., s. 189, *Województwo podlaskie 2007..*, op. cit., s. 180, *Województwo podlaskie 2006..*, op. cit., s. 180.

W 2011 r. liczba targowisk działających na terenie Białegostoku stanowiła ok. 6,33% ogółu targowiska w całym województwie podlaskim. W ciągu lat 2005 – 2011 liczba targowiska uległa zmniejszeniu o niemal 29%. Liczba stałych

punktów sprzedaży drobnodetalicznej charakteryzowała się trendem mieszanym. W latach 2005 – 2007 uległa ona zmniejszeniu, po czym od 2008 r. zaczęła wzrastać. Mimo tego roczne wpływy z opłaty targowej zmalała o ok. 65%, z 1491,3 tys. zł w 2005 r. do 22,3 tys. zł w 2011 r.

Największym targowiskiem w Białymstoku jest Targowisko Miejskie w Białymstoku „Lech”. Jest to zarazem największy bazar północno - wschodniej Polski. Zajmuje on 8,5 ha powierzchni, a w jego ramach działalność prowadzi ok. 1400 podmiotów gospodarczych. Ważnym aspektem jest także bliskie sąsiedztwo wschodniego rynku (Wilno - 279 km, Mińsk - 320, Kaliningrad - 391 km), skąd pochodzi wielu klientów tutejszych sprzedawców.⁶⁷

Innym przykładem targowiska w Białymstoku mogą być Mlekovita - Bielmlek sp. z o.o. i Podlaskie Centrum Rolno - Towarowe S.A. przy gen. W. Andersa, Fasty sp. z o.o. Rynek Hurtowy Rolno - Spożywczy przy ul. Gajowej czy też Fasty sp. z o.o. Rynek Hurtowy Rolno - Spożywczy usytuowany przy Szosie Knyszyńskiej.

Województwo podlaskie jest jednym z najsłabiej rozwiniętych województw w kraju. Niski jest udział regionu w wartości dodanej brutto, który plasuje go na 15 pozycji w Polsce. W 2009 r. wartość wytworzonego produktu krajowego brutto w województwie wyniosła 30903 mln zł, co stanowiło 2,3% PKB Polski. Średnia wartość PKB na 1 mieszkańca w regionie osiągnęła 25951 zł., tj. 73,7% średniej krajowej (14 pozycja w Polsce). Największy udział w generowaniu wartości dodanej brutto osiągały jednostki prowadzące działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji – 28,1% (w kraju – 30,1%) oraz w zakresie pozostałych usług

---

⁶⁷ <http://www.lech.net.pl/targowisko.htm>, 14.10.2011 r.

(w tym administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne) – 25,8% (w kraju – 24,2%).⁶⁸

Udział przemysłu wyniósł 19,5% i był jednym z najniższych w kraju (średnia wartość krajowa – 24,6%). Jednostki prowadzące działalność finansową i ubezpieczeniową; obsługę rynku nieruchomości w 2009 r. wypracowały 9,0% regionalnej wartości dodanej brutto (w kraju – 9,7%). Sektor rolniczy stanowił 10,2% udziału w wytwarzaniu wartości dodanej brutto, osiągając największą wartość w kraju (średnia wartość krajowa – 3,6%), a budownictwo – 7,4% (średnia wartość krajowa – 7,8%). Istotnym działem gospodarki województwa jest rolnictwo. W końcu czerwca 2010 r. użytki rolne zajmowały 1070 tys. ha, tj. 53,0% powierzchni województwa. W woj. podlaskim funkcjonowały 104 tys. gospodarstw rolnych, z czego 88,5% prowadziło działalność rolniczą. Liczba pracujących w gospodarstwach rolnych wyniosła 124 tys. osób, w tym w swoim gospodarstwie – 122 tys. osób. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych prowadzących działalność rolniczą wynosiła 11,38 ha i była wyższa od średniej w kraju (7,92 ha). W 2009 r. w strukturze towarowej produkcji rolniczej dominuje mleko krowie (57,4%), żywiec rzeźny (28,8%) oraz zboża (5,4%).⁶⁹

W 2011 r. przychody ze sprzedaży wyrobów i usług w przedsiębiorstwach przemysłowych wyniosły 17985,2 mln zł. i zwiększyły się o 6,3% w stosunku do roku poprzedniego. Wzrost przychodów był wynikiem wzrostu produkcji sprzedanej w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami, rekultywacji (o 12,7%), górnictwie i wydobywaniu (o 11,7%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 8,9%). Spadek produkcji sprzedanej odnotowano jedynie

---

⁶⁸ Raport *SYTUACJA NA RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM W 2011 roku*, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku, Białystok 2012 r., s. 15 - 17, ROKU http://www.up.podlasie.pl/uploads/upload/w_badan_i_analiz/analizy/analiza_roczna_2011.pdf, 28.08.2013 r.

⁶⁹ Ibidem.

w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 41,1%).⁷⁰

Tabela 1.19 Targowiska w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2011
Liczba targowisk						
Ogółem	7	7	7	5	5	5
W tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	6	6	6	4	4	4
Powierzchnia targowisk						
Ogółem	121638	115037	115037	120349	129935	146195
W tym sprzedażowych	59178	61019	61019	59099	60556	43080
Stale punkty sprzedaży drobnodetalicznej						
Ogółem	2187	2122	2012	2054	2215	2634
W tym na targowiskach czynnych codziennie	2064	1987	1987	1834	2215	1894
Targowiska sezonowe	-	-	-	-	-	1
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	1491,3	1227,0	1156,5	918,2	547,4	522,3

Źródło: *Województwo podlaskie 2012 ...*, op. cit., s. 202, *Województwo podlaskie 2010...*, op. cit., s. 198, *Województwo podlaskie 2009...*, op. cit., s. 198, *Województwo podlaskie 2008...*, op. cit., s. 190, *Województwo podlaskie 2007...*, op. cit., s. 181, *Województwo podlaskie 2006...*, op. cit., s. 181.

W 2011 r. w przemyśle województwa dominowały cztery działy, z których pochodziło 75,2% wartości produkcji sprzedanej. Największy udział w sprzedaży miały: produkcja artykułów spożywczych (54,4%), produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (8,6%), produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (6,9%), a także produkcja maszyn i urządzeń (5,3%). Dominujące działy skupiały 56,5% ogółu zatrudnionych w przemyśle. Udział

⁷⁰ Ibidem.

poszczególnych działów w zatrudnieniu kształtował się następująco: produkcja artykułów spożywczych – 30,1%, produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych oraz produkcja maszyn i urządzeń – po 9,7%, a także produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny – 7,0%.⁷¹

I.3 Sytuacja na rynku pracy

Białystok jest największym ośrodkiem gospodarczym w regionie północno - wschodnim. W gospodarce Białegostoku dominują małe zakłady i firmy, zatrudniające do 5 osób. Na rozwój gospodarki miasta duży wpływ ma przygraniczne położenie, sprzyjające połączenia komunikacyjne, bardzo dobry stan środowiska, tradycje przemysłowe, naukowe i kulturalne. W ostatnich latach zanotowano dynamiczny rozwój sektora handlu i usług. Zagranicznych i krajowych inwestorów przyciąga duża liczba terenów do zagospodarowania.⁷²

Mimo tego jednym z największych problemów mieszkańców Białegostoku jest bezrobocie. Faktem jest, że tendencja tego wskaźnika w porównaniu do lat poprzednich jest spadkowa, jednak Białystok nadal zajmuje wysoką pozycję w rankingu pod względem stopy bezrobocia (2. miejsce w kraju).⁷³

Liczba osób pracujących w Białymstoku w latach 2005 – 2011 uległa zwiększeniu o ok. 12%. W okresie 2005 – 2008 trend miał charakter rosnący. W kolejnych latach zauważyć można było ponowne zmniejszanie się liczby bezrobotnych. Warto dodać, że w ogóle pracujących ponad połowę stanowiły kobiety. Największy udział zatrudnienia odnotowano w sektorze usług, który w analizowanym okresie miał tendencję rosnącą. Jedynie w 2011 r. odznaczał się

---

⁷¹ Ibidem.

⁷² *Gmina Białystok*, <http://region.e-podlasie.pl/gminy/bialystok.html>, 18.10.2011 r.

⁷³ *Strategia ...*, op. cit., s. 26.

nieznacznym spadkiem liczby pracujących w usługach. Na drugim miejscu pod względem zatrudnionych osób znalazł się sektor przemysłu i budownictwa, z tymże w 2011 r. odnotowano tam spadek zatrudnienia o niemal 5%.

Tabela 1.20 Pracujący w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2011
Ogółem	74655	76469	81035	83314	83186	82295
w tym kobiety	39825	40683	43267	44731	45277	44525
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybołówstwo	396	313	302	-	156	157
Przemysł i budownictwo	18548	19621	20345	21284	20266	20002
Usługi	55711	56535	60388	61738	62764	62136

Źródło: *Województwo podlaskie 2012...*, op. cit., s. 125, *Województwo podlaskie 2010...*, op. cit., s. 119, *Województwo podlaskie 2009...*, op. cit., s. 119, *Województwo podlaskie 2008...*, op. cit. s. 113, *Województwo podlaskie 2007...*, op. cit., s. 104, *Województwo podlaskie 2006...*, op. cit., s. 104.

Udział osób pracujących w Białymstoku liczył ok. 40% ogółu zatrudnionych w całym województwie podlaskim. W analizowanej grupie osób, ok. 42% stanowiły kobiety. Najmniejsza liczba zatrudnionych osób zarówno w Białymstoku, jak i w województwie podlaskim w 2011 r. została zarejestrowana w sektorze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybołówstwa. Osoby zatrudnione w przemyśle i budownictwie w Białymstoku stanowiły ok. 32% osób zatrudnionych w województwie. Należy równocześnie podkreślić, że o ile w Białymstoku liczba bezrobotnych zmalała w 2011 r., o tyle w całym województwie uległa zwiększeniu, wzrastając z liczby 207201 w 2009 r. do 210623 osób w 2011 r.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw (w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób mających siedzibę na terenie Białegostoku) w 2010 r. ukształtowało się na poziomie 38677 osób, czyli o 1258 osób (o 3,4%) wyższym niż rok wcześniej, przy czym w sektorze publicznym wyniosło 4104 osoby, zaś w prywatnym – 34573 osoby. W sektorze publicznym zanotowano

spadek zatrudnienia w stosunku do 2009 r. o 308 osób (o 7,0%), natomiast w sektorze prywatnym – wzrost o 1566 osób (o 4,7%). Największą grupę wśród zatrudnionych stanowili pracujący w przemyśle – 13672 osoby, tj. 35,3% ogółu zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw (w roku poprzednim – 38,5%), a najmniejszą zatrudnieni w działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją – 702 osoby, tj. 1,8% ogólnej liczby zatrudnionych (w roku poprzednim – także 1,8%).⁷⁴ (zob. tabela 1.22)

Tabela 1.21 Pracujący w Białymstoku i województwie podlaskim w 2011 r.

Wyszczególnienie	Białystok	województwo podlaskie
Ogółem	82295	210623
w tym kobiety	44525	108310
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybołówstwo	157	2702
Przemysł i budownictwo	20002	66585
Handel; naprawa samochodów, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja	23030	49283
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości oraz pozostałe usługi	39106	92053

Źródło: *Województwo podlaskie 2012...*, op. cit., s. 124.

W skali roku przeciętne zatrudnienie zwiększyło się w większości sekcji sektora przedsiębiorstw, przy czym najwyższy wzrost odnotowano w transporcie i gospodarce magazynowej (o 53,6%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 25,1%), informacji i komunikacji (o 8,7%), a także budownictwie (o 5,5%), natomiast spadek stwierdzono w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 24,0%), przetwórstwie przemysłowym (o 1,3%) oraz zakwaterowaniu i gastronomii (o 0,4%).⁷⁵

⁷⁴ *Sytuacja ...*, op. cit., s. 22.

⁷⁵ *Ibidem*, s. 23.

Tabela 1.22 Przeciętne zatrudnienie w poszczególnych sekcjach sektora przedsiębiorstw w Białymstoku w latach 2009 i 2010

Wyszczególnienie	2009	2010
Ogółem	37419	38677
Sektor publiczny	4412	4104
Sektor prywatny	33007	34573
Przemysł	14401	13672
Budownictwo	4143	4372
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	11084	11201
Transport i gospodarka magazynowa	2279	3501
Zakwaterowanie i gastronomia	897	893
Informacja i komunikacja	732	796
Obsługa rynku nieruchomości	1240	1301
Administrowanie i działalność wspierająca	884	1106
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	686	702

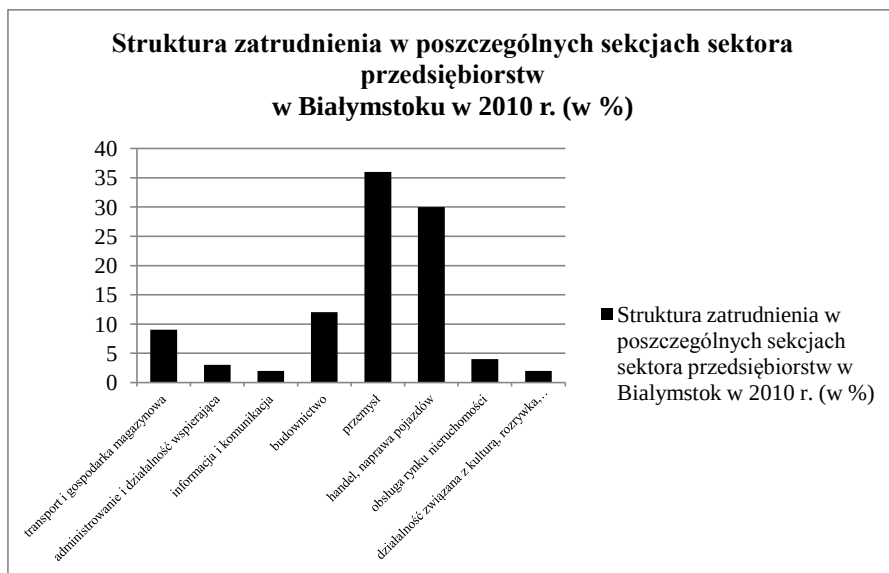
Źródło: *Sytuacja ...*, op. cit., s. 22.

Wśród działów przetwórstwa przemysłowego o istotnym udziale w zatrudnieniu jego wzrost w stosunku do roku poprzedniego miał miejsce tylko w jednostkach zajmujących się naprawą, konserwacją i instalowaniem maszyn i urządzeń (o 11,7%) oraz produkcją komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 7,3%). Spadek poziomu przeciętnego zatrudnienia w ciągu roku odnotowano w działach: pozostała produkcja wyrobów (o 11,2%), produkcja maszyn i urządzeń (o 10,0%), jak również poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji (o 9,8%).⁷⁶

Strukturę zatrudnienia w poszczególnych sekcjach sektora przedsiębiorstw w Białymstoku w 2010 r. przedstawia wykres 1.6.

---

⁷⁶ Ibidem.

Wykres 1.6 Struktura zatrudnienia w poszczególnych sekcjach sektora przedsiębiorstw w Białymstoku w 2010 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Sytuacja ...*, op. cit., s. 22.

Analizując strukturę zatrudnienia w poszczególnych sekcjach przedsiębiorstw w Białymstoku w 2010 r., można zauważyć iż najwyższy poziom zatrudnienia odnotowano w sektorze przemysłu (36%) oraz w sektorze handlu i naprawy pojazdów samochodowych (30%). Na trzecim miejscu znalazł się sektor budownictwa, w którym w 2010 r. zatrudniano 12% ludności Białegostoku.

W latach 2005 – 2007 liczba bezrobotnych osób charakteryzowała się tendencją spadkową, kiedy to liczba osób bezrobotnych spadła z 14857 do 9113 w 2007 r. Od 2008 r. liczba ta przybrała kierunek rosnący. W wyniku tego na skutek wahań, liczba bezrobotnych w latach 2005 i 2011 uległa spadkowi o ponad 6%, mimo tego należy pamiętać że od 2007 r. wskaźnik ten przybrał trend rosnący. Należy zauważyć, iż już w 2011 r. liczba bezrobotnych przewyższała tę

z 2005 r. W 2011 r. w ogóle osób bezrobotnych w województwie podlaskim, mieszkańcy Białegostoku stanowili 23,6%. Niemal połowę stanowiły kobiety.

Tabela 1.23 Podstawowe dane o bezrobotnych zarejestrowanych w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2011
Ogółem, w tym:	14857	12064	9113	9174	14086	15526
kobiety	7733	6660	4936	4585	6386	7399
dotychczas niepracujący	3743	3046	2199	2177	3514	3481
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	430	236	140	92	170	252
posiadający prawo do zasiłku	1793	1429	1113	1326	1867	2007
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	13,2%	10,7%	7,9%	7,8%	11,7%	12,4%
Bezrobotni nowo zarejestrowani	20262	19755	18350	18972	1929	18748
Bezrobotni wyrejestrowani	20565	22548	21301	18911	1479	18471
Oferty pracy	55	101	76	31	85	26

Źródło: *Województwo podlaskie 2012 ...*, op. cit., s. 133, *Województwo podlaskie 2010 ...*, op. cit., s. 127, *Województwo podlaskie 2009 ...*, op. cit., s. 126, *Województwo podlaskie 2008 ...*, op. cit., s. 119, *Województwo podlaskie 2007 ...*, op. cit., s. 110, *Województwo podlaskie 2006 ...*, op. cit. s. 110.

Pod koniec grudnia 2011 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Białymstoku wyniosła 15526 osób, w tym 7399 kobiet. W stosunku do stanu zanotowanego w analogicznym okresie 2010 r. populacja bezrobotnych zwiększyła się o około 2%, przy czym liczba bezrobotnych kobiet wzrosła o 3,5%. Udział kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w końcu 2011 r. ukształtował się na poziomie 47,7% i wzrósł o 0,6% w odniesieniu do roku poprzedniego.⁷⁷ W omawianym okresie bez prawa do zasiłku pozostawało 13519 osób, tj. 86% ogółu bezrobotnych.

⁷⁷ Ibidem.

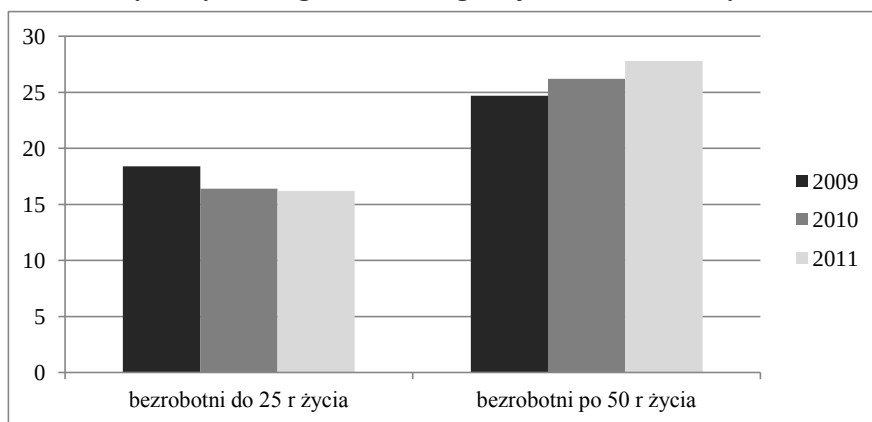
Tabela 1.24 Bezrobotni zarejestrowani według wieku w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2011
Ogółem	14857	12064	9113	9174	14086	15526
24 lata i mniej	2703	1983	1368	1394	2595	2388
25 – 34	4123	3366	2476	2665	4361	4964
35 – 44	2868	2180	1550	1514	2372	2799
45 – 54	4131	3409	2627	2522	3168	3187
55 lat i więcej	1032	1126	1092	1049	1590	2188

Źródło: *Województwo podlaskie 2012 ...*, op. cit., s. 134, *Województwo podlaskie 2010 ...*, op. cit., s. 128, *Województwo podlaskie 2009 ...*, op. cit., s. 127, *Województwo podlaskie 2008 ...*, op. cit., s. 120, *Województwo podlaskie 2007 ...*, op. cit., s. 111, *Województwo podlaskie 2006 ...*, op. cit., s. 111.

W 2011 r. bezrobotni zarejestrowani według wieku w Białymstoku stanowili ok. 23% ogółu badanej populacji w całym województwie podlaskim. Najwyższe bezrobocie zarejestrowano wśród mieszkańców w wieku 25 - 34 lata. Najlepiej wygląda sytuacja w przypadku osób powyżej 55 roku życia, lecz może być to związane z okresem emerytalnym.

Udział wybranych kategorii osób w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2009 - 2011

Wykres 1.7 Udział wybranych kategorii osób w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2009 - 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Województwo podlaskie 2012 ...*, op. cit., s. 134

W ogólnej liczbie bezrobotnych 3177 osób posiadało wykształcenie wyższe, 3505 – zawodowe, 1891 – ogólnokształcące, 3162 – zasadnicze zawodowe i 3791 – posiadało wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe. Bez pracy powyżej 12 miesięcy pozostawało 18,8% ogółu bezrobotnych, tj. 2926 osób. W porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku liczebność tej grupy zwiększyła się o 2512 osób.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych według poziomu wykształcenia ulegała zmiennym wahaniom w latach 2005 – 2011. W okresie 2005 – 2007 liczba zarejestrowanych osób malała, po czym od 2008 r. zaczęła rosnąć, aby w końcu 2011 r. osiągnąć poziom 15 526. Najwyższe bezrobocie odnotowano wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym oraz zasadniczym zawodowym. Najmniej bezrobotnych osób zarejestrowano z ogólnokształcącym.

Tabela 1.25 Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2011
Ogółem	14857	12034	9113	9174	14086	15525
z wykształceniem wyższym	2337	2110	1635	1765	2701	3177
z wykształceniem średnim:						
zawodowym	3623	2855	2191	2140	3215	3505
ogólnokształcącym	1506	1312	1025	1065	1633	1891
z wykształceniem zasadniczym zawodowym	3456	2547	1902	1822	2923	3162
z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym	3935	3240	2360	2382	3614	3791

Źródło: *Województwo podlaskie 2012 ...*, op. cit., s. 134, *Województwo podlaskie 2010 ...*, op. cit., s. 128, *Województwo podlaskie 2009 ...*, op. cit., s. 127, *Województwo podlaskie 2008 ...*, op. cit., s. 120, *Województwo podlaskie 2007 ...*, op. cit., s. 111, *Województwo podlaskie 2006 ...*, op. cit., s. 111.

W 2011 r. najwięcej osób bezrobotnych pozostawało w grupie, która pozostawała bez pracy powyżej 24 miesięcy. Jest to sytuacja, która w badanym okresie występowała wcześniej w 2005 r.

Następną była grupa osób bezrobotnych pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy, od 6 do 12 miesięcy, od 1 do 3 miesięcy. Analizując lata 2005 – 2011 w grupie bezrobotnych od 12 do 24 miesięcy alarmująco widać, iż ta liczba pod tendencji spadkowej w latach 2005 – 2008, w 2009 r. wzrosła o ponad 142%, aby osiągnąć w 2011 r. liczbę 3083 osób, co stanowiło podwojenie wyniku z 2009 r.

Tabela 1.26 Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2011
Ogółem	14857	12064	9113	9174	14086	15526
1 miesiąc i mniej	1376	1285	1249	1545	1481	1440
1 – 3	2882	3657	2094	2496	3171	2758
3 – 6	2496	1862	1371	1606	2596	2585
6 – 12	2194	1701	1255	1256	3400	2734
12 – 24	2053	1587	1076	850	2061	2926
Powyżej 24 miesięcy	3856	2972	2068	1421	1377	3083

Źródło: *Województwo podlaskie 2012 ...*, op. cit., s. 135, *Województwo podlaskie 2010 ...*, op. cit., s. 129, *Województwo podlaskie 2009 ...*, op. cit., s. 128, *Województwo podlaskie 2008 ...*, op. cit., s. 121, *Województwo podlaskie 2007 ...*, op. cit., s. 112, *Województwo podlaskie 2006 ...*, op. cit., s. 112.

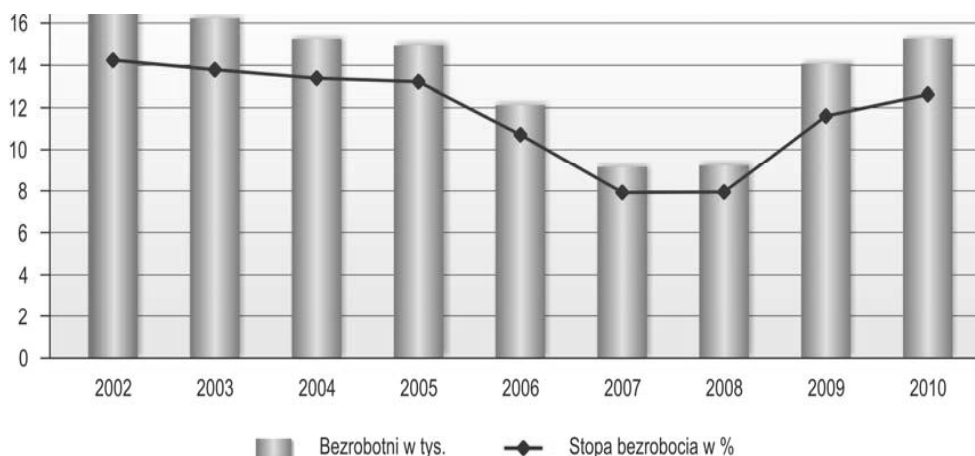
Porównując sytuację w Białymstoku z sytuacją w województwie podlaskim można zauważyć, że wyglądała ona podobnie, bowiem najwięcej bezrobotnych osób zarejestrowanych bez pracy odnotowano w gronie bezrobotnych od 1 do 3 miesięcy, od 6 do 12 i od 3 do 6 miesięcy.

Tabela 1.27 Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2011
Ogółem	14857	12064	9113	9174	14086	15526
Bez stażu pracy	3743	3046	2199	2177	3514	3481
1 rok i mniej	2323	1843	1456	1470	2271	2565
1 – 5	2364	1954	1449	1637	2737	3033
5 – 10	1731	1369	1067	990	1498	1828
10 – 20	2426	1907	1379	1360	1972	2102
20 – 30	1951	1625	1297	1213	1564	1830
Powyżej 30 lat	319	320	266	327	530	687

Źródło: *Województwo podlaskie 2012* ..., op. cit., s. 136, *Województwo podlaskie 2010* ..., op. cit., s. 130, *Województwo podlaskie 2009* ..., op. cit., s. 129, *Województwo podlaskie 2008* ..., op. cit., s. 122, *Województwo podlaskie 2007* ..., op. cit., s. 113, *Województwo podlaskie 2006* ..., op. cit., s. 113.

W 2011 r. w Białymstoku najwięcej zarejestrowanych osób bezrobotnych stanowili ludzie, którzy do tej pory nie odbyli jeszcze żadnego stażu pracy. W skali województwa stanowili oni ok. 23,5%. Najmniej bezrobotnych odnotowano w grupie wiekowej powyżej 30 stażu pracy. W latach 2005 – 2007 liczba ta miała tendencję spadkową, po czym od 2008 r. niestety zaczęła wzrastać.

Wykres 1.8 Bezzrobocie rejestrowane w Białymstoku w latach 2002 – 2010

Źródło: *Sytuacja* ..., op. cit., s. 24.

Stopa bezrobocia w końcu 2010 r. ukształtowała się na poziomie 12,4% i zwiększyła się o 0,7 punktów procentowych w porównaniu z zanotowaną w analogicznym okresie 2009 r.⁷⁸

Warto nadmienić, iż na koniec czerwca 2011 r. Wojewódzki Urząd Pracy odnotował w Białymstoku aż 11,9% bezrobocie. Od początku roku stopa bezrobocia waha się w okolicach 12%. Obecnie sytuacja na rynku pracy na niemal całym Podlasiu utrzymuje się na porównywalnym poziomie, co w samym Białymstoku.⁷⁹

Wśród ofert, które zostały zgłoszone przez pracodawców do urzędów pracy w Województwie Podlaskim w drugim półroczu 2010 r., największy wybór mieli: robotnik gospodarczy oraz pracownik biurowy. Do zawodów deficytowych należą również te wymagające wyższego wykształcenia, w tym nauczyciele przedszkoli oraz projektanci grafiki i multimediiów.⁸⁰

W drugiej połowie 2010 r. na podlaskim rynku pracy do zawodów, w których pracodawcy w ogóle nie zgłosili ofert pracy należą między innymi kaletnicy, rymarze, tkacze. Problemy ze znalezieniem zatrudnienia mieli także filolodzy, specjaliści ds. administracji i rozwoju, nauczyciele gimnazjum i szkół ponad gimnazjalnych.⁸¹

Województwo podlaskie jest jednym z najslabiej rozwiniętych województw w kraju. Niski jest udział regionu w wartości dodanej brutto, który plasuje go na 15 pozycji w Polsce. W 2009 r. wartość wytworzonego produktu krajowego brutto w województwie wyniosła 30903 mln zł., co stanowiło 2,3% PKB Polski. Średnia wartość PKB na 1 mieszkańca w regionie osiągnęła 25951 zł., tj. 73,7% średniej krajowej (14 pozycja w Polsce). Największy udział

---

⁷⁸ Ibidem.

⁷⁹ *Rynek pracy w Białymstoku*, <http://www.poradnik-praca.pl/rynek-pracy/praca-miasta/praca-bialystok>, 18.10.2011 r.

⁸⁰ Ibidem.

⁸¹ Ibidem.

w generowaniu wartości dodanej brutto osiągały jednostki prowadzące działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji – 28,1% (w kraju – 30,1%) oraz w zakresie pozostałych usług (w tym administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne) – 25,8% (w kraju – 24,2%). Udział przemysłu wyniósł 19,5% i był jednym z najniższych w kraju (średnia wartość krajowa – 24,6%). Jednostki prowadzące działalność finansową i ubezpieczeniową; obsługę rynku nieruchomości w 2009 r. wypracowały 9,0% regionalnej wartości dodanej brutto (w kraju – 9,7%). Sektor rolniczy stanowił 10,2% udziału w wytwarzaniu wartości dodanej brutto, osiągając największą wartość w kraju (średnia wartość krajowa – 3,6%), a budownictwo – 7,4% (średnia wartość krajowa – 7,8%).

Istotnym działem gospodarki województwa jest rolnictwo. W końcu czerwca 2010 r. użytki rolne zajmowały 1070 tys. ha, tj. 53,0% powierzchni województwa. W woj. podlaskim funkcjonowały 104 tys. gospodarstw rolnych, z czego 88,5% prowadziło działalność rolniczą. Liczba pracujących w gospodarstwach rolnych wyniosła 124 tys. osób, w tym w swoim gospodarstwie – 122 tys. osób. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych prowadzących działalność rolniczą wynosiła 11,38 ha i była wyższa od średniej w kraju (7,92 ha). W 2009 r. w strukturze towarowej produkcji rolniczej dominuje mleko krowie (57,4%), żywiec rzeźny (28,8%) oraz zboża (5,4%).

W 2011 r. przychody ze sprzedaży wyrobów i usług w przedsiębiorstwach przemysłowych wyniosły 17985,2 mln zł. i zwiększyły się o 6,3% w stosunku do roku poprzedniego. Wzrost przychodów był wynikiem wzrostu produkcji sprzedanej w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 12,7%), górnictwie i wydobywaniu (o 11,7%), oraz przetwórstwie

przemysłowym (o 8,9%). Spadek produkcji sprzedanej odnotowano jedynie w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 41,1%). W 2011 r. w przemyśle województwa dominowały cztery działy, z których pochodziło 75,2% wartości produkcji sprzedanej. Największy udział w sprzedaży miały: produkcja artykułów spożywczych (54,4%), produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (8,6%), produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (6,9%), a także produkcja maszyn i urządzeń (5,3%). Dominujące działy skupiały 56,5% ogółu zatrudnionych w przemyśle. Udział poszczególnych działów w zatrudnieniu kształtował się następująco: produkcja artykułów spożywczych – 30,1%, produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych oraz produkcja maszyn i urządzeń – po 9,7%, a także produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny – 7,0%⁸².

Niewątpliwie, miasto Białystok, jak i całe województwo podlaskie, jest wciąż postrzegane jako zacofane, czyli takie, gdzie perspektywy rozwoju są mniejsze w porównaniu z innymi regionami w Polsce. Peryferyjne położenie Białegostoku to nie tylko wymiar przestrzenny (definiowany odległością od centrów rozwojowych Polski i Unii Europejskiej), ale także społeczno-gospodarczy. Poziom rozwoju gospodarczego tych terenów należy do najniższych w Unii Europejskiej. Bardzo niska jest innowacyjność, konkurencyjność i atrakcyjność inwestycyjna. Zapóźnienia rozwojowe Podlasia mają głębokie korzenie historyczne i są przykładem procesów długiego trwania⁸³.

Województwa Polski Wschodniej, czyli lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie, czyli Makroregion Polska

---

⁸²Raport *SYTUACJA NA RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM W 2011 roku*, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku, Białystok 2012 r., s. 15 - 17, http://www.up.podlasie.pl/uploads/upload/w_badan_i_analiz/analizy/analiza_roczna_2011.pdf, 25.10.2013 r.

⁸³Kukliński A., *Problem Polski Wschodniej. Doświadczenia i perspektywy* [w:] Błaszczuk D.J., Stefański M. (red.) *Strategiczna problematyka polski Wschodniej*, Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie, Lublin 2010, s. 56.

Wschodnia) są nadal jednymi z najsłabiej rozwiniętych (jedne z najniższych PKB per capita w UE–27⁸⁴) i najmniej konkurencyjnych regionów w Unii Europejskiej (wg syntetycznego Indeksu Regionalnej Konkurencyjności opracowanego przez KE w 2010 r. na 271 regionów objętych badaniem, województwa Polski Wschodniej zajmują w nim miejsca pomiędzy 211 a 233⁸⁵).

Na taki stan rzeczy wpływają dwie zasadnicze kwestie:

- 1) niska wydajność pracy, będąca w znacznej mierze efektem tradycyjnej struktury gospodarki z dominacją niskowydajnego rolnictwa oraz niskiej efektywności pozostałych sektorów gospodarki ze względu na niski poziom innowacyjności i zapóźnienia infrastrukturalne, w tym kluczowy problem niskiej dostępności komunikacyjnej makroregionu);
- 2) problemy rynku pracy (konglomerat wyzwań związanych z niekorzystnymi procesami demograficznymi – starzenie się społeczeństwa i depopulacja, migracjami za pracą – głównie młodych, wykształconych mieszkańców makroregionu, ukrytym bezrobociem na obszarach wiejskich itd.)

Programy unijne, wszelkiego rodzaju dofinansowanie działalności innowacyjnej oraz połączenie sfery badawczo-rozwojowej mogą w dużej mierze przyczynić się do polepszenia sytuacji województwa, w szczególności miasta Białystok na arenie krajowej, oraz wpłyną na poprawę sytuacji w poszczególnych sektorach gospodarki, w tym rynku pracy.

---

⁸⁴ Po rozszerzeniu UE w 2007 r. o Bułgarię i Rumunię, czyli regiony słabiej rozwinięte, województwa Polski Wschodniej nadal znajdowały się wśród 20 najbiedniejszych regionów całej Unii Europejskiej. Świadczy to o opóźnieniach w ich rozwoju.

⁸⁵ Wyniki badania zostały przedstawione w dwóch opracowaniach KE: 1) Annoni P., Kozovska K., *EU regional competitiveness index (RCI)*, Joint Research Center EC 2010; 2) Dijkstra L., Annoni P., Kozovska K., *A New Regional Competitiveness Index: Theory, Methods and Findings*, DG Regio Working Paper, 2/2011. Wg najnowszego badania EU Regional Competitiveness Index – RCI 2013 województwa Polski Wschodniej nieznacznie poprawiły swoją pozycję zajmując miejsca pomiędzy 204 a 230 na 262 badane regiony.

Rozdział II

Innowacje i ich wpływ na rynek pracy

Pojęciem innowacji zajmują się zarówno przedstawiciele sfery nauk ścisłych, jak i nauk społecznych. Z tego względu pojęcie innowacji jest rozumiane i rozpatrywane niezwykle szeroko. Odnosi się do wszystkich sfer życia, począwszy od nowych rozwiązań dotyczących sfery gospodarczej czy społecznej, skończywszy na nowych prądach myślowych i kulturalnych. W potocznym rozumieniu „innowacja” oznacza coś nowego i innego od dotychczasowych rozwiązań. Dostyc często może się kojarzyć z potrzebą zmiany na lepsze. Ogólnie rzecz ujmując, innowacja to wprowadzenie czegoś nowego, rzecz nowo wprowadzona, nowość, reforma. Takie tłumaczenie obowiązuje zarówno w terminologii polskiej, jak również w innych państwach. Wynika to z silnego oddziaływania źródeł łacińskich, albowiem słowo innowacja w języku łacińskim to „*innovatio*”, czyli odnowienie.⁸⁶

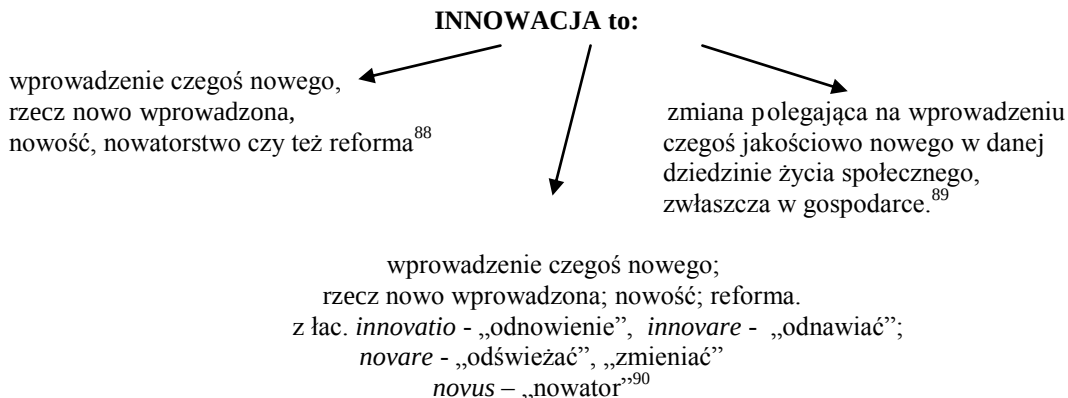
Najpowszechniej stosowane definicje pojęcia innowacja zostały zaprezentowane na rysunku 2.1.

Prekursorem innowacji jest J. Schumpeter, który na początku XX wieku upowszechnił ich pojęcie w naukach ekonomicznych. Rozwój gospodarczy przedstawiał jako proces napędzanych przez innowacje pozytywnych zmian, rozłożony w pewnym przedziale czasu. W jego mniemaniu innowacja oznaczała nową kombinację istniejących możliwości i odznaczała się wysoce ważną funkcją rozwojową, przede wszystkim w odniesieniu do stanu gospodarczego.⁸⁷

---

⁸⁶ Prystrom J., *Innowacyjność „kluczem do sukcesu” – przykład Volvo Car Corporation*, [w:] *Optimum. Studia Ekonomiczne* 2008, Nr 2 (38), s. 153.

⁸⁷ Fagerberg J., *Innovation a guide to the literature*, [w:] Fagerberg J., Mowery D. C., Nelson R. R., *The Oxford Handbook of Innovation*, Oxford University Press, New York 2005, s. 6.

Rysunek 2.1 Najpowszechniejsze wytłumaczenia pojęcia innowacja

Źródło: Prystrom J., *Innowacje w procesie rozwoju gospodarczego. Innowacyjność podlaskich podmiotów gospodarczych*, [w:] *Zeszyty Naukowe Politechniki Białostockiej. Ekonomia i Zarządzanie*, Z.12 (2008), s. 287.

Za przykład innowacji Schumpeter podawał wprowadzanie nowego produktu, modyfikację dotychczasowych, wprowadzanie nowej metody produkcji, uzyskanie nowych źródeł i możliwości, wykorzystanie nietkniętych do tej pory obszarów i rynków czy też nowe sposoby organizacji biznesu.⁹¹

Innowacje to zarówno wprowadzenie do produkcji wyrobów nowych lub też doskonalenie produktów już istniejących, wprowadzenie nowego bądź udoskonalenie istniejącego procesu produkcyjnego oraz wprowadzenie nowej organizacji jakiegoś przemysłu, np. „stworzenie monopolu bądź jego złamanie”. Poprzez innowacje Schumpeter rozumiał także otwarcie nowego rynku, na którym dany proces, produkt bądź usługa do tej pory nie były nikomu znane,

⁸⁸ *Słownik języka polskiego*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1988, tom I, s. 792.

⁸⁹ *Encyklopedia Popularna PWN*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, wydanie drugie, Warszawa 1982, s. 294.

⁹⁰ *Internetowy słownik języka polskiego i zwrotów obcojęzycznych Władysława Kopalińskiego*, <http://www.slownik-online.pl/kopaliniski/5A71EDB9DECA10C8C12565E30026D687.php>, 26.11.2009 r.

⁹¹ Schumpeter J. A., *The Theory of Economic Development*, Galaxy Book, New York 1932, s. 66.

zastosowanie nowego sposobu sprzedaży lub zakupu czy też zdobycie i zastosowanie nowego źródła surowców lub półfabrykatów.⁹²

Zbliżone ujęcie istoty innowacji prezentował A. J. Harman, według którego innowacje polegają na wprowadzeniu nowych albo znacząco ulepszonych produktów lub procesów na rynek. Warto zaznaczyć, iż przedmiot innowacji ograniczył on do produktu lub procesu.⁹³

Podobne spojrzenie na problem miał E. Hagen, zdaniem którego innowacje miałyby polegać na organizowaniu produkcji opartej na nowych pomysłach, służących celom innowatorów lepiej niż stare. Zdaniem Hagena proces innowacyjny składał się z dwóch etapów:⁹⁴

- 1) odkrycia nowej wiedzy, umożliwiającej wzrost podaży dóbr i usług na jednostkę pracy, kapitału i materiałów użytych do produkcji,
- 2) wdrożenia tej wiedzy do procesów produkcji.

Natomiast zdaniem J. Parkera, innowacją jest proces obejmujący wszelkie działania, które prowadzą nowy produkt lub metodę wytwarzania do praktycznego zastosowania.⁹⁵

S. Kuznets kwestię innowacji tłumaczył jako pierwsze bądź ponowne zastosowanie starej lub nowej wiedzy do procesu produkcji, które w rezultacie skutkuje zastosowaniem opracowanego wynalazku.⁹⁶

E. Mansfield zajmując się wy tłumaczeniem innowacji, wiązał je ze sferą naukową i jej efektami. Innowacje sprowadzał do pierwszego praktycznego zastosowania uzyskanych rezultatów aktywności B + R.⁹⁷

---

⁹² Schumpeter J. A., *Teoria wzrostu gospodarczego*, Polskie Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1960, s. 104.

⁹³ Harman A. J., *The International Computer Industry. Innovation and Comparative Advantage*, Harvard University Press, Cambridge Mass 1971, s. 151 – 169.

⁹⁴ Janasz W., Koziół K., *Determinanty działalności innowacyjnej przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 2007, s. 13.

⁹⁵ Ibidem, s. 14.

⁹⁶ Kuznets S., *Six Lectures on Economic Growth*, Free Press, Chicago 1959, s. 30.

Inne podejście, lecz równie ciekawe miał Ch. Freeman, który pisał, iż za innowacje można uznać pierwsze handlowe wprowadzenie nowego produktu lub procesu na rynek. W związku z tym pojęcie to sprowadza się dopiero do etapu sprzedaży opracowanych wynalazków i nowatorskich odkryć, które w efekcie mogą dotyczyć zarówno produktów, jak również procesów.⁹⁸

P. F. Drucker określił innowację, jako „*szczególne narzędzie przedsiębiorców*”, za pomocą którego z zaistniałej zmiany czynią okazję do podjęcia nowej działalności gospodarczej lub też dają możliwość świadczenia nowych usług. Twierdził on również, iż „*nie potrafimy jeszcze opracować teorii innowacji. Wiemy już dostatecznie wiele, by móc stwierdzić, kiedy, gdzie i jak szuka się w systematyczny sposób okazji do innowacji oraz w jaki sposób ocenia się szanse ich powodzenia oraz ryzyko w przypadku niepowodzenia. Wiemy dostatecznie wiele, by opracować, choć w zarysie praktykę innowacji.*”⁹⁹

Zdaniem Druckera innowacje przenikają wszystkie sfery działalności przedsiębiorstwa. Mogą one dotyczyć zmian w produktach, cenach, strategiach marketingowych czy też zmian w organizacji i metodach zarządzania innowacyjnego podmiotu gospodarczego.¹⁰⁰

Natomiast M. E. Porter zakładał, iż innowacje sprowadzają się do ulepszeń technologicznych i lepszych metod wykonywania danej rzeczy. Zmiany te miałyby dotyczyć również produktów, procesów produkcji, sposobów dystrybucji czy też strategii marketingowych i zarządzania.¹⁰¹

---

⁹⁷ Mansfield E., *The Economics of Technological Change*, W.W. Norton and Co, New York 1968, s. 1.

⁹⁸ Freeman Ch., *The Economics of Industrial Innovation*, Pinter, London 1982, s. 7.

⁹⁹ Drucker P. F., *Innowacje i przedsiębiorczość. Praktyka i zasady*, PWE, Warszawa 1992, s. 40 – 45.

¹⁰⁰ Drucker P. F., *The Practice of Management*, Heinemann, London 1968, s. 58.

¹⁰¹ Porter M. E., *The Competitive Advantage of Nations*, The Macmillan Press LTD., London 1990, s. 45.

Szerokie podejścia, o których warto wspomnieć, zaprezentowali także J. A. Allen, Ph. Kotler czy też E. M. Rogers.¹⁰²

J. A. Allen, poprzez innowację rozumiał wprowadzenie do szerokiego użytku nowych produktów, procesów i metod postępowania. Kwestia ta dotyczyła według niego różnych sfer życia, zarówno gospodarczej, jak również społecznej.¹⁰³

Równie szeroko innowacje postrzegał Ph. Kotler. Pojęcie to odniósł albowiem zarówno do dóbr, usług i pomysłów, postrzeganych jako nowe. W związku z tym innowacja sprowadzała się w tym przypadku nie tylko do nowych wynalazków i opracowań, lecz także do kwestii, które w danym momencie i na danej płaszczyźnie pojawiały się po raz pierwszy.¹⁰⁴

Bardzo podobnie innowacje tłumaczył E. M. Rogers. Twierdził on, iż innowacją jest idea, praktyka lub obiekt, które zdaniem jednostek je przyjmujących, są postrzegane za nowe.¹⁰⁵

Inny ekonomista R. W. Griffin za innowacje uważał kierowany wysiłek organizacji na rzecz opanowania nowych produktów i usług bądź też nowych zastosowań już istniejących produktów i usług.¹⁰⁶

Omówione podejścia dotyczą skali mikroekonomicznej, ograniczając wy tłumaczenia innowacji jedynie do podmiotu gospodarczego. Na uwagę zasługuje także definiowanie istoty innowacji w aspekcie makro, gdzie innowacyjność postrzega się na poziomie całej gospodarki.¹⁰⁷

---

¹⁰² Jasiński A. H., *Innowacje i transfer techniki w procesie transformacji*, Centrum Doradztwa i Informacji Difin, Warszawa 2006, s. 9.

¹⁰³ Allen J. A., *Scientific innovation and industrial prosperity*, Longman, London 1966, s. 7.

¹⁰⁴ Kotler Ph., *Marketing*, Wydawnictwo Gebethner, Warszawa 1994, s. 322.

¹⁰⁵ Rogers E. M., *Diffusion of innovations*, Free Press, New York 2003, s. 12.

¹⁰⁶ Griffin R. W., *Podstawy zarządzania organizacjami*, PWN, Warszawa 1996, s. 646.

¹⁰⁷ Prystrom J., *Innowacje w procesie rozwoju gospodarczego. Istota i uwarunkowania. Podręcznik akademicki*, Difin, Warszawa 2012, s. 9.

Przedstawicielem takiego ujęcia jest P. Romer, który pojęcie innowacji połączył z kapitałem ludzkim, postrzeganym za zasób wiedzy i możliwości ludzi. Zakładał on, iż innowacje obok kapitału rzeczowego są ściśle uzależnione od kapitału ludzkiego i w związku z tym zachodzi obowiązek podnoszenia jego jakości. Im przedsiębiorstwo posiada więcej pracowników bogatych w wiedzę oraz wysokie kwalifikacje i umiejętności, tym jego możliwości produkcyjne są większe. Z tego względu istotą działalności B + R jest akumulacja kapitału ludzkiego, który umożliwia lepsze wykorzystanie zasobów rzeczowych i niweluje bariery rozwoju gospodarczego.¹⁰⁸

Podobne podejście zaprezentował R. Lucas, który również powiązał je z kapitałem ludzkim i koniecznością procesu jego akumulacji. Dzięki temu pojawia się możliwość wzrostu gospodarczego. Co ważne, to właśnie ów kapitał i innowacje wraz z wiedzą Lucas uznał za jedno z najważniejszych determinantów rozwoju gospodarczego.¹⁰⁹

Ciekawe wytłumaczenie pojęcia innowacji zaprezentował G. Silverberg, który stwierdził iż są one wynikiem oddziaływania czynników wewnętrznych, takich jak wydatki przeznaczane przez krajowe podmioty gospodarcze na działalność B + R bądź inwestycje w wykształcenie kapitału ludzkiego. Rozwój gospodarczy jest możliwy przy występowaniu wykształconego kapitału ludzkiego. Dzięki należycie wyszkolonemu personelowi zwiększają się możliwości innowacyjne podmiotów gospodarczych, a tym samym skutkują rozwojem gospodarczym.¹¹⁰

---

¹⁰⁸ Romer P., *Endogenous Technological Change*, Journal of Political Economy, Vol. 98, 1990, s. 71 – 72.

¹⁰⁹ Lucas R., *On the Mechanisms of Economic Development*, Journal of Monetary Economics, No. 22, 1988, s. 5 – 7.

¹¹⁰ Silverberg G., Soete L., *The Economics of Growth and Technical Change*, E. Elgar, Brookfield 1994, s. 21.

Reasumując, można zauważyć że istota innowacji to różnorodność i liczebność podejść do tego problemu. Z tego względu, nieuniknionym jest fakt, iż podobna sytuacja będzie miała miejsce w przypadku podjęcia próby wyodrębnienia typów i stworzenia klasyfikacji rodzajowej innowacji.

Fakt rozpiętości typologii innowacji potwierdził E. Stawasz twierdząc, iż nie istnieje jedna, powszechnie akceptowana klasyfikacja innowacji¹¹¹. O różnorodności typów zjawiska innowacji świadczy zestawienie w tabeli 2.1.

Biorąc pod uwagę efekt innowacji można je podzielić na produktowe i innowacje procesowe.

Pierwsze z nich, innowacje produktowe, dotyczą wszelkich zmian polegających na udoskonaleniu wyrobu już produkowanego bądź na rozszerzeniu struktury asortymentowej o nowy produkt.¹¹²

Innowacja produktowa ma miejsce wówczas, gdy wprowadza się na rynek nowe produkty, służące do zaspokajania nowych potrzeb lub udoskonala się wyroby już wytwarzane. Natomiast innowacja procesowa odnosi się do wprowadzania nowych sposobów wytwarzania lub ulepszenia istniejących. Innowacja organizacyjna to zmiany w funkcjonowaniu organizacji, prowadzone w celu podniesienia efektywności działań (np. nowe metody marketingu czy zarządzania). Innowacje produktowe można podzielić na dwie grupy:¹¹³

1. radykalnie nowe produkty – oznaczające wyrób, którego zamierzone zastosowanie, właściwości, wzór istotnie różnią się od uprzednio wytwarzanych; mogą to być nowe produkty w skali przedsiębiorstwa, kraju lub świata;
2. ulepszające innowacje produktowe, czyli zmiany dokonywane w istniejących produktach.

---

¹¹¹ Stawasz, *Innowacje a mała firma*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1999, s. 14.

¹¹² Ibidem.

¹¹³ Janasz, Koziół, *Determinanty ...*, op. cit., s. 20.

Tabela 2.1 Wybrane rodzaje innowacji

Kryterium podziału	Rodzaje innowacji
Oryginalność zmian	- oryginalne, twórcze (wynałazki, wzory użytkowe, odkrycia) - nieoryginalne adoptowane, imitacyjne (naśladowcze, odtwórcze)
Skala wielkości	- duże – strategiczne - małe - taktyczne
Źródła innowacji	- zagraniczne (licencje, know – how) - krajowe
Stopień złożoności procesu	- sprzężone - niesprzężone
Uwarunkowania psychospołeczne	- refleksyjne, uświadomione - zachodzące w sposób bezrefleksyjny - zamierzone - niezamierzone
Rodzaj wiedzy	- materialna - niematerialna
Wpływ na środowisko naturalne	- ekologiczne
Zakres oddziaływania	- produktowe - procesowe - organizacyjne

Źródło: Pangsy – Kania S., *Polityka innowacyjna państwa a narodowa strategia konkurencyjnego rozwoju*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2007, s. 142.

Z kolei innowacje procesowe, zwane również technologicznymi bądź innowacjami procesu wytwórczego sprowadzają się do zmian w stosowanych metodach wytwórczych.¹¹⁴ Ponadto innowacje procesowe polegają na wprowadzaniu przez przedsiębiorstwa nowych maszyn i urządzeń, dzięki którym są w stanie wytwarzać innowacje produktowe.¹¹⁵

Z omówionym podziałem innowacji wiążą się następne, które dotyczą zarówno innowacji produktowych, jak i procesowych. Jeden z szerszych dzieli je na:¹¹⁶

- antropocentryczne – (antropocentryzm w języku greckim *anthropos* – człowiek i łacińskim *centrum* – środek). W sensie teorii bytu

¹¹⁴ Stawasz, *Innowacje ...*, op. cit., s. 14.

¹¹⁵ Kuznets S., *Secular Movements in Production and Prices*, Riverside Press, Boston 1930, s. 19.

¹¹⁶ Janasz, Koziół, *Determinanty ...*, op. cit., s. 19.

antropocentryzm zakłada, że człowiek stanowi centrum wszechświata i jest celowo tak skonstruowany, aby umożliwić mu istnienie. W związku z tym innowacje antropocentryczne dotyczą różnych przejawów życia jednostek ludzkich;

- społeczne – dotyczące organizacji stosunków międzyludzkich;
- biotyczne – czyli innowacje obejmujące sferę przyrodniczą;
- techniczne - zmiany w technice i technologii.

Innowacja techniczna jest rozumiana jako zmiana techniki, która wprowadzana jest po raz pierwszy do procesu produkcyjnego.¹¹⁷

Innowacje techniczne odnoszą się do zmian technicznych i technologicznych. Zdaniem wielu naukowców najważniejszym wydaje się być podział innowacji technicznych na produktowe, procesowe i organizacyjne.

W zależności od intensywności technologicznej i kapitałowej wyróżniamy innowacje „lekkie” i „ciężkie” o zaawansowanej i prostej technologii.¹¹⁸

Kolejna klasyfikacja innowacji, dokonana zgodnie z kryterium oryginalności zmian innowacyjnych wyróżnia innowacje kreatywne (pionierskie) oraz imitujące (adaptowane). Innowacje kreatywne dotyczą odkryć i wynalazków, które stanowią samodzielny wytwór danej grupy i mają doniosłe znaczenie. Innowacje imitujące, z kolei, powstają w wyniku naśladownictwa i rozpowszechniania oryginalnych osiągnięć.¹¹⁹

Innowacje twórcze, zwane innymi słowami kreatywnymi, są także określane jako zdobywanie tzw. ziemi nieznanej, torowanie głównych szlaków cywilizacji technicznej oraz wciskanie się w luki rozwoju, czyli opanowywanie dziedzin

---

¹¹⁷ Mansfield E., *Innovation, Technology and the Economy*, E. Elgar, Aldershot 1995, s. 473.

¹¹⁸ Fengler Z., *Potencjał firmy a innowacyjność*, [w:] *Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa* 1991, nr 10, s. 149 - 150.

¹¹⁹ Spruch W., *Strategia postępu technicznego. Wstęp do teorii*, PWN, Warszawa 1976, s. 37 – 38.

nieodkrytych. Innowacje imitujące dotyczą strategii podążania utartymi już szlakami.¹²⁰

Z powyższymi wiąże się podział wyróżniający innowacje podstawowe i usprawniające. Ich wyodrębnienie jest wynikiem nowatorskich rozwiązań naukowych. Innowacje podstawowe dokonują pewnego przełomu technologicznego i organizacyjnego oraz – co ważne – przyczyniają się do istotnych przeobrażeń gospodarczo – społecznych. Swoim znaczeniem odpowiadają innowacjom kreatywnym. Innowacje usprawniające polegają natomiast na usprawnianiu innowacji podstawowych.¹²¹

Zbliżona do powyższych klasyfikacja dzieli innowacje na rewolucyjne i ewolucyjne. W tym przypadku, kryterium wyodrębniania jest czas i zakres oddziaływania innowacji. W przypadku innowacji rewolucyjnych zakres zmiany jest obszerny i wyznacza nowy zbiór pojęć oraz teorii innowacji dla podmiotów gospodarczych działających w danej branży. Jeśli chodzi o innowacje ewolucyjne, to – co wydaje się być istotnym faktem – w dłuższym okresie czasu wyraźnie oddziałują na pozycję określonego przedsiębiorstwa.¹²²

Kolejnym zbieżnym kryterium jest skala innowacji. Dzieli się je wówczas na innowacje radykalne i usprawniające produkcję. Innowacje radykalne w sposób gruntowny, nieraz wręcz drastyczny, rewolucjonizują produkcję. Niestety wiąże się z nimi wysokie ryzyko i w związku z tym występują dość rzadko. Z kolei, innowacje usprawniające istniejącą produkcję są uważane

---

¹²⁰ Madej Z., *Nauka i rozwój gospodarczy*, PWE, Warszawa 1970, s. 13.

¹²¹ Bierfelder W., *Entstehung und Ausbreitung von technischen Neuerungen*, [w:] Hofmeister E., Ulbricht M., *Von den Bereitschaft zum technischen Wandel*, Siemens Aktiengesellschaft, Berlin und Muenchen 1981, s. 35 – 36.

¹²² Nowak – Far A., *Globalna konkurencja*, PWN, Warszawa – Poznań 2000, s. 25 – 26.

za bezpieczniejsze i z tego względu przeważają zarówno pod względem ilościowym i częstotliwości ich stosowania.¹²³

Innowacje mogą być tworzone i realizowane zarówno przez jednego człowieka – twórcę, jak również grupę ludzi bądź instytucji. Według kryterium stopnia złożoności innowacji można je sklasyfikować na:¹²⁴

- sprzężone – będące wynikiem wysiłku pewnej liczby osób czy organizacji przy czym konieczne jest w tym przypadku uzgadnianie poczynań wszystkich współpracujących i zainteresowanych osób;
- niesprężone – będące wytworem pracy jednego twórcy w wyniku działalności zarówno pionierskiej, jak i naśladowczej bez wywierania skutków jego działalności na inne osoby; te innowacje to przede wszystkim działalność racjonalizatorska, polegająca na niewielkich usprawnieniach procesy pracy.

Podobny, rozszerzony podział według kryterium cech psychologicznych i społecznych osób realizujących aktywność innowacyjną, obejmuje innowacje:¹²⁵

- refleksyjne, uświadomione, zachodzące wtedy, gdy członkowie grupy społecznej świadomie realizują zmiany przez nich wprowadzone w celu przeobrażeń w społeczno – technologicznym procesie produkcji;
- bezrefleksyjne, zachodzące wówczas, gdy wprowadzane innowacje wydają się oczywiste i wynikają z doświadczenia społeczno – zawodowego pracowników;
- zamierzone, powstające w wyniku planowania przedsięwzięć;

---

¹²³ Freeman Ch., *The role of Technical Change in National Economic Development*, [w:] *Technological Change, Industrial Restructuring and Regional Development*, Allen & Unwin, London 1986, s. 103 – 105.

¹²⁴ Spruch, *Strategia ...*, op. cit., s. 38 i Pietrasiński Z., *Ogólne i psychologiczne zagadnienia innowacji*, PWN, Warszawa 1971, s. 9.

¹²⁵ Krzykała F., *Wprowadzenie do socjologii przedsiębiorstwa przemysłowego*, PWE, Warszawa 1975, s. 27.

- niezamierzone, wprowadzone spontanicznie pod wpływem zasłyszanych opinii i oddziaływań.

Ważną rolę w powyższym podziale odgrywa osoba pracownika oraz jego postawa społeczna, jego kwalifikacje, wiedza i umiejętności. W tenże sposób powstaje kolejna klasyfikacja innowacji, która dzieli je na:¹²⁶

- ekonomiczno – organizacyjne, które tworzy organizacja;
- społeczne i socjalno – bytowe, które przeprowadzane są na obszarze pozaprodukcyjnej działalności przedsiębiorstwa;
- techniczne i technologiczne, w przypadku których środkiem tworzącym innowacje jest technika i technologia, wpływające na opracowywanie i wdrażanie nowych procesów, produktów i usług.

Zgodnie z założeniami kolejnego podziału można wyróżnić cztery grupy innowacji: techniczne, technologiczne, organizacyjne i mieszane, czyli kombinacje podanych wyżej rodzajów.¹²⁷

Sposób powstawania innowacji rozróżnia innowacje popytowe i podażowe. Innowacje podażowe stanowią następstwa odkryć, wynalazków i realizowanych prac B + R. Obejmują różnego rodzaju impulsy i reakcje związane z działalnością naukową i techniczną. Innowacje popytowe są determinowane przez potrzeby rynkowe i pozarynkowe, a nowatorskie odkrycia są odpowiedzią na zaistniałe zapotrzebowanie. Innowacje popytowe wynikają z konieczności ochrony środowiska naturalnego czy też potrzeb sektora samochodowego bądź wojskowego. Warto dodać, iż obecnie większość innowacji ma charakter popytowy.¹²⁸

---

¹²⁶ Janasz, Koziół, *Determinanty ...*, op. cit., s. 23.

¹²⁷ Kotarba W., *Organizacja wynalazczości w przedsiębiorstwie*, Zrzeszenie Wojewódzkich Klubów Techniki i Racjonalizacji, Warszawa 1987, s. 7.

¹²⁸ Penc J., *Innowacje i zmiany w firmie. Transformacja i sterowanie rozwojem przedsiębiorstwa*, Agencja Wydawnicza Placet, Warszawa 1999, s. 141 – 146 i Kasperkiewicz W., *Źródła*

Innowacje oddziałują na kondycję podmiotów gospodarczych i determinują rozwój gospodarczy. W związku z tym można je podzielić na:¹²⁹

- strategiczne – dotyczące przedsięwzięć innowacyjnych o charakterze długofalowym, o dużym znaczeniu społeczno – ekonomicznym, służące realizacji strategicznych celów społeczeństwa;
- taktyczne – dotyczące bieżących zmian w wyrobach, technologii produkcji, organizacji pracy; mają na celu podniesienie efektywności gospodarowania w krótszym okresie.

Inna klasyfikacja zaprezentowana przez R. A. Goodmana i M. W. Lawlessa porusza zakres zmian będących efektem oddziaływania innowacji i mających miejsce w nowatorskich podmiotach gospodarczych. Zgodnie z założeniami kryterium zmiany w przedsiębiorstwie innowacje dzielą się na: jednostkowe oraz synergiczne. Innowacje jednostkowe wywołują zmiany tylko w jednej dziedzinie przedsiębiorstwa, z kolei innowacje synergiczne dotyczą wielu dziedzin funkcjonowania przedsiębiorstwa, a ich obszar oddziaływania jest większy.¹³⁰

Inny podział innowacji, który odnosi się do tego samego kryterium, tj. zmian wywoływanych przez innowacje, wyodrębnił trzy rodzaje innowacji: radykalne, rekombinacyjne i modyfikacyjne.¹³¹

Innowacje radykalne polegają na wprowadzeniu nowych produktów, technologii, sposobów zarządzania. Ten rodzaj innowacji u innych autorów określa się jako kreatywne, podstawowe, rewolucyjne. Innowacje rekombinacyjne polegają na wykorzystaniu istniejących rozwiązań technicznych, produkcyjnych

---

innowacji. Klasyfikacja i charakterystyka, [w:] *Studia Prawno – Ekonomiczne* 1986, t. XXXVI, s. 115 – 116.

¹²⁹ Kalisiak J., *Nowy produkt. Planowanie i organizacja*, PWN, Warszawa 1975, s. 113.

¹³⁰ Goodman R. A., Lawless M. W., *Technology and Strategy. Conceptual Models and Diagnostics*, Oxford University Press, New York 1994, s. 238 – 245.

¹³¹ Dąbrowski J., Kołodkiewicz I., *Praktyki innowacyjne polskich przedsiębiorstw*, Wydawnictwo WSPiZ, Warszawa 1998, s. 140 - 143.

i organizacyjnych w celu tworzenia nowych produktów, technologii czy systemów zarządzania. Te zmiany bazują na istniejących w firmie zasobach i wiedzy. Inną nazwą dla tych innowacji to innowacje usprawniające. Innowacje modyfikacyjne polegają na nieznacznych zmianach w istniejących produktach, technologiach lub systemach zarządzania. Modyfikacje takie nie zmieniają funkcji przedmiotu. Ich cechą charakterystyczną jest reakcja na potrzeby klientów, ukierunkowanie na ich zaspokojenie.¹³²

Badając rodzaje innowacji, nie można pominąć kryterium korzyści, jakie wiążą się z ich zastosowaniem. W tym przypadku innowacje dzieli się na powodujące ochronę środowiska, poprawę i podniesienie jakości produktów, poprawę warunków i bezpieczeństwa pracy, zmniejszenie kosztów oraz zwiększenie liczby produktów.¹³³

Jest to bardzo szerokie ujęcie innowacji, ukazujące pozytywne zmiany, jakie mogą powodować innowacje w systemie ekonomiczno – społecznym.

Inny podział innowacji uwzględniający także kryterium korzyści dzieli innowacje na:¹³⁴

- gospodarcze – przynoszone korzyści są wymierne;
- społeczne – korzyści są niewymierne;
- społeczno – gospodarcze – korzyści są wymierne i niewymierne;
- potencjalne – korzyści mogą być osiągnięte po wdrożeniu innowacji;
- rzeczywiste – kiedy korzyści zostały już osiągnięte.

W przypadku podmiotów gospodarczych z sektora przemysłowego istotne znaczenie odgrywa podział innowacji ze względu na zdolność patentową, którą można rozumieć jako posiadanie wyłącznych praw do stosowania określonego

---

¹³² Janasz, Kozioł, *Determinanty ...*, op. cit., s. 26.

¹³³ Baruk J., *Innowacje czynnikiem efektywnego rozwoju przedsiębiorstwa (aspekty ekonomiczno - organizacyjne)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie – Skłodowskiej, Lublin 1992, s. 32 – 39.

¹³⁴ Kotarba, *Organizacja ...*, op. cit., s. 7.

rozwiązania w systemie ochrony własności przemysłowej. Do tego typu rozwiązań zalicza się projekty wynalazcze, które dzieli się na projekty racjonalizatorskie, wynalazki oraz wzory użytkowe.¹³⁵

Wynalazek to innowacyjne rozwiązanie techniczne, które musi dotyczyć jakiegoś technicznego problemu, zawierać jakiś wkład techniczny i rozwiązywać taki techniczny problem.¹³⁶

Niższą rangę ma wzór użytkowy. Jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci. Wzór uważa się za rozwiązanie użyteczne, jeżeli pozwala ono na osiągnięcie celu mającego praktyczne znaczenie przy wytwarzaniu lub korzystaniu z wyrobów.¹³⁷

Z kolei za projekt racjonalizatorski zgodnie z prawem własności przemysłowej można uznać każde rozwiązanie nadające się do wykorzystania, niebędące wynalazkiem podlegającym opatentowaniu, czy też wzorem użytkowym.¹³⁸

Z uwagi na fakt, iż wśród informacji odnośnie aktywności innowacyjnej zarejestrowanej wśród podlaskich podmiotów gospodarczych, znalazły się jedynie dwa rodzaje innowacji – organizacyjne i marketingowe, warto również im poświęcić chwilę krótkiego wyjaśnienia.

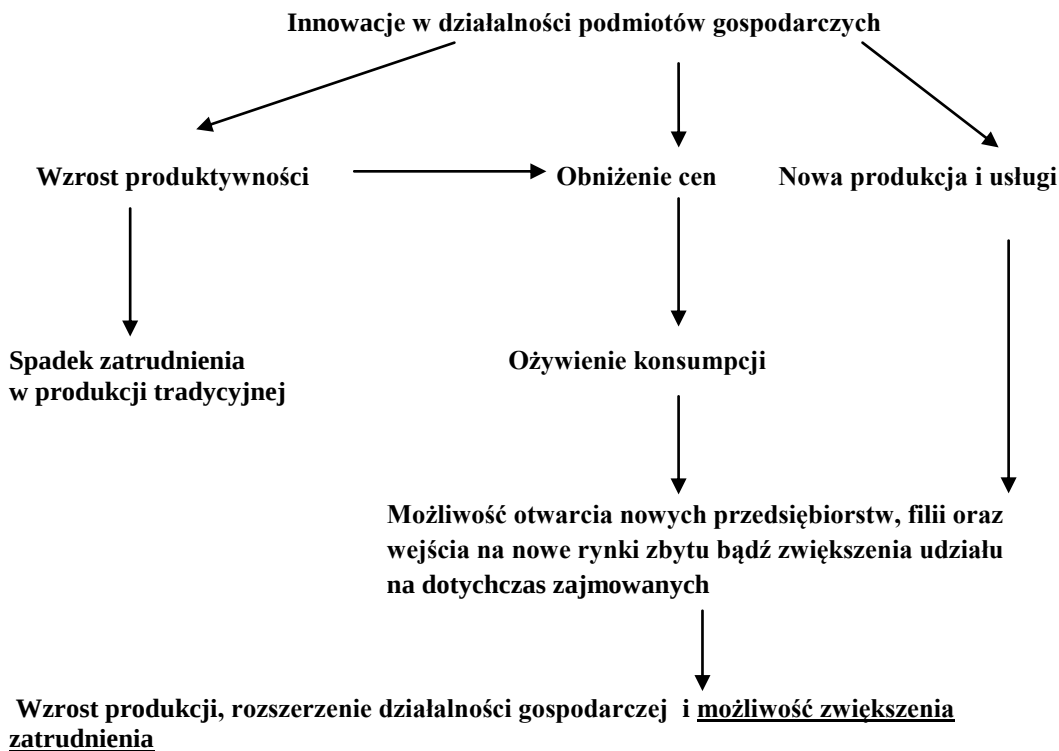
---

¹³⁵ Brzeziński M., *Zarządzanie innowacjami technicznymi i organizacyjnymi*, Centrum Doradztwa i Informacji Difin Sp. z o.o., Warszawa 2001, s. 33 – 37.

¹³⁶ Pyrża A., Tadeusiak A., Adelt J., Jakubaszek E., Piskorska E., *Poradnik wynalazcy Metodyka badania zdolności patentowej wynalazków i wzorów użytkowych*, Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2006, s. 31, <http://uprp.pl/rozne/metodykawynwzo.pdf>, 22.01.2010 r.

¹³⁷ Ustawa *Prawo własności przemysłowej* z dnia 30 czerwca 2000 roku (Dz. U. z 2003r. Nr 119, poz. 1117 z późniejszymi zmianami, art. 94).

¹³⁸ Wrześniewski P., *Projekt jak wynalazek*, http://www.rp.pl/artukul/56477,68668__Projekt_jak_wynalazek_.html, 22.01.2010 r.

Rysunek 2.2 Wpływ innowacji na rynek pracy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Krelle W., *The Future of the World Economy. Economic Growth and Structure Change*, IIASA Springer Verlag, Berlin 1989, s. 22.

Innowacje organizacyjne polegają na zmianie w sposobie funkcjonowania przedsiębiorstwa, zmianie organizacji pracy, czy organizacji zarządzania. Mają często charakter bezkosztowy i związane są z racjonalizacją organizacji lub dostosowaniem jej do zmieniających się przepisów prawa, czy wymogów ze strony klientów.¹³⁹

Natomiast innowacje marketingowe dotyczą sfery sprzedaży i dystrybucji gotowych produktów i usług. Są to na przykład nowe opakowania, nowe formy reklamy, czy nowe strategie cenowe.¹⁴⁰

¹³⁹ Teoria innowacji, http://www.pi.gov.pl/Firma/chapter_86450.asp, 12.04.2013 r.

¹⁴⁰ Ibidem.

Mechanizm innowacji i jego wpływ na strukturę gospodarki przejawia się w ciągłych zmianach ilościowych w proporcjach zużywanych czynników w procesach produkcji oraz w zmianach jakościowych tych czynników. Prowadzi to do z jednej strony do doskonalenia wyrobów, nadawania im nowych cech użytkowych, obniżania jednostkowych kosztów produkcji, z drugiej zaś – do pojawienia się nowych produktów. Nagromadzenie wiedzy, doświadczeń, opanowanie nowych technologii umożliwia przyspieszenie procesu innowacyjnego przy zwiększonych korzyściach strukturalnych i korzyściach skali produkcji.¹⁴¹

Analizując rysunek 2.2 można stwierdzić, iż innowacyjność krajowych podmiotów gospodarczych jest determinantą kondycji gospodarczej kraju, albowiem przekłada się między innymi na sytuację panującą na krajowym rynku pracy i wielkość PKB.

Jak wspomniano innowacje są wszechobecne na wielu płaszczyznach życia, zarówno gospodarczego, społecznego i wielu innych. Jeśli chodzi o kondycję gospodarczą kraju i jego rozwój, najistotniejszymi wydają się być innowacje gospodarcze.

Działalność innowacyjna prowadzi do rozwoju firm poprzez pojawienie się możliwości ich rozbudowy i ekspansji na nowe rynki bądź zwiększenie udziału na dotychczas zajmowanych. Wówczas skutkuje to koniecznością stworzenia nowych miejsc pracy i determinuje strukturę oraz rozmiary konsumpcji, przyczyniając się tym samym do rozwoju gospodarczego.

---

¹⁴¹ Ciborowski R., *Wpływ zmian w polityce ekonomicznej i globalizacji na postęp techniczny i konkurencyjność gospodarki Wielkiej Brytanii*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2004, s. 22 – 23.

Rozdział III

Oferta unijnych programów 2007 – 2013 ukierunkowanych na podnoszenie innowacyjności regionu i kondycji rynku pracy

Badania i innowacje są priorytetem programu rozwoju społeczno - gospodarczego Unii Europejskiej, czyli strategii Europa „2020”. W związku z tym Unia zachęca państwa członkowskie do inwestowania w badania i rozwój 3% swojego PKB do 2020 r.(1% ze środków publicznych i 2% w ramach inwestycji sektora prywatnego). Szacuje się, że umożliwiłoby to stworzenie 3,7 mln miejsc pracy oraz zwiększenie rocznego PKB o blisko 800 mld EUR.¹⁴²

Działania podejmowane w ramach inicjatywy Unia innowacji, w tym także te prowadzone we współpracy z krajami spoza UE, koncentrują się na największych wyzwaniach, z jakimi mamy teraz do czynienia: energii, bezpieczeństwie żywnościowym, zmianach klimatu oraz starzeniu się społeczeństwa. Inicjatywa umożliwi wykorzystanie wkładu sektora publicznego jako bodźca dla sektora prywatnego. Pozwoli też pozbyć się przeszkód, które blokują nowatorskim pomysłom dostęp do rynku, takich jak brak funduszy, rozdrobnienie sieci badań naukowych i rynków, zbyt rzadkie korzystanie z zamówień publicznych na rzecz innowacji i przewlekłe procedury normalizacyjne.¹⁴³

UE pracuje nad utworzeniem wspólnej europejskiej przestrzeni badawczej, w ramach której naukowcy będą mogli pracować w dowolnym miejscu w UE a współpraca międzynarodowa będzie zacieśniana. Najbardziej konkretnym przykładem działań UE w dziedzinie badań naukowych i innowacji

---

¹⁴² *Badania i innowacje*, http://europa.eu/pol/rd/index_pl.htm, 08.11.2013 r.

¹⁴³ Ibidem.

jest siódmy program ramowy (7. PR) na lata 2007–2013, na który przeznaczono środki w wysokości 50,5 mld EUR.¹⁴⁴

Z 7. PR finansowane są projekty badawcze należące do czterech głównych kategorii. Są to:¹⁴⁵

- Współpraca – wspólne badania naukowe w dziedzinie zdrowia, żywności, rolnictwa, rybołówstwa, biotechnologii, technologii informacyjnych i komunikacyjnych, energii, środowiska (w tym zmiany klimatu), transportu (w tym aeronautyka), nauk społecznych i ekonomicznych, nauk humanistycznych, przestrzeni kosmicznej i bezpieczeństwa. W skład tego działu wchodzi również nanonauki, nanotechnologie, materiały i nowe technologie produkcji.
- Pomysły – ustanowienie Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych, która wspiera pionierskie badania naukowe.
- Ludzie – zasoby ludzkie, w tym stypendia dla młodych naukowców, stypendia w ramach programu uczenia się przez całe życie i służące rozwojowi kariery, partnerstwa między przemysłem a środowiskami naukowymi oraz nagrody i wyróżnienia.
- Możliwości – inwestycje w infrastrukturę badawczą, potencjał małych i średnich przedsiębiorstw w dziedzinie badań i rozwoju, klastry naukowe oraz ogólna wiedza naukowa.

Polityka regionalna na lata 2007 - 2013 ma na celu zwiększenie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia we wszystkich regionach i miastach Unii Europejskiej. Realizowana jest przede wszystkim dzięki dwóm funduszom

---

¹⁴⁴ Ibidem.

¹⁴⁵ Ibidem.

strukturalnym, tj.: Europejskiemu Funduszowi Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiemu Funduszowi Społecznemu (EFS), Funduszowi Spójności (FS).¹⁴⁶

Cele UE zostały przypisane wszystkim państwom członkowskim i na płaszczyźnie krajowej realizowane są za pomocą programów (tzw. programów operacyjnych), zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, programów regionalnych (tzw. regionalnych programów operacyjnych), zarządzanych przez zarządy poszczególnych województw i projektów współfinansowanych ze strony instrumentów strukturalnych, tj.:¹⁴⁷

- Program Infrastruktura i Środowisko – EFRR i FS;
- Program Innowacyjna Gospodarka – EFRR;
- Program Kapitał Ludzki – EFS;
- 16 programów regionalnych – EFRR;
- Program Rozwój Polski Wschodniej – EFRR;
- Program Pomoc Techniczna – EFRR;
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – EFRR.

Decyzją z dnia 7 grudnia 2007 r. Komisja Europejska zatwierdziła Program Infrastruktura i Środowisko¹⁴⁸ na lata 2007 - 2013. Wielkość środków unijnych zaangażowanych w realizację programu wynosiła ponad 28 miliardów euro, co stanowi ok. 42 proc. całości środków polityki spójności w Polsce (zgodnie z wersją POIiŚ 3.0 z 21 grudnia 2011 r.).

W ramach programu realizuje się duże inwestycje infrastrukturalne w zakresie ochrony środowiska, transportu, energetyki, kultury i dziedzictwa

---

¹⁴⁶ Portal Funduszy Europejskich,

<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/czymsafundusze.aspx>, 21.08.2013 r.

¹⁴⁷ Narodowa Strategia Spójności,

<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/NSS.aspx>, 21.08.2013 r.

¹⁴⁸ Opracowano na podstawie: O Programie,

http://www.pois.gov.pl/WSTEPDOFUNDUSZYEUROPEJSKICH/Strony/o_pois.aspx, 06.08.2013 r.

narodowego, ochrony zdrowia oraz szkolnictwa wyższego. Celem programu jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Program zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO), zatwierdzonymi 7 maja 2007 r. przez Komisję Europejską, stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w nich celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko jest również ważnym instrumentem realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej, a wydatki na cele priorytetowe UE stanowią w ramach programu 67,89% całości wydatków ze środków unijnych.

Łączna wielkość środków finansowych zaangażowanych w realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007 - 2013 wynosi 37,7 mld EUR, z czego wkład unijny to 28,3 mld EUR, zaś wkład krajowy – 9,4 mld EUR. Podział środków UE dostępnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko pomiędzy poszczególne sektory przedstawia się następująco:

- transport – 19,6 mld EUR
- środowisko – 5,1 mld EUR
- energetyka – 1,7 mld EUR
- szkolnictwo wyższe – 586,5 mln EUR
- kultura – 533,6 mln EUR
- zdrowie – 395,5 mln EUR

Dodatkowo dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko przewidziane zostały środki na pomoc techniczną (w sumie 581,3 mln EUR). W ramach programu realizowanych jest 15 priorytetów:

1. Gospodarka wodno-ściekowa – 3 697,4 mln EUR (w tym 3 142,8 mln EUR z FS);
2. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi – 1 208,1 mln EUR (w tym 1 026,9 mln EUR z FS);
3. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska – 655,0 mln euro (w tym 556,8 mln EUR z FS);
4. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska – 834,4 mln EUR (w tym 250,0 mln EUR z EFRR);
5. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych – 105,6 mln EUR (w tym 89,9 mln euro z EFRR);
6. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T – 10 596,3 mln EUR (w tym 8 843,2 mln EUR z FS);
7. Transport przyjazny środowisku – 11 589,5 mln EUR (w tym 7 676,0 mln EUR z FS);
8. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe – 3 596,1 mln EUR (w tym 3 056,7 mln EUR z EFRR);
9. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna – 1 403,0 mln EUR (w tym 748,0 mln EUR z FS);
10. Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii – 1 693,2 mln EUR (w tym 974,3 mln EUR z EFRR);
11. Kultura i dziedzictwo kulturowe – 651,3 mln EUR (w tym 553,6 mln EUR z EFRR);
12. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia – 456,6 mln EUR (w tym 359,7 mln EUR z EFRR);
13. Infrastruktura szkolnictwa wyższego – 690,0 mln EUR (w tym 586,5 mln EUR z EFRR);

14. Pomoc techniczna - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – 52,1 mln EUR (w tym 44,3 mln EUR z EFRR);

15. Pomoc techniczna - Fundusz Spójności – 462,9 mln EUR (w tym 393,5 mln EUR z FS).

Warto wspomnieć, iż wśród oczekiwanych efektów programu znalazły się m. in. takie, jak:

- 120 nowych oczyszczalni ścieków;
- 20 nowych ponadregionalnych zakładów zagospodarowania odpadów;
- 380 nowo wybudowanych obiektów małej retencji;
- 494 stanowiska do analizowania i reagowania na zagrożenia katastrofami naturalnymi;
- 135 dużych przedsiębiorstw wspartych w zakresie systemów zarządzania środowiskowego;
- do 7,5% powinien wzrosnąć udział energii elektrycznej wytworzonej ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii elektrycznej brutto;
- 100 tysięcy ton rocznej produkcji biopaliw;
- 690 MW dodatkowej mocy zainstalowanej w elektrowniach wykorzystujących odnawialne źródła;
- 1000 km nowo wybudowanych gazociągów przesyłowych i 4900 km gazociągów dystrybucyjnych;
- blisko 6 tys. utworzonych miejsc pracy.

Kolejnym godnym uwagi programem jest Program Rozwój Polski Wschodniej¹⁴⁹. W jego ramach są realizowane projekty o kluczowym znaczeniu dla rozwoju społeczno - gospodarczego pięciu województw Polski Wschodniej: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego

---

¹⁴⁹ Opracowano na podstawie: *O Programie*,
<http://www.polskawschodnia.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/program.aspx>,
26.07.2013 r.

i warmińsko - mazurskiego. Finansowane są przede wszystkim inwestycje w zakresie infrastruktury wspierającej działalność naukową i badawczą oraz zakładające modernizację miejskich lub regionalnych systemów komunikacyjnych, a także realizowane są przedsięwzięcia zwiększające atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną tego obszaru.

2 października 2007 r. komisarz ds. polityki regionalnej Danuta Hübner podpisała decyzję Komisji Europejskiej przyjmującą do realizacji Program Rozwój Polski Wschodniej. Program ten stanowi dodatkowy element wsparcia z funduszy strukturalnych, który wzmocni działanie innych programów na obszarze pięciu następujących województw: warmińsko - mazurskiego, podlaskiego, lubelskiego, podkarpackiego oraz świętokrzyskiego.

Program Rozwój Polski Wschodniej realizowany jest ze środków Unii Europejskiej (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego) oraz krajowych środków publicznych. Pula środków przeznaczonych na Program z EFRR obejmuje kwotę ok. 2,38 mld EUR, w tym ok. 992 mln EUR specjalnych środków przeznaczonych decyzją Rady Europejskiej dla najbiedniejszych regionów Unii Europejskiej (UE - 25). Pozostała kwota, tj. prawie 1,3 mld EUR, została przyznana przez Rząd RP z ogólnej puli środków z EFRR przyznanych dla Polski. W 2011 r. kwota ta wzrosła do 1,395 mld EUR. Wówczas po przeglądzie śródkresowym Programu Rozwój Polski Wschodniej budżet programu zasilono środkami z Krajowej Rezerwy Wykonania (62,92 mln EUR) oraz z Dostosowania Technicznego (51 mln EUR).

Celem Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej jest przyspieszenie tempa rozwoju społeczno – gospodarczego Polski Wschodniej w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Cel główny Programu jest osiąganym przez realizację celów szczegółowych, którymi są:

- stymulowanie rozwoju konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy

- zwiększenie dostępu do Internetu szerokopasmowego w Polsce Wschodniej i usunięcie nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku w zakresie sieci NGA¹⁵⁰ oraz podstawowej infrastruktury szerokopasmowego dostępu do Internetu
- rozwój wybranych funkcji metropolitalnych miast wojewódzkich
- poprawa dostępności i jakości powiązań komunikacyjnych województw Polski Wschodniej
- zwiększenie roli zrównoważonej turystyki w gospodarczym rozwoju makroregionu
- optymalizacja procesu realizacji PO Rozwój Polski Wschodniej.

Do programów unijnych, niosących pomoc podmiotom gospodarczym, ściślej ukierunkowującym swoją aktywność na innowacje można zaliczyć m. in. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG), Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) czy też Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego (RPW WP).

2 października 2007 r. komisarz ds. polityki regionalnej Danuta Hübner podpisała decyzję Komisji Europejskiej przyjmującą do realizacji Program Innowacyjna Gospodarka. 30 października 2007 r. Rada Ministrów przyjęła uchwałę w sprawie przyjęcia Programu Innowacyjna Gospodarka¹⁵¹.

Program Innowacyjna Gospodarka to jeden z 6 programów krajowych Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, który finansowany jest ze środków europejskich. Jest to program skierowany przede wszystkim do przedsiębiorców,

---

¹⁵⁰ Sieci NGA (ang. next generation access) to przewodowe sieci dostępne, które składają się w całości lub częściowo z elementów optycznych i które mogą zapewnić świadczenie usług szerokopasmowego dostępu o wyższych parametrach (takich jak wyższa przepustowość) w porównaniu z usługami świadczonymi za pomocą istniejących sieci z przewodów miedzianych (rozdział 3.1 pkt 53 Wytycznych wspólnotowych w sprawie stosowania przepisów dotyczących pomocy państwa w odniesieniu do szybkiego wdrażania sieci szerokopasmowych).

¹⁵¹ Opracowano na podstawie: *O programie*, https://www.poig.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/o_poig.aspx, 05.08.2013 r.

k którzy zamierzają realizować innowacyjne projekty, związane z badaniami i rozwojem, nowoczesnymi technologiami, inwestycjami o dużym znaczeniu dla gospodarki lub wdrażaniem i stosowaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

Tabela 3.1 Układ osi priorytetowych Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej

Oś priorytetowa I: Nowoczesna gospodarka   I.1. Infrastruktura uczelni   I.2. Instrumenty inżynierii finansowej   I.3. Wspieranie innowacji   I.4. Promocja i współpraca
Oś priorytetowa II: Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego   II.1. Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej
Oś priorytetowa III: Wojewódzkie ośrodki wzrostu   III.1. Systemy miejskiego transportu zbiorowego   III.2. Infrastruktura turystyki kongresowej i targowej
Oś priorytetowa IV: Infrastruktura transportowa   IV.1 Infrastruktura drogowa
Oś priorytetowa V: Zrównoważony rozwój potencjału turystycznego opartego o warunki naturalne   V.1. Promowanie zrównoważonego rozwoju turystyki   V.2. Trasy rowerowe
Oś priorytetowa VI: Pomoc techniczna   VI.1. Wsparcie procesu wdrażania oraz promocja Programu

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *O Programie*,
<http://www.polskawschodnia.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/program.aspx>,
26.07.2013 r.

W latach 2007 - 2013 w ramach Programu przedsiębiorcy, instytucje otoczenia biznesu, jednostki badawcze i naukowe oraz instytucje administracji publicznej uzyskają wsparcie w wysokości 10,186 mld EUR na realizację różnego rodzaju projektów, które przyczyniają się do podnoszenia innowacyjności polskiej gospodarki i polskich przedsiębiorstw. Z kwoty tej 8,658 mld EUR to środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), a pozostałe 1,527 mld EUR pochodzi z budżetu krajowego.

Program ma na celu wspieranie szeroko rozumianej innowacyjności. Będzie to zarówno bezpośrednie wsparcie dla przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu oraz jednostek naukowych świadczących przedsiębiorstwom usługi o wysokiej jakości, a także wsparcie systemowe zapewniające rozwój środowiska instytucjonalnego innowacyjnych przedsiębiorstw.

W ramach Programu wspierane będą działania z zakresu innowacyjności produktowej, procesowej, marketingowej i organizacyjnej, które w sposób bezpośredni lub pośredni przyczyniają się do powstawania i rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw.

Wsparcie przewidziane w ramach Programu udzielane będzie niezależnie od sektora czy branży, której dotyczy (przy ograniczeniach wynikających z zakresu interwencji EFRR oraz regulacji dotyczących pomocy publicznej). W ramach Programu nie będzie wspierana innowacyjność na poziomie lokalnym lub regionalnym. Tego rodzaju innowacyjność będzie promowana i wspierana w Regionalnych Programach Operacyjnych i Programie Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej. W ramach Programu wspierane będą projekty, które są innowacyjne co najmniej w skali kraju lub na poziomie międzynarodowym.

Celem głównym Programu Innowacyjna Gospodarka na lata 2007 - 2013 jest rozwój polskiej gospodarki w oparciu o innowacyjne przedsiębiorstwa. Założono, że zostanie on osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw
- Wzrost konkurencyjności polskiej nauki
- Zwiększenie roli nauki w rozwoju gospodarczym
- Zwiększenie udziału innowacyjnych produktów polskiej gospodarki w rynku międzynarodowym
- Tworzenie trwałych i lepszych miejsc pracy

- Wzrost wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych w gospodarce.

Warto dodać, że cel główny Programu wychodzi naprzeciw celom stawianym przez podstawowy średniookresowy dokument strategiczny UE – odnowioną w 2005 r. Strategię Lizbońską. Główne założenia Strategii Lizbońskiej to wzrost gospodarczy i zatrudnienie przy zachowaniu pełnej zgodności z celami zrównoważonego rozwoju i Strategicznymi Wytycznymi Wspólnoty.

Cele te Program realizuje, przeznaczając ponad 90% funduszy na działania w obszarach B + R, innowacje, technologie informacyjne i komunikacyjne. Program Innowacyjna Gospodarka jest więc programem w największym stopniu wpisującym się w realizację Strategii Lizbońskiej.

Należy podkreślić, że Program nie jest kontynuacją Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, 2004 - 2006 (SPO - WKP). Przedsiębiorcy, którzy będą chcieli realizować inwestycje o zbliżonym charakterze do tych, które realizowane były w ramach cieszącego się ogromną popularnością działania 2.3. SPO-WKP Dotacje dla MSP na inwestycje, będą mogli uzyskać wsparcie w ramach jednego z 16 Regionalnych Programów Operacyjnych, funkcjonującego w ich województwie. Uzupełnieniem działań bezpośrednio skierowanych do przedsiębiorców będzie wsparcie systemowe dla sieci instytucji otoczenia biznesu oraz innowacyjnych instytucji okołobiznesowych (tj. np. parków technologicznych, inkubatorów technologicznych, Centrów Zaawansowanych Technologii).

Fundusze w ramach Programu zostały podzielone na tzw. osie priorytetowe, czyli priorytety, które pozwolą osiągnąć cel główny oraz cele szczegółowe Programu. W ramach Programu określono dziewięć priorytetów, w tym osiem merytorycznych oraz priorytet Pomocy Technicznej.

Tabela 3.2 Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka – osie priorytetowe i szczegółowe działania

Oś priorytetowa	Działania
Oś priorytetowa 1. Badania i rozwój nowoczesnych technologii	1.1 Wsparcie badań naukowych dla budowy gospodarki opartej na wiedzy 1.1.1 Projekty badawcze z wykorzystaniem metody foresight (Narodowe Centrum Badań i Rozwoju/ Ośrodek Przetwarzania Informacji) 1.1.2 Strategiczne programy badań naukowych i prac rozwojowych (Narodowe Centrum Badań i Rozwoju) 1.1.3 Projekty systemowe (Narodowe Centrum Badań i Rozwoju) 1.2 Wzmocnienie potencjału kadrowego nauki. (Narodowe Centrum Badań i Rozwoju) 1.3 Wsparcie projektów B+R na rzecz przedsiębiorców realizowanych przez jednostki naukowe 1.3.1 Projekty rozwojowe (Narodowe Centrum Badań i Rozwoju/Ośrodek Przetwarzania Informacji)
Oś priorytetowa 1. Badania i rozwój nowoczesnych technologii	1.3.2 Wsparcie ochrony własności przemysłowej tworzonej w jednostkach naukowych w wyniku prac B+R (Narodowe Centrum Badań i Rozwoju/ Ośrodek Przetwarzania Informacji) 1.4 Wsparcie projektów celowych (Narodowe Centrum Badań i Rozwoju) 1.5 Projekty systemowe Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (Narodowe Centrum Badań i Rozwoju)
Oś priorytetowa 2. Infrastruktura sfery B + R	2.1 Rozwój ośrodków o wysokim potencjale badawczym. (Narodowe Centrum Badań i Rozwoju) 2.2 Wsparcie tworzenia wspólnej infrastruktury badawczej jednostek naukowych. (Narodowe Centrum Badań i Rozwoju) 2.3 Inwestycje związane z tworzeniem infrastruktury informatycznej nauki. (Narodowe Centrum Badań i Rozwoju)
Oś priorytetowa 3. Kapitał dla innowacji	3.1 Inicjowanie działalności innowacyjnej. (Ministerstwo Gospodarki/ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości) 3.2 Wspieranie funduszy kapitału podwyższonego ryzyka. (Ministerstwo Gospodarki) 3.3 Tworzenie systemu ułatwiającego inwestowanie w MSP. (Ministerstwo Gospodarki/ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości)
Oś priorytetowa 4. Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia Instytucją Pośredniczącą w realizacji tego priorytetu jest Ministerstwo Gospodarki	4.1 Wsparcie wdrożeń wyników prac B + R. (Ministerstwo Gospodarki/ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości) 4.2 Stymulowanie działalności B + R przedsiębiorstw oraz wsparcie w zakresie wzornictwa przemysłowego (Ministerstwo Gospodarki/ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości) 4.3 Kredyt technologiczny. (Ministerstwo Gospodarki) 4.4 Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym (Ministerstwo Gospodarki/ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości) 4.5 Wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki (Ministerstwo Gospodarki) 4.5.1 Wsparcie inwestycji w sektorze produkcyjnym 4.5.2 Wsparcie inwestycji w sektorze usług nowoczesnych

Tabela 3.2 Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka – osie priorytetowe i szczegółowe działania – c. d.

Oś priorytetowa	Działanie
Oś priorytetowa 5. Dyfuzja innowacji	5.1 Wsparcie rozwoju powiązań kooperacyjnych o znaczeniu ponadregionalnym (Ministerstwo Gospodarki/ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości) 5.2 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu świadczących proinnowacyjne usługi oraz ich sieci o znaczeniu ponadregionalnym (Ministerstwo Gospodarki/ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości) 5.3 Wsparcie ośrodków innowacyjności (Ministerstwo Gospodarki/ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości) 5.4 Zarządzanie własnością intelektualną (Ministerstwo Gospodarki/ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości)
Oś priorytetowa 6. Polska gospodarka na rynku międzynarodowym	6.1 Paszport do eksportu (Ministerstwo Gospodarki/ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości) 6.2 Rozwój sieci centrów obsługi inwestorów i sprzedających poza Polskę oraz powstawanie nowych terenów inwestycyjnych 6.2.1 Wsparcie dla sieci centrów obsługi inwestorów i sprzedających poza Polskę (Ministerstwo Gospodarki – Departament Wdrażania Programów Operacyjnych) 6.2.2 Wsparcie działań studyjno-koncepcyjnych w ramach przygotowania terenów inwestycyjnych dla projektów inwestycyjnych „od podstaw” (Ministerstwo Gospodarki – Departament Wdrażania Programów Operacyjnych) 6.3 Promocja turystycznych walorów Polski (Ministerstwo Gospodarki) 6.4 Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym. (Ministerstwo Gospodarki/ Polska Organizacja Turystyczna) 6.5 Promocja polskiej gospodarki (Ministerstwo Gospodarki – Departament Wdrażania Programów Operacyjnych) 6.5.1 Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych 6.5.2 Wsparcie udziału przedsiębiorców w programach promocji
Oś priorytetowa 7. Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji	Celem osi priorytetowej 7 jest poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej poprzez zwiększenie dostępności zasobów informacyjnych administracji publicznej oraz usług publicznych w formie cyfrowej dla obywateli i przedsiębiorców.
Oś priorytetowa 8. Społeczeństwo informacyjne – zwiększanie innowacyjności gospodarki	8.1 Wsparcie działalności gospodarczej w dziedzinie gospodarki elektronicznej. (Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji/ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości) 8.2 Wsparcie wdrażania elektronicznego biznesu typu B2B. (Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji/ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości) 8.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu – eInclusion. (Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji/ Władza Wdrażająca Programy Europejskie) 8.4 Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili”. (Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji/ Władza Wdrażająca Programy Europejskie)

Tabela 3.2 Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka – osie priorytetowe i szczegółowe działania – c. d.

Oś priorytetowa	Działanie
Oś priorytetowa 9. Pomoc techniczna	Celem osi priorytetowej 9 jest wsparcie dla procesu zarządzania, wdrażania i monitorowania PO IG oraz efektywnego, zgodnego z prawem i politykami wspólnotowymi, wykorzystania finansowego wkładu UE oraz środków krajowych. W ramach powyższej osi mogą korzystać jedynie instytucje systemu wdrażania.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Działania w Programie*,
<https://www.poig.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/dzialania.aspx>, 05.08.2013 r.

Program Innowacyjna Gospodarka składa się z dziewięciu osi priorytetowych¹⁵², które są podzielone na szczegółowe działania, w ramach których można ubiegać się o wsparcie. Każda oś priorytetowa koncentruje się na wsparciu pewnych typów projektów i realizuje tym samym wyznaczone cele szczegółowe Programu. (zob. tabela 3.2)

Celem osi priorytetowej 1. Badania i rozwój nowoczesnych technologii jest zwiększenie znaczenia sektora nauki w gospodarce poprzez realizację prac B + R w kierunkach uznanych za priorytetowe dla rozwoju społeczno - gospodarczego kraju.

W przypadku osi priorytetowej 2. Infrastruktura sfery B + R celem jest wzrost konkurencyjności polskiej nauki dzięki konsolidacji oraz modernizacji infrastruktury naukowo - badawczej i informatycznej najlepszych jednostek naukowych działających w Polsce.

Celem osi priorytetowej 3 jest zwiększenie liczby przedsiębiorstw działających na bazie innowacyjnych rozwiązań oraz zwiększenie dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć innowacyjnych.

Założeniem osi priorytetowej 4 jest podniesienie poziomu innowacyjności przedsiębiorstw poprzez stymulowanie wykorzystania nowoczesnych rozwiązań w przedsiębiorstwach.

¹⁵² Opracowano na podstawie: *Działania w Programie*,
<https://www.poig.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/dzialania.aspx>, 05.08.2013 r.

Jeśli chodzi o oś priorytetową 5, jej celem jest zapewnienie przedsiębiorcom wysokiej jakości usług i infrastruktury służących wzmocnieniu oraz wykorzystaniu ich potencjału innowacyjnego, a także wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw poprzez rozwój powiązań kooperacyjnych.

Cele osi priorytetowej 6 skupiają się na poprawie wizerunku Polski jako atrakcyjnego partnera gospodarczego, miejsca nawiązywania wartościowych kontaktów handlowych, lokowania inwestycji, prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju usług turystycznych.

Natomiast kluczowym dążeniem osi priorytetowej 7 jest poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej poprzez zwiększenie dostępności zasobów informacyjnych administracji publicznej oraz usług publicznych w formie cyfrowej dla obywateli i przedsiębiorców.

Cel osi priorytetowej 8 to stymulowanie rozwoju gospodarki elektronicznej poprzez wspieranie tworzenia nowych, innowacyjnych eUsług, innowacyjnych rozwiązań elektronicznego biznesu oraz zmniejszanie technologicznych, ekonomicznych i mentalnych barier wykorzystywania eUsług w społeczeństwie.

Jeśli chodzi o oś priorytetową 9, jej celem jest wsparcie dla procesu zarządzania, wdrażania i monitorowania PO IG oraz efektywnego, zgodnego z prawem i politykami wspólnotowymi, wykorzystania finansowego wkładu UE oraz środków krajowych. W ramach powyższej osi mogą korzystać jedynie instytucje systemu wdrażania.

Kolejnym programem unijnym oferującym pomoc, dążącym do wzrostu zatrudnienia i uwzględniającym rolę innowacji w latach 2007 – 2013 jest Program Operacyjny Kapitał Ludzki¹⁵³.

---

¹⁵³ *Program Operacyjny Kapitał Ludzki*, <http://www.kapitalludzki.gov.pl/o-programie/>, 07.08.2013 r.

28 września 2007 r. Komisja Europejska wydała decyzję w sprawie przyjęcia do realizacji Programu Kapitał Ludzki, który jest jednym z programów służących realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007 - 2013 i obejmuje całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w Polsce. Przyjęcie Programu stanowi potwierdzenie głównych kierunków rozwoju i prowadzenia polityki prozatrudnieniowej rządu oraz umożliwia wykorzystanie środków EFS w Polsce w latach 2007 - 2013.¹⁵⁴

Środki finansowe na jego realizację pochodzą głównie z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Całość kwoty, jaką przewidziano na realizację PO Kapitał Ludzki, wynosi prawie 11,5 mld EUR, w tym 9,7 mld EUR (85%) to wszystkie środki Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce, na lata 2007 - 2013 a pozostałą część (15%) stanowić będą środki krajowe. EFS wspiera politykę społeczną i finansuje działania państw członkowskich na dwóch płaszczyznach: przeciwdziałania bezrobociu oraz rozwoju zasobów ludzkich.

Celem PO KL jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, poprawę stanu zdrowia osób pracujących, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa. PO KL będzie służył przyspieszeniu rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, wzrostowi zatrudnienia oraz zwiększeniu spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej z krajami Unii Europejskiej.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie przed państwami członkowskimi stawia odnowiona Strategia Lizbońska. Wyzwania te to: uczynienie z Europy bardziej atrakcyjnego miejsca do lokowania

---

¹⁵⁴ *O Programie*

<https://www.efs.gov.pl/WSTEPDOFUNDUSZYEUROPEJSKICH/Strony/Oprogramie.aspx>,
08.08.2013 r.

inwestycji i podejmowania pracy, rozwijanie wiedzy i innowacji dla wzrostu oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy.

W ramach PO KL przewidziano możliwość realizacji projektów w dwóch głównych trybach: systemowym i konkursowym. W trybie systemowym projekty są realizowane przez beneficjentów imiennie wskazanych w Programie lub dodatkowych dokumentach stanowiących jego uszczegółowienie. Natomiast w trybie konkursowym projekty będą mogły realizować wszystkie podmioty m.in.: instytucje rynku, instytucje promocji i integracji społecznej, instytucje szkoleniowe, jednostki administracji rządowej i samorządowej, przedsiębiorców, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe, instytucje systemu oświaty. Jednostki składające wniosek o dofinansowanie projektu w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki mają szansę otrzymać bezzwrotną pomoc finansową na realizację całego planowanego przedsięwzięcia.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki składa się z 10 Priorytetów, realizowanych równolegle na poziomie centralnym i regionalnym. W ramach komponentu centralnego (Priorytety I - V) wsparcie realizowane będzie głównie na rzecz zwiększenia efektywności struktur i systemów instytucjonalnych, natomiast środki komponentu regionalnego (Priorytety VI - IX), zostaną przeznaczone na wsparcie dla osób i poszczególnych grup społecznych. Realizacja Priorytetu X Pomoc techniczna pozwoli na sprawne wdrażanie i monitorowanie postępów realizacji Programu oraz promocję Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce.

Omawiając ofertę unijnych programów pomocowych ukierunkowanych na innowacje i wzrost zatrudnienia, nie można pominąć Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO WP)¹⁵⁵.

---

¹⁵⁵ *Informacje o programie*, <http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/informacje-o-programie.html>, 08.08.2013 r.

Tabela 3.3 Obszary wsparcia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego

Innowacyjność i wspieranie przedsiębiorczości   Oś priorytetowa I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie   • Działanie 1.1. Tworzenie warunków dla rozwoju innowacyjności   • Działanie 1.2. Region atrakcyjny inwestycjom   • Działanie 1.3. Wsparcie instytucji otoczenia biznesu   • Działanie 1.4. Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw
Infrastruktura transportowa   Oś priorytetowa II: Rozwój infrastruktury transportowej   • Działanie 2.1. Rozwój transportu drogowego   • Działanie 2.2. Rozwój transportu lotniczego   • Działanie 2.3. Rozwój transportu publicznego   • Działanie 2.4. Rozwój transportu kolejowego
Rozwój turystyki i kultury   Oś priorytetowa III: Rozwój turystyki i kultury   • Działanie 3.1. Rozwój atrakcyjności turystycznej regionu   • Działanie 3.2. Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw z branży turystycznej
Społeczeństwo informacyjne   Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne
Ochrona środowiska   Oś priorytetowa V: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska   • Działanie 5.1. Rozwój regionalnej infrastruktury ochrony środowiska   • Działanie 5.2. Rozwój lokalnej infrastruktury ochrony środowiska
Edukacja, opieka zdrowotna, kultura   Oś priorytetowa VI: Rozwój infrastruktury społecznej   • Działanie 6.1. Rozwój infrastruktury z zakresu edukacji   • Działanie 6.2. Rozwój infrastruktury z zakresu opieki zdrowotnej   • Działanie 6.3. Rozwój infrastruktury z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa historycznego i kulturowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Informacje o programie*,
<http://www.rpomp.wrotapodlasia.pl/informacje-o-programie.html>, 08.08.2013 r.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007 - 2013 ma na celu zmniejszenie różnic społeczno - gospodarczych Podlasia w stosunku do reszty kraju. Realizuje on zapisy zawarte w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 r., jest spójny z kierunkami rozwoju Polski określonymi w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia 2007 - 2013, a także ze Strategicznymi Wytycznymi Wspólnoty 2007 - 2013 i założeniami odnowionej Strategii Lizbońskiej.

RPOWP określa cele i priorytety, jakie województwo podlaskie będzie realizowało w nowej perspektywie finansowej. Program umożliwia realizację projektów infrastrukturalnych oraz projektów wspierających sektor MSP. Kładzie też duży nacisk na zwiększanie innowacyjności, pobudzanie przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pod inwestycje w regionie oraz rozwój infrastruktury transportowej i turystyki.

Projekt Programu, zgodnie z zaleceniami unijnymi, został poddany szerokim konsultacjom społecznym, które polegały m. in. na organizacji konferencji regionalnych z udziałem przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, partnerów społecznych i gospodarczych oraz innych instytucji.

1 października 2007 r. w drodze Uchwały Nr 35/497/07 został przyjęty przez Zarząd Województwa Podlaskiego projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 uwzględniający ustalenia z drugiej rundy negocjacji z Komisją Europejską.

11 października 2007 r. w Brukseli RPOWP został podpisany przez unijną Komisarz ds. Polityki Regionalnej Danutę Huebner i Marszałka Województwa Podlaskiego Dariusza Piontkowskiego.

9 listopada tego samego roku Uchwałą Nr 46/599/07 Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 został przyjęty przez Zarząd Województwa Podlaskiego.

Funkcję Instytucji Zarządzającej (IZ) RPOWP pełni Zarząd Województwa Podlaskiego. Na podstawie wewnętrznego regulaminu przygotowanego przez Zarząd, obowiązki IZ sprawuje w ramach Urzędu Marszałkowskiego - Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym.

Cel główny RPOWP 2007 - 2013 to zwiększenie tempa wzrostu gospodarczego i tworzenie nowych pozarolniczych miejsc pracy przy

poszanowaniu i zachowaniu dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu.

Zaś cele szczegółowe to:

1. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej województwa.
2. Podniesienie konkurencyjności podlaskich firm w aspekcie krajowym i międzynarodowym.
3. Rozwój turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego.

Niewątpliwie, bardzo ważnym aspektem w podniesieniu innowacyjności regionu i miasta Białystok jest występowanie i, co ważne, odpowiednie wykorzystanie środków unijnych w ramach omówionego wsparcia. Firmy i przedsiębiorstwa korzystające z pomocy unijnej mają szansę, aby stać się bardziej konkurencyjnymi, przez co będą mogły poszerzyć swoje zaplecze kadrowe.

Rozdział IV

Innowacyjność regionu

Województwo podlaskie zaliczane jest do grona uboższych i słabiej rozwiniętych regionów w kraju. Co więcej, obok lubelskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego - jest ono zaliczane do grupy najbiedniejszych regionów Unii Europejskiej. Może o tym świadczyć przykład, iż w 2008 r. na głowę mieszkańca Podlasia przypada 38% średniego unijnego PKB. Warto nadmienić, że w regionach najbogatszych poziom dochodu narodowego osiąga nawet ponad 300%¹⁵⁶.

Szansą wydają się być innowacje, które prowadzą do rozwoju podmiotów gospodarczych, a zarazem regionu. Jak zauważono w drugim rozdziale, innowacyjność skutkuje możliwością zwiększenia przewag nad konkurencją, zwiększenia rozmiarów produkcji bądź rozszerzenia oferty, wejścia na nowe rynki zbytu czy zwiększenia udziału na dotychczas zajmowanych. Tego rodzaju zajęcia wiążą się między innymi z szansą stworzenia nowych miejsc pracy.

To z kolei może zachęcić inne podmioty gospodarcze do podobnej aktywności innowacyjnej, co ostatecznie skutkuje możliwością zmniejszenia poziomu bezrobocia i tym samym - rozwojem danego regionu.

Oczywistym jest fakt, iż działalność innowacyjna jest determinowana przez różnego rodzaju czynniki. Wśród nich można wyróżnić jakość kapitału ludzkiego, wsparcie ze strony otoczenia instytucjonalnego, realizowaną politykę innowacyjną, itd.

---

¹⁵⁶

http://www.wrotapodlasia.pl/pl/wiadomosci/samorzad_wojewodztwa/Zyjemy_na_38_procent.htm, 05.04.2008 r.

O poziomie innowacyjności decyduje również wysokość nakładów finansowych ponoszonych na działalność badawczo – rozwojową.

Tabela 4.1 Poziom nakładów na działalność B + R w poszczególnych województwach w latach 2002 – 2011 (w mln zł)

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Województwo:										
podlaskie	38,0	39,1	51,5	61,4	61,0	55,4	74,7	66,3	103,9	139,5
mazowieckie	1994,3	1997,5	2261,7	2322,8	2462,6	2742,3	3322,1	3498,1	4248,7	4675,6
łódzkie	298,6	274,4	299,9	320,5	355,1	372,8	424,7	492,9	553,2	578,5
małopolskie	496,5	520,0	645,6	731,9	726,8	799,8	895,3	922,6	1091,4	1210,5
śląskie	342,5	374,9	402,8	438,5	495,6	587,1	609,2	956,5	848,6	1033,7
lubelskie	138,5	136,7	168,0	182,9	180,8	246,1	239,9	295,9	362,2	378,0
podkarpackie	119,0	115,4	104,0	111,6	157,3	156,4	177,4	189,0	508,3	542,2
świętokrzyskie	14,1	12,7	18,3	19,5	21,5	35,6	92,2	146,7	167,9	143,0
lubuskie	25,2	32,7	23,2	35,8	23,8	25,9	28,2	29,0	45,5	56,0
wielkopolskie	324,7	358,2	372,6	435,5	454,7	563,7	611,5	845,9	777,8	910,1
zachodnio – pomorskie	90,6	57,7	64,2	70,0	81,6	111,0	125,2	117,8	173,8	196,5
dolnośląskie	276,5	258,2	289,8	346,5	298,2	393,5	457,4	581,3	630,0	725,2
opolskie	30,2	28,3	29,4	28,0	36,3	36,3	40,4	68,4	38,5	84,2
kujawsko – pomorskie	110,4	101,0	120,4	114,7	175,3	109,5	129,4	346,8	204,2	187,3
pomorskie	166,6	198,4	247,6	288,7	307,1	340,9	398,2	397,4	488,4	625,3
warmińsko – mazurskie	56,4	53,1	56,3	66,2	55,1	96,6	80,5	115,5	173,8	201,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych,

http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=402285&p_token=0.4838145236900398, 05.04.2013 r.

Analizując poziom finansowania aktywności B + R w województwie podlaskim w latach 2002 – 2011 na tle pozostałych województw kraju, można

zauważyć że region Podlasia zaliczany jest do grona tych, gdzie nakłady na tego typu działalność są jednymi z najniższych. Pocieszającym wydaje się jedynie fakt, że ich wysokość w badanym okresie wyraźnie wzrosła, bowiem w 2011 r. finansowanie wyniosło 139,5 mln zł.

Tabela 4.2 Udział podmiotów gospodarczych ponoszących nakłady na działalność B + R w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie województwa podlaskiego

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Udział %	14,9	13,0	18,2	30,6	19,5	36,2	24,7	16,2	15,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych,

http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=402285&p_token=0.6062861660505651, 05.04.2013 r.

O poziomie innowacyjności gospodarki danego regionie może świadczyć także udział podmiotów gospodarczych, które w swojej działalności ponoszą nakłady na aktywność badawczo – rozwojową. (tabela 4.3)

Tabela 4.3 Udział nakładów na działalność B + R w ogólnym poziomie PKB w województwie podlaskim w latach 2002 – 2010

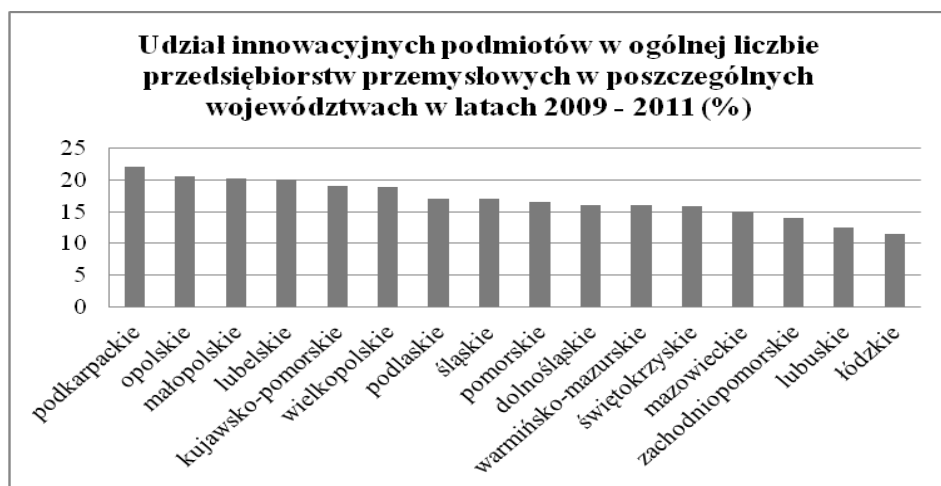
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Udział %	0,20	0,20	0,24	0,27	0,25	0,20	0,26	0,21	0,32

Źródło: Bank Danych Lokalnych,

http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=402285&p_token=0.6062861660505651, 05.04.2013 r.

Udział podmiotów gospodarczych, które w latach 2003 – 2011 poniosły nakłady na działalność B + R w ogólnej liczbie podmiotów funkcjonujących na terenie województwa podlaskiego charakteryzował trend zmienny. Niezadawalającym wydaje się być fakt, iż mimo wzrostu z 14,9% w 2003 r. do 36,2% w 2008, zaczął on ponownie spadać do 15,8% w 2011.

Podobnymi wahaniami odznaczył się udział nakładów na aktywność badawczo – rozwojową w ogólnym poziomie PKB w województwie podlaskim w latach 2002 – 2010. Jednak finalnie poziom ten wzrósł z 0,2% w 2002 r. do 0,32% 8 lat później.

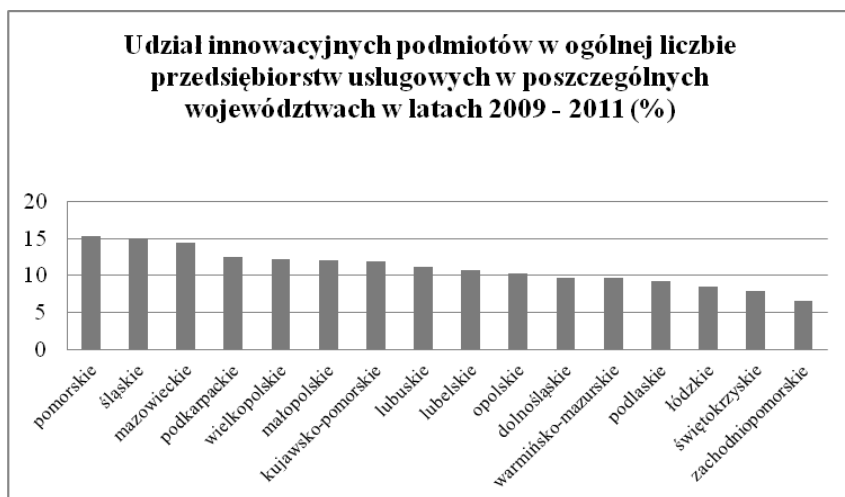

Wykres 4.1 Udział innowacyjnych podmiotów w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych w poszczególnych województwach w latach 2009 - 2011 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009 – 2011*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2012, s. 23,
http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/NTS_dzialanosc_innowacyjna_2009-2011.pdf,
 08.04.2013 r.

Z wykresu 4.1 wynika, że udział innowacyjnych podmiotów w ogólnej liczbie przedsiębiorstw z sektora przemysłu w latach 2009 – 2011 był najwyższy w województwie podkarpackim, opolskim, małopolskim i lubelskim.

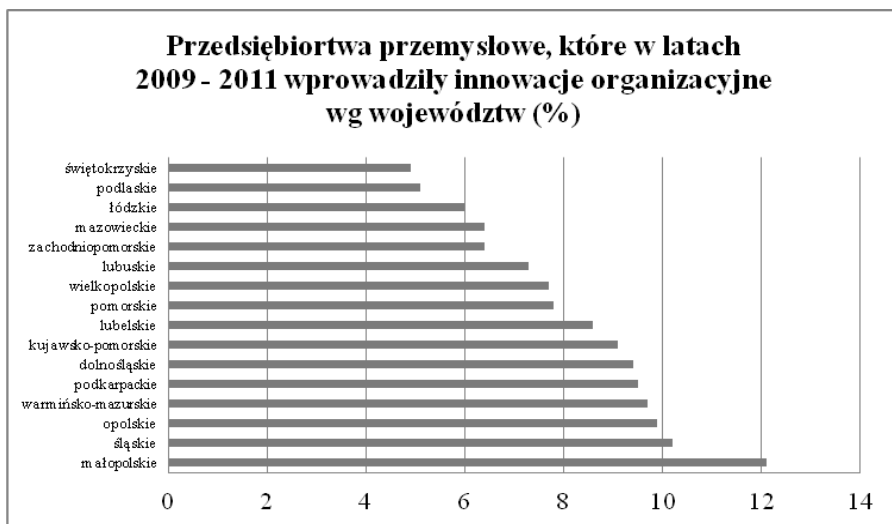
Województwo podlaskie, w którym innowacyjne podmioty stanowiły 17,1% ogółu podmiotów gospodarczych, wypadło nieco gorzej plasując się na miejscu 7 w zestawieniu.

Wykres 4.2 Udział innowacyjnych podmiotów w ogólnej liczbie przedsiębiorstw usługowych w poszczególnych województwach w latach 2009 - 2011 (%)

Źródło: Ibidem, s. 24.

Jeśli chodzi o sektor usług, sytuacja wygląda gorzej. W latach 2009 – 2011 udział innowacyjnych przedsiębiorstw z województwa podlaskiego stanowił 9,3% ogółu zarejestrowanych podmiotów. W wyniku tego, region ten uplasował się dopiero na 13 miejscu wśród pozostałych województw.

Wykres 4.3 Przedsiębiorstwa przemysłowe, które w latach 2009 - 2011 wprowadziły innowacje organizacyjne wg województw (%)

Źródło: Ibidem, s. 39.

Pod względem innowacyjności organizacyjnej liczba nowatorskich przedsiębiorstw przemysłowych uplasowała województwo podlaskie na przedostatnim miejscu, wyprzedzając jedynie region świętokrzyski.

Wykres 4.4 Przedsiębiorstwa z sektora usług, które w latach 2009 - 2011 wprowadziły innowacje organizacyjne wg województw (%)

Źródło: Ibidem.

Z wykresu 4.4 wynika, że w okresie 2009 – 2011 sytuacja podmiotów gospodarczych z sektora usługowego, wyglądała jeszcze gorzej. Podlasie odznaczyło się najniższym udziałem innowacji organizacyjnych w kraju, gdzie zarejestrowano jedynie 5,1% tego typu nowatorskich firm.

Wykres 4.5 Przedsiębiorstwa przemysłowe, które w latach 2009 - 2011 wprowadziły innowacje marketingowe wg województw (%)

Źródło: Ibidem, s. 45.

W przypadku innowacyjności marketingowej przedsiębiorstwa przemysłowe w latach 2009 – 2011 stanowiły 7,1% ogółu podmiotów, plasując województwo podlaskie na 11 miejscu w kraju.

Wykres 4.6 Przedsiębiorstwa z sektora usług, które w latach 2009 - 2011 wprowadziły innowacje marketingowe wg województw (%)

Źródło: Ibidem.

Podobnie wypadła sytuacja podmiotów usługowych, które w swojej działalności wprowadziły innowacje marketingowe. Zarejestrowano ich ok. 5,9%, plasując województwo podlaskie również na 11 miejscu w zestawieniu tuż za dolnośląskim i przed łódzkim.

Wykres 4.7 Nakłady przedsiębiorstw przemysłowych na działalność innowacyjną według województw w 2011 r. (mln zł)

Źródło: Ibidem, s. 57.

Mały udział innowacyjnych podmiotów gospodarczych z sektora przemysłu w znacznej mierze można powiązać z niskim poziomem finansowania działalności innowacyjnej. Podlaskie przedsiębiorstwa w 2011 r. poniosły nakłady w wysokości 311,2 mln zł, w wyniku czego uplasowały region na 14 miejscu wśród pozostałych województw.

Tabela 4.4 Nakłady przedsiębiorstw usługowych na działalność innowacyjną według województw w 2011 r. (mln zł)

Województwo	Wysokość nakładów
Mazowieckie	8612
Pomorskie	682,8
Śląskie	379,8
Dolnośląskie	327,4
Małopolskie	231,5
Podkarpackie	193,8
kujawsko – pomorskie	161,1
Wielkopolskie	96,1
Łódzkie	65,9
Lubelskie	65,3
warmińsko – mazurskie	49,5
Zachodniopomorskie	48,1
Lubuskie	25,7
Świętokrzyskie	15,1
Opolskie	13,3
Podlaskie	11,8

Źródło: Ibidem, s. 57.

Gorzej wypadła sytuacja podmiotów usługowych, które w 2011 r. przeznaczyły jedynie 11,8 mln zł na działalność innowacyjną. Okazał się to wynik najniższy wśród wszystkich województw.

Wykres 4.8 Nakłady na działalność innowacyjną przedsiębiorstw przemysłowych przypadające na jedno przedsiębiorstwo, które poniosło nakłady na tego typu działalność w 2011 r. wg województw (tys. zł)

Źródło: Ibidem, s. 61.

Jeżeli chodzi o nakłady na działalność innowacyjną przedsiębiorstw przemysłowych przypadające na jedno przedsiębiorstwo, które poniosło nakłady na tego typu działalność w 2011 r. wg województw, województwo podlaskie znalazło się na 10 miejscu w zestawieniu, z wynikiem 3661,6 tys. zł.

Wykres 4.9 Nakłady na działalność innowacyjną przedsiębiorstw z sektora usług przypadające na jedno przedsiębiorstwo, które poniosło nakłady na tego typu działalność w 2011 r. wg województw (tys. zł)

Źródło: Ibidem, s. 62.

Mały udział innowacyjnych podmiotów gospodarczych w sektorze usług to również wynik niskiego poziomu nakładów finansowych ponoszonych przez przedsiębiorstwa na tego rodzaju działalność. Pod tym względem Podlasie uplasowało się na ostatnim miejscu wśród wszystkich województw, z wynikiem 348,3 tys. zł.

Rysunek 4.1 Formy działalności innowacyjnej podlaskich przedsiębiorstw

Źródło: Klamecka – Roszkowska G., Piekarska E., Muczyński M., *Aktywność innowacyjna województwa podlaskiego. I raport z badań*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Białystok 2007, s. 38 oraz Klamecka – Roszkowska G., Piekarska E., Muczyński M., *Aktywność innowacyjna województwa podlaskiego. II raport z badań*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Białystok 2007, s. 45.

Działalność innowacyjna podlaskich podmiotów gospodarczych sprowadza się między innymi do nakładów inwestycyjnych przeznaczonych na środki trwałe firmy, szkolenia kadry pracowniczej czy też do zakupów wiedzy know – how, licencji bądź oprogramowań. (rysunek 4.1)

Ogólnie rzecz ujmując, o innowacyjności regionu dowodzi aktywność innowacyjna podmiotów gospodarczych funkcjonujących w danym regionie.

Należy zaznaczyć, iż jeśli chodzi o ogólnie ujętą innowacyjność miasta Białystok, w rankingu samorządów przygotowywanym przez dziennik „Rzeczpospolita” w 2011 r. Białystok zajął 3. miejsce w kategorii miast na prawach powiatu, otrzymując tytuł „najbardziej innowacyjnego”. Lokatę tę zajął ex aequo z Gdynią, ustępując miejsca Katowicom, Rybnikowi i Świnoujściu.¹⁵⁷

W trakcie tworzenia rankingu pod uwagę brano wskaźniki takie jak: dynamika wzrostu dochodów własnych, relacja nakładów inwestycyjnych do przyrostu zadłużenia, dynamika wzrostu wydatków na jednego mieszkańca, wartość wykorzystywanych środków unijnych, zadłużenie samorządu w stosunku do dochodów, dynamika wzrostu wydatków majątkowych oraz nadwyżka operacyjną w stosunku do dochodów. Wśród innowacyjnych inwestycji w naszym mieście zwrócono m.in. uwagę na wprowadzenie systemu elektronicznej karty miejskiej.¹⁵⁸

Jeżeli chodzi o innowacyjność podlaskich podmiotów gospodarczych, dobrym źródłem informacji wydaje się być ranking sporządzany od kilku lat przez kapitułę złożoną z ekspertów z Rady Federacji Stowarzyszeń Naukowo - Technicznych NOT w Białymstoku i Wydziału Zarządzania Politechniki Białostockiej.

Opracowując ranking najbardziej innowacyjnych firm na Podlasiu, wzięto pod uwagę wielkość podmiotu oraz takie aspekty, jak innowacyjność sektora usług, przedsiębiorstw produkcyjnych i usług roku .

Wśród laureatów rankingu 2012 znalazły się takie firmy, jak Palisander, Rodex, Malow, ChM, SaMASZ, Promotech, Czar - Dent, RITBET oraz APS.¹⁵⁹

---

¹⁵⁷ *Białystok wśród najbardziej innowacyjnych polskich miast*,
<http://www.bialystokonline.pl/bialystok-wsrod-najbardziej-innowacyjnych-polskich-miast,artykul,60560,1,1.html>, 11.03.2013 r.

¹⁵⁸ Ibidem.

¹⁵⁹ Jarmołowicz W., *Innowacje 2012 - Ranking rozstrzygnięty!*,

W przypadku rankingu z 2011 r. lauretami zostały firmy Pronar, TAG, Ideal Group, APS, Tobo, Promotech, AC oraz Rodex.¹⁶⁰

Można ośmielić się stwierdzić, iż bez wątpienia laureaci są elitą, przedsiębiorstwami, które wyróżniają się nie tylko na tle województwa, ale i kraju. To firmy, które stawiają na nowoczesne technologie, dbałość o wysoką jakość swoich usług czy produktów, są otwarte na nowości.¹⁶¹

Innym godnym uwagi rankingiem najbardziej innowacyjnych firm na terenie województwa podlaskiego jest konkurs Liderów Innowacji i Rozwoju, organizowany już po raz piąty przez Fundację Innowacji i Rozwoju.

Ideą konkursu organizowanego przez Fundację Innowacji i Rozwoju, jest identyfikowanie oraz promowanie przedsięwzięć oraz inicjatyw o charakterze rozwojowym i innowacyjnym.¹⁶²

Wśród uczestników konkursu w 2012 r. znaleźli się przedsiębiorcy, gminy, banki spółdzielcze, organizacje pozarządowe oraz przedstawiciele środowisk akademickich, nauki, kultury i sportu.

W regionalnej podlaskiej edycji laureatów jest 16, jednak rekordzistą okazała się spółka Automatyka Pomiary Sterowanie SA, która zwyciężyła już po raz czwarty w tym konkursie i zdobyła aż dwa wyróżnienia w kategoriach „Innowacyjna Firma Średnia” oraz „Innowacyjna Usługa - projektowanie automatyki przemysłowej. Innowacyjne rozwiązania dla energetyki, przemysłu i ochrony środowiska”.

<http://www.podlaskie.strefabiznesu.pl/artukul/innowacje-2012-ranking-rozstrzygniety>, 27.03.2013 r.

¹⁶⁰ Ibidem.

¹⁶¹ *Innowacje 2011. Poznaj laureatów*, <http://www.podlaskie.strefabiznesu.pl/artukul/innowacje-2011-poznaj-laureatow-81459.html>, 08.03.2013 r.

¹⁶² *Oni przynoszą postęp. Podlascy liderzy innowacji i rozwoju 2012 roku*, http://m.bialystok.gazeta.pl/bialystok/1,121434,13199517,Oni_przynosza_postep__Podlascy_liderzy_innowacji_i.html, 08.03.2013 r.

Konkurs został objęty patronatem m.in. przez Komisję Europejską, Ministerstwo Gospodarki, Urząd Patentowy RP, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Giełdę Papierów Wartościowych oraz Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, a także marszałków poszczególnych województw.

Tytuły zostały przyznane w następujących kategoriach: Innowacyjna firma, Innowacyjny produkt, Innowacyjna usługa, Dynamicznie rozwijająca się firma, Innowacyjna gmina, Innowacyjna organizacja, Innowacyjny projekt unijny. Nowa kategoria to Inspirująca Firma, adresowana do firm, które wdrożyły rozwiązanie telco lub IT mające wpływ na działalność biznesową firmy.

Podlascy laureaci regionalnej edycji za 2012 r. to Automatyka Pomiary Sterowanie SA., Instal Białystok SA., Barracuda - wtryskiwacz LPG/CNG firmy Alex sp. z o.o., Rodline HFL Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Usługowo - Handlowe RODEX Sp. z o.o., Innovation Centre, Rosti (Polska) Sp. z o.o., iTaxi.pl Sp. z o.o., Ideal Group Sp.J., Plum Sp. z o.o.¹⁶³

Podsumowując, do najbardziej innowacyjnych przedsiębiorstw z Białegostoku można zaliczyć między innymi firmę AC - producenta instalacji gazowych i elektroniki do samochodów, Pronar, Promotech, APS, Rodex, producenta mebli TOBO - Datzuk, hurtownię warzyw i owoców TAG z Białegostoku, Spółkę ChM z Lewickich k. Białegostoku, AMDG, Ideal Group, Instal Białystok SA., Barracuda - wtryskiwacz LPG/CNG firmy Alex sp. z o.o., Innovation Centre, Rosti (Polska) Sp. z o.o., iTaxi.pl Sp. z o.o., Ideal Group Sp.J., czy Plum Sp. z o.o.

Do tego grona można by dodać jeszcze inne podmioty, lecz wymienione przedsiębiorstwa już od kilku lat uznawane są za najbardziej innowacyjne jednostki realizujące swoją działalność na obszarze województwa podlaskiego.

---

¹⁶³ Ibidem.

Jednym z najbardziej innowacyjnych podmiotów realizujących swoją działalność na terenie województwa podlaskiego jest firma AC SA¹⁶⁴ jest wiodącym w Polsce i liczącym się na świecie producentem samochodowych systemów LPG/CNG marki STAG. Na polskim rynku motoryzacyjnym AC SA działa od ponad 25 lat, zatrudnia ponad 400 osób i obecnie jest największą firmą w segmencie instalacji gazowych w kraju. Jak wskazują szacunki spółki, AC SA posiada ponad 50% udział w rynku polskim.

Warto dodać, że oferta produktowa AC SA dociera do ponad 30 krajów na całym świecie. W 2011 r. sprzedaż na rzecz kontrahentów zagranicznych stanowiła 63% przychodów AC SA ogółem. Do kluczowych odbiorców zagranicznych AC SA należą m. in.: Niemcy, Rosja, Ukraina, Turcja oraz Tajlandia.

Co więcej, spółka oferuje bezpieczne rozwiązania przyjazne portfelowi klienta i środowisku. Prowadzona przez firmę polityka koncentruje się wokół nadrzędnego celu jakim jest zadowolenie klienta poprzez dostarczanie innowacyjnych wyrobów o najwyższej jakości.

Niekwestionowana pozycja lidera ekologicznych rozwiązań w dziedzinie alternatywnych systemów zasilania pojazdów mechanicznych, to efekt naturalnej synergii wieloletniego doświadczenia firmy i specjalistycznej wiedzy jej pracowników. W celu wzmocnienia tej wzajemnej interakcji, w lutym 2012 r. otwarte zostało Centrum Badawczo – Rozwojowe AC SA, gdzie obok prac nad prototypami nowych wyrobów, realizowane są projekty usprawniające procesy produkcyjne Spółki jak i jakość istniejących już wyrobów. Rozwój działalności badawczo - rozwojowej umożliwił przy tym rozszerzenie dotychczasowej współpracy z uczelniami i instytucjami badawczymi działającymi w branży Automotive.

---

¹⁶⁴ Opracowano na podstawie: *O firmie*, <http://www.ac.com.pl/pl/doc/295/o-firmie>, 15.04.2013 r.

Należy podkreślić, że idea i siłą napędową wszystkich tych działań jest głębokie przekonanie firmy, iż tylko produkty innowacyjne, spełniające najbardziej rygorystyczne regulacje przemysłu motoryzacyjnego, są w stanie spełnić oczekiwania rynku nie tylko teraz ale również w perspektywie pięciu, dziesięciu i kolejnych lat, w tym potrzeby, których klienci jeszcze nie rozpoznali.

Centrum Badawczo - Rozwojowe AC AS, które powstało w ramach projektu sfinansowanego z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007 - 2013 to ponad 2 000 m² przestrzeni podzielonej między liczne laboratoria, hamownię silnikową, hamownię podwoziową, warsztat konwertujący pojazdy na gaz i działy techniczne, w których zespół 40 wykwalifikowanych i doświadczonych elektroników, mechaników i informatyków kontynuuje prace naukowe i rozwojowe związane z opracowywaniem nowych technologii zasilania silników mechanicznych alternatywnymi źródłami energii.

W celu kontroli działania i oceny wytrzymałości w ekstremalnych warunkach użytkowania, wszystkie produkty AC SA testowane są podczas symulowanych badań środowiskowych. Niektóre z bardziej skomplikowanych sprzętów laboratoryjnych obejmują: komorę klimatyczną, szokową, wibracyjną, deszczową czy korozyjną. Z kolei zastosowanie hamowni silnikowej i hamowni podwoziowej umożliwia symulację w warunkach laboratoryjnych sytuacji zbliżonych do rzeczywistych warunków panujących w czasie jazdy samochodu po drodze.

Park maszynowy AC SA cechuje dokładność, szybkość i niezawodność. Większość podzespołów wytwarzana jest w oparciu o całkowicie zautomatyzowane, precyzyjne i wysoce wydajne linie technologiczne, na które składają się maszyny i urządzenia wyprodukowane przez liderów swoich dziedzin - Fuji, Speedline Technologies, Ersal.

Aby zapewnić wiodącą pozycję w branży, AC SA dokonuje ciągłej modernizacji posiadanych maszyn i urządzeń. Modernizacja parku maszynowego jest realizowana z funduszy własnych przedsiębiorstwa oraz z wykorzystaniem dofinansowania unijnego. Produkcja w AC SA jest prowadzona na trzech głównych wydziałach produkcyjnych: Elektroniki (w tym SMD), Wiązek Elektrycznych oraz Wydziale Mechanicznym.

Innym godnym uwagi przykładem podlaskiego przedsiębiorstwa innowacyjnego jest firma AUTOMATYKA – POMIARY - STEROWANIE S. A.¹⁶⁵, która oferuje kompleksowe usługi z automatyki przemysłowej. Zaliczana jest do grupy najbardziej prężnych przedsiębiorstw tej branży na terenie Polski i od lat plasuje się w gronie liderów innowacyjności regionu.

Podstawą istnienia APS S.A. jest działalność innowacyjna. Spółka proponuje innowacyjne rozwiązania w dziedzinie automatyki przemysłowej i automatyzacji procesów. Szczególną uwagę zwraca na ciągle udoskonalanie oferty i wprowadzanie innowacji technicznych. Dzięki długoletniej obecności na rynku, znajomości jego realiów, posiadanemu know - how oraz inwestycjom w kapitał ludzki, sprawnie potrafi dostosować się do potrzeb poszczególnych klientów, zaś poszczególne przedsięwzięcia realizowane są profesjonalnie oraz kompleksowo.

Pronar sp. z o. o.¹⁶⁶ z siedzibą w Narwi, jest wiodącym producentem maszyn rolniczych w Polsce i na świecie. Historia firmy to przede wszystkim jej dynamiczny rozwój - przekształcenie z małej firmy w jedno z największych przedsiębiorstw produkcyjno - handlowych w Polsce, zatrudniających blisko 1600 osób, czego wyrazem jest m. in. wyróżnienie na liście 500 największych polskich firm w rankingu tygodnika „Polityka”. Produkcja prowadzona jest w kilku fabrykach zlokalizowanych w województwie podlaskim m. in. w Narwi, Strabli,

---

¹⁶⁵ Opracowano na podstawie: *O nas*, <http://www.aps.pl/pl/o-firmie/o-nas.html>, 12.04.2013 r.

¹⁶⁶ Opracowano na podstawie: *Firma*, <http://www.pronar.pl/firma.html>, 15.04.2013 r.

Narewce i Siemiatyczach. Plany inwestycyjne zakładają otwarcie kolejnych zakładów wyspecjalizowanych w konkretnym segmencie maszyn. Liczni partnerzy handlowi na całym świecie potwierdzają dobitnie obecność firmy Pronar również na rynkach międzynarodowych.

Siła sukcesu marki z Narwi to przede wszystkim profesjonalizm i zaangażowanie pracowników kadry kierowniczej a także całej załogi, nowoczesne metody produkcji, najwyższe standardy jakości, innowacyjne rozwiązania technologiczne oraz bogaty i oryginalny asortyment. Oferta przedsiębiorstwa to obszerny pakiet systemów i rozwiązań dla nowoczesnego rolnictwa, gospodarki komunalnej i transportu drogowego, który został zaprojektowany z myślą o najbardziej wymagających klientach, poszukujących najwyższej jakości maszyn charakteryzujących się niezawodnością pracy.

Firma Pronar dysponuje własnym wydziałem odpowiedzialnym za badania i rozwój oraz techniczne przygotowanie produkcji nowych wyrobów w zakresie:¹⁶⁷

- ciągników rolniczych i ich wyposażenia,
- przyczep rolniczych,
- maszyn rolniczych,
- maszyn komunalnych,
- kabin operatora do ciągników i maszyn budowlanych
- wyrobów z tworzyw sztucznych stosowanych w ciągnikach i przemyśle motoryzacyjnym,
- elementów hydrauliki siłowej i pneumatyki (siłowniki, przewody, złączki itp.).

Omawiając innowacyjność firmy Pronar należy podkreślić, iż w dniu 11 stycznia 2013 r. podpisana została umowa z Urzędem Marszałkowskim na dofinansowanie projektu „Rozbudowa firmy Pronar sp. z o. o. w Narwi

---

¹⁶⁷ Opracowano na podstawie: *Wydział wdrożeń*,
http://www.pronar.pl/firma/___wydzial_wdrozen_.html, 16.04.2013 r.

poprzez zaprojektowanie i wykonanie we własnym zakresie stanowiska do badań eksploatacyjnych osi” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2010 - 2013. Projekt firmy został wyłoniony do dofinansowania w zakresie działania 1.1 Tworzenie warunków dla rozwoju innowacyjności.¹⁶⁸

Dnia 28 grudnia 2012 r. firma podpisała umowę o dofinansowanie projektu pod nazwą „Budowa i wyposażenie Centrum Badawczo - Rozwojowego firmy Pronar sp. z o. o.” W ramach poddziałania 4.5.2 Wsparcie inwestycji w sektorze usług nowoczesnych, działania 4.5 Wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki, osi priorytetowej 4 Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia, Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007 - 2013.¹⁶⁹

W dniu 29 grudnia 2010 r. podpisana została umowa z Urzędem Marszałkowskim na dofinansowanie projektu „Rozbudowa firmy Pronar sp. z o. o. poprzez zakup innowacyjnej linii do produkcji osi do przyczep” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2010 - 2013. Projekt Pronar-u został wyłoniony do dofinansowania w zakresie działania 1.4 Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw.¹⁷⁰

Co więcej, od 1 stycznia 2012 do 30 kwietnia 2013 r. przedsiębiorstwo realizowało projekt „Wzrost kwalifikacji pracowników Pronar Sp. z o.o.” zakładający bezpłatne szkolenia dla pracowników.

Innym godnym uwagi przykładem jest przypadek białostockiej firmy Promotech¹⁷¹ i jej inwestycja w wysokości ponad 6,6 mln zł w produkcję

---

¹⁶⁸ Dotacje, http://www.pronar.pl/unia/___dotacje___html, 13.05.2013 r.

¹⁶⁹ Ibidem.

¹⁷⁰ Ibidem.

¹⁷¹ Opracowano na podstawie: Dycha A., *Białostocka spółka inwestuje w innowacyjną produkcję*, <http://www.bialystokononline.pl/bialostocka-spolka-inwestuje-w-innowacyjna-produkcje,artykul,66719,4,1.html>, 08.03.2013 r.

innowacyjnych automatów do spawania. Firma stawia nową halę, kupuje maszyny i zatrudnia pracowników do ich obsługi.

Zdaniem prezesa Promotechu, realizacja inwestycji ma pozwolić spółce zwiększyć konkurencyjność na rynku krajowym i międzynarodowym. W tym celu zakład będzie wyposażany w maszyny i urządzenia do produkcji innowacyjnych automatów spawalniczych, m.in. obrabiarek CNC, komór malarni i śrutowni, sprężarek śrubowych, suwnic, agregatów malarskich i przecinarek taśmowych. Co ważne, pod kątem nowej produkcji firma sukcesywnie zatrudnia też nowych pracowników, głównie operatorów obrabiarek CNC, którzy mogą liczyć na profesjonalne szkolenia z obsługi tych urządzeń.

Nowymi urządzeniami firma chce podbijać nie tylko rynek polski, ale także rynki światowe, m.in. krajów Europy, Ameryki Północnej i Południowej oraz Bliskiego Wschodu.

Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowo - Handlowe RODEX Sp. z o. o.¹⁷² powstało w 1989 r. Podstawą działalności firmy była realizacja inwestycji budowlanych. Aktualnie RODEX jest producentem okien marki RODLINE - wysokiej jakości okien PCV, okien aluminiowych, fasad oraz stolarki przeciwpożarowej. W ciągu 20 lat istnienia, firma uzyskała znaczącą pozycję na rynku polskim, szczególnie w rejonie północno - wschodnim.

Nowy zakład produkcyjny mieści się w Koplanach koło Białegostoku. W jego skład wchodzi magazyny, parkingi i hala produkcyjna o pow. 6 985 m². Firma posiada najnowszej generacji park maszynowy - dwie innowacyjne linie: do produkcji stolarki PCV oraz fasad aluminiowych o podwyższonej izolacyjności termicznej.

Dzięki wsparciu Unii Europejskiej firma RODEX rozpoczęła produkcję energooszczędną stolarki PCV i aluminiowej w nowym, zaawansowanym

---

¹⁷² *O nas*, <http://rodex.ddsoft.pl/pl/ofirmie.aspx?muciacho=m0k>, 15.04.2013 r.

technologicznie parku maszynowym¹⁷³. Wiele zastosowanych rozwiązań jest zupełną nowością na rynku polskim.

Nowa, innowacyjna linia do produkcji energooszczędnej stolarki PCV jest zautomatyzowana i posiada wydajność 360 jednostek okiennych w ciągu 8 godzin. W skład linii wchodzi m. in. centrum tnąco - obróbcze zapewniające kompleksową obróbkę, cięcie profili, frezowanie końcówek profili, przykręcanie wzmocnień, a także automatyczny montaż zaczepów obwodowych oraz 3 linie zgrzewająco - czyszczące, w tym zgrzewarka 6 - głowicowa do zgrzewania ościeżnic i słupków „na wprost”. Dzięki komputerowemu sterowaniu maszynami możliwa jest e - produkcja. Nowa technologia umożliwia także wykonywanie o wiele bardziej wytrzymałych okien, bezpiecznych, odpornych na działania atmosferyczne i mechaniczne, o podwyższonej izolacyjności akustycznej, a przede wszystkim redukujące straty ciepła w budynku. Umożliwia także tworzenie okien o nietypowych i oryginalnych kształtach.

Jeszcze innym przedsiębiorstwem zaliczanym do grona najbardziej innowacyjnych w województwie podlaskim jest firma TOBO Datzuk¹⁷⁴. Misją firmy jest zapewnienie klientowi pełnej satysfakcji poprzez stworzenie komfortowego i ergonomicznego miejsca pracy.

Firma TOBO Datzuk Spółka Jawna powstała w 1998 r. Od tego czasu nieustannie się rozwija. Każdy sukces jest krokiem w doskonaleniu swojej wiedzy oraz umiejętności tworzenia efektywnych rozwiązań przestrzeni w pracy. Działalność przedsiębiorstwa charakteryzuje otwartość na wszelkie innowacje i zmiany, które przekładają się na funkcjonalność i nowoczesne wzornictwo produkowanych systemów.

Właściciele firmy stawiają na ciągłe doskonalenie się. Systematycznie inwestują w park maszynowy, na bieżąco podnoszą kwalifikacje pracowników,

---

¹⁷³ *Park maszynowy*, <http://rodex.ddsoft.pl/pl/parkmaszynowy.aspx?muciacho=m0k>, 15.04.2013 r.

¹⁷⁴ Opracowano na podstawie: *O firmie*, <http://www.tobo.pl/pl/o-firmie.html>, 15.04.2013 r.

a nowoczesny system zarządzania dba o efektywność produkcji. Pozwala to skrócić czas oczekiwania na finalny produkt, przy jednoczesnym zapewnieniu wysokiej jakości wyrobów.

Do grona najbardziej innowacyjnych firm zalicza się także TAG¹⁷⁵ Spółka Jawna Małgorzata Cemer, Albert Cemer. Przedsiębiorstwo jest dużą, stabilną i prężnie rozwijającą się hurtownią owoców i warzyw, działającą od ponad 10 lat. W magazynach o powierzchni blisko 2000 m² kilkadziesiąt osób pracuje nad zapewnieniem wysokiej jakości, świeżych owoców i warzyw. Dzięki dobrze zbudowanej dystrybucji firma prowadzi zaopatrzenie najbardziej wymagających klientów w Polsce i za granicą.

Kontakty handlowe z partnerami w całej Europie pozwalają jej szczyścić się najatrakcyjniejszą ofertą na rynku. Z roku na rok powiększa grono swoich klientów, zdobywając dzięki nim bezcenne doświadczenia.

Kolejnym liderem innowacji w regionie województwa podlaskiego jest firma ChM¹⁷⁶, założona przez Mikołaja Charkiewicza w 1981 r. Obecnie przedsiębiorstwo jest znanym i cenionym producentem specjalistycznych implantów i narzędzi dla ortopedii i traumatologii. Posiada własne działy produkcji, marketingu, dział badawczo - rozwojowy, a także sieć dystrybucyjną w kraju i za granicą. Implanty marki ChM® są znane i cenione nie tylko w Europie, ale też na innych kontynentach.

Nabyte w ciągu 30 lat działalności doświadczenie oraz wiedza medyczna i technologiczna zaowocowały nowatorskimi rozwiązaniami konstrukcyjnymi. Łączna oferta ChM to ponad 30 000 różnych wyrobów. Sztandarowe produkty firmy to przede wszystkim:

- System gwoździ śródszpikowych blokowanych CHARFIX® oraz CHARFIX2®, ChFN®

---

¹⁷⁵ Opracowano na podstawie: *O firmie*, <http://www.tagbialystok.com.pl/>, 15.04.2013 r.

¹⁷⁶ Opracowano na podstawie: <http://www.chm.eu/>, 16.04.2013 r.

- System stabilizacji kręgosłupa BIALSTAB® oraz CHARSPINE®
- System płytek blokowanych ChLP®
- Stabilizator zewnętrzny CHARSTAB®
- Stabilizator dynamiczny DSB/DSK

Produkcja oraz sprzedaż tak specyficznego produktu jak implanty medyczne stały się możliwe głównie dzięki:

- ciągłemu rozwojowi własnego zaplecza konstrukcyjno – technologicznego, wyposażonego w nowoczesne programowanie komputerowe;
- stałej współpracy ze środowiskiem medycznym i instytucjami naukowo – badawczymi;
- wyposażeniu parku maszynowego w nowoczesne obrabiarki sterowane komputerowo (CNC).

Działalność firmy ChM to dowód na to, iż połączenie nauki i techniki może zaowocować stworzeniem nowych, optymalnych rozwiązań medycznych w konkurencyjnych cenach, dzięki którym wielu ludzi ma szansę na powrót do zdrowia i sprawności fizycznej.

Istotą działania przedsiębiorstwa jest przewidywanie oraz spełnianie potrzeb i oczekiwań naszych klientów. Od początku swego istnienia firma dokłada wszelkich starań by sprostać wymaganiom klientów. Fakt, iż produkty marki ChM® są jednymi z najbardziej popularnych na rynku świadczy o tym, iż wyłożona praca przynosi wymierne efekty. To wszystko nie byłoby jednak możliwe gdyby nie rozwinięta współpraca z wieloma jednostkami naukowo - badawczymi, akademiami medycznymi oraz klinikami i szpitalami.¹⁷⁷

Warto dodać, że Firma ChM Sp. z o.o. realizuje projekt pt. „Wzrost konkurencyjności firmy ChM poprzez udział w BPP branży medycznej”,

---

¹⁷⁷ Misja firmy, http://www.chm.eu/s_1_1_1_misja_i_polityka.html, 16.04.2013 r.

współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.¹⁷⁸

Innowacyjność regionu to również jej otoczenie instytucjonalne, w ramach którego w przypadku województwa podlaskiego, godnymi uwagi są Podstrefa Białystok Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, Podlaski Park Przemysłowy w Czarnej Białostockiej czy też Białostocki Park Naukowo – Technologiczny.

Rzadko które miejsce w Polsce ma tak idealne warunki jak stolica Podlasia do tego, aby połączyć piękno jego naturalnego położenia z warunkami rozwoju nowoczesnych firm i technologii. Wkrótce Białystok stanie się też inkubatorem innowacyjnych rozwiązań z zakresu m. in. technologii informatycznych czy nanotechnologii. Dzięki warunkom stwarzanym firmom w Podstrefie Białystok Suwalskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej i narzędziom udostępnianym w Białostockim Parku Naukowo - Technologicznym, miasto ma szansę przełamać stereotypy związane z rozwojem biznesu na wschód od Wisły.¹⁷⁹

Strefa inwestycji i biznesu opartego o wiedzę powstają obok siebie. Łącznie to ponad 50 ha terenów inwestycyjnych funkcjonującej Podstrefy Białystok Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej i tworzonego Białostockiego Parku Naukowo - Technologicznego, czyli nowoczesna infrastruktura dla przedsiębiorców opierających swą działalność na zaawansowanych technologiach. Podstrefa Białystok to różnej wielkości

---

¹⁷⁸

http://www.chm.eu/se_1_20_255_1_fundusze_europejskie__dla_rozwoju_innowacyjnej_gospodarki.html, 13.05.2013 r.

¹⁷⁹ *Białystok miastem inwestycji*, <http://www.podlaskie.strefabiznesu.pl/arttykul/bialystok-miastem-inwestycji-75930.html>, 08.03.2013 r.

działki w pełni uzbrojone w infrastrukturę techniczną i nowy układ komunikacyjny.¹⁸⁰

Białostocki Park Naukowo - Technologiczny jest współorganizatorem i aktywnym uczestnikiem przedsięwzięcia mającego na celu stworzenie strategii rozwoju klasy kreatywnej miasta Białegostoku.¹⁸¹

Misją i celem utworzenia BPN - T jest dynamiczny rozwój Białegostoku i Podlasia, poprzez promowanie kultury nowoczesnych technologii, innowacji i konkurencji wśród przedsiębiorców i instytucji funkcjonujących w oparciu o wiedzę. BPN - T ma też za zadanie stymulowanie i zarządzanie przepływem wiedzy i technologii pomiędzy szkołami wyższymi, jednostkami badawczo - rozwojowymi, przedsiębiorstwami i rynkami.¹⁸²

Nadrzędnym celem BPN - T jest stworzenie infrastruktury sprzyjającej zwiększeniu innowacji pośród lokalnych i regionalnych przedsiębiorstw oraz zwiększenie atrakcyjności miasta Białystok dla pozyskania inwestycji opartych na nowoczesnych technologiach. Ponadto, kluczowym dążeniem BPN – T jest:¹⁸³

- inkubowanie firm rozpoczynających działalność i zapewnienie usług wsparcia dla firm innowacyjnych,
- aktywizowanie współpracy przedsiębiorstw ze środowiskiem naukowo – badawczym,
- wynajem powierzchni biurowej, usługowej i laboratoryjnej dla rozwijających się przedsiębiorstw oraz jednostek naukowo – badawczych po preferencyjnych cenach,
- zarządzanie terenami inwestycyjnymi,
- pozyskiwanie inwestorów.

---

¹⁸⁰ Ibidem.

¹⁸¹ *Białostocki Park Naukowo – Technologiczny*, <http://bpnt.bialystok.pl/>, 14.03.2013 r.

¹⁸² *Białystok miastem inwestycji*, <http://www.podlaskie.strefabiznesu.pl/artukul/bialystok-miastem-inwestycji-75930.html>, 08.03.2013 r.

¹⁸³ *Cele i zadania*, <http://bpnt.bialystok.pl/cele-i-zadania/>, 14.03.2013 r.

Do pozostałych założeń funkcjonowania Parku można zaliczyć:¹⁸⁴

- wzmocnienie potencjału intelektualnego miasta i regionu poprzez zatrzymanie odpływu wykształconej kadry,
- stworzenie nowych miejsc pracy na terenie BPN - T i poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy,
- wykorzystanie potencjału gospodarczego Miasta Białystok,
- inicjowanie współpracy międzynarodowej,
- tworzenie ram organizacyjnych dla współpracy przedsiębiorstw z ośrodkami naukowymi i środowiskiem akademickim w regionie,
- wspieranie komercjalizacji wiedzy z badań naukowych,
- inicjowanie i usprawnianie transferu technologii,
- tworzenie nowych przedsiębiorstw oraz wsparcie działalności MŚP poprzez szkolenia, doradztwo oraz ułatwianie dostępu do źródeł finansowania,
- stymulację działań zmierzających do generowania innowacji.

Preferowane branże w Parku to biotechnologia i farmakologia, produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych, technologie materiałowe, nanotechnologie i teletechnika, informatyka oraz elektronika i elektrotechnika.¹⁸⁵

Warto dodać, że Białostocki Park Naukowo - Technologiczny to projekt realizowany przez miasto Białystok, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej na lata 2007 - 2013 (PO RPW). Projekt będzie realizowany w latach 2008 - 2013.¹⁸⁶

---

¹⁸⁴ Ibidem.

¹⁸⁵ *Białostocki Park Naukowo – Technologiczny*, <http://www.bialystok.pl/676-bialostocki-park-naukowo---technologiczny/default.aspx>, 14.03.2013 r.

¹⁸⁶ *O Parku*, <http://bpnt.bialystok.pl/o-parku>, 14.03.2013 r.

Całkowita wartość projektu wynosi 167 240 561,93 zł. Kwota wydatków kwalifikowanych projektu wynosi 143 428 636,26 zł. Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego to 118 978 018,83 zł oraz 7 048 466,50 zł z budżetu państwa (ok. 88% dofinansowania).¹⁸⁷

Białostocki Park Naukowo - Technologiczny jest zlokalizowany w południowej części miasta, na terenie, który położony jest w granicach osiedla „Dojlidy” w rejonie ulic Borsuczej, Żurawiej i Myśliwskiej w Białymstoku. Co ważne, BPN – T położony jest w bezpośrednim sąsiedztwie zagospodarowanych i zabudowanych nieruchomości o funkcji usługowej oraz terenu Podstrefy Białystok Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.¹⁸⁸

W bezpośrednim sąsiedztwie Parku zlokalizowana są także uczelnie wyższe takie, jak Politechnika Białostocka, Uniwersytet Medyczny w Białymstoku i Uniwersytet w Białymstoku. Takie usytuowanie Parku będzie sprzyjało powstaniu niepowtarzalnego ośrodka naukowo - przemysłowego posiadającego własną sferę badawczą oraz sektor produkcji i usług oparte na nowoczesnych technologiach i innowacyjnych rozwiązaniach.¹⁸⁹

Zlokalizowanie terenów Strefy i Białostockiego Parku Naukowo – Technologicznego w bezpośrednim sąsiedztwie umożliwi stworzenie w południowo-wschodniej części miasta wydzielonego obszaru o charakterze ośrodka – dzielnicy naukowo-przemysłowej, generującej sferę badawczą oraz sektor produkcji i usług, opartych o wysoko wyspecjalizowane technologie i innowacyjne rozwiązania.¹⁹⁰

---

¹⁸⁷ Ibidem.

¹⁸⁸ *Białostocki Park Naukowo – Technologiczny*, <http://www.bialystok.pl/676-bialostocki-park-naukowo---technologiczny/default.aspx>, 14.03.2013 r.

¹⁸⁹ *O Parku*, <http://bpnt.bialystok.pl/o-parku>, 14.03.2013 r.

¹⁹⁰ *Białostocki Park Naukowo – Technologiczny*, <http://www.bialystok.pl/676-bialostocki-park-naukowo---technologiczny/default.aspx>, 14.03.2013 r.

Godną uwagi jest innowacyjna oferta BPN - T¹⁹¹, który stanowi miejsce dla firm rozpoczynających lub planujących otworzyć własną firmę i dla przedsiębiorców, którzy istnieją na rynku nie dłużej niż 3 lata. Propozycja Parku to wynajem umeblowanego biura, udostępnienie sal konferencyjnych i szkoleniowych, dostęp do laboratoriów z CT oraz doradztwo i szkolenia w zakresie prowadzenia i rozwijania działalności.

Na obecna chwilę, po III turach rekrutacji, status Lokatora uzyskało już 28 firm z branży IT, robotyki i automatyki. Obecnie wolnej powierzchni w Inkubatorze pozostało mniej niż 100 m² powierzchni biurowej.

Ideą BPN - T jest zbudowanie społeczności ludzi kreatywnych, otwartych i przedsiębiorczych. Lokatorzy mogą korzystać z efektu synergii (wspólne projekty), kontaktów biznesowych z innymi Lokatorami. Założono, że bycie członkiem Parku to prestiż oraz kojarzenie z innowacyjnością i źródło cennych kontaktów biznesowych.

W ofercie Parku można znaleźć tzw. Centroom, czyli lokalny hub¹⁹² innowacji, gdzie spotykają się kreatywni ludzie, aby razem się uczyć i współpracować. Głównym założeniem jest wsparcie nowych firm i młodych osób, które chcą założyć własne przedsiębiorstwa oraz tych, którzy pracują w wolnych zawodach poprzez stworzenie im miejsca pracy. Za małe pieniądze można skorzystać z miejsca do pracy na projektami swojego startupu¹⁹³, wziąć udział w ciekawych bezpłatnych warsztatach i szkoleniach podnoszących kompetencje młodych przedsiębiorców, spotkać i podzielić się wiedzą z ciekawymi osobami z innych branż oraz potencjalnymi klientami.

---

¹⁹¹ Daszuta - Zalewska A., *Białostocki Park Naukowo-Technologiczny - warto tu zainwestować!*, wystąpienie zaprezentowane w ramach MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI INAUGURUJĄCEJ PROJEKT „Transgraniczny system pozyskiwania inwestorów Polska – Ukraina” Białystok, 25 września 2013 r.

¹⁹² z ang. koncentrator.

¹⁹³ Start-up – firma lub tymczasowa organizacja stworzona w celu poszukiwania modelu biznesowego, który gwarantowałby jej rozwój.

Kolejną innowacją w BPN - T jest tzw. Transferownia¹⁹⁴, która ma połączyć razem dwa środowiska - akademickie oraz lokalnych przedsiębiorców. Współpraca ta miałaby polegać na zlecaniu przez firmy różnych projektów do wykonania przez studentów i naukowców.

Park to również Centrum Technologiczne o powierzchni ponad 5000m², na których zlokalizowane będą specjalistyczne laboratoria, biura pod wynajem oraz Centrum Przetwarzania Danych. Docelowo ma to stanowić miejsce przenikania się strefy biznesu oraz nauki.

Wartymi uwagi są laboratoria, wśród których wyróżnić można Laboratorium Obrazowania Medycznego (LOM), Laboratorium Biomedyczne, Kompatybilności elektromagnetycznej oraz Prototypownia (druk 3D).

W BPN - T mieścić się również będą siedziby instytucji naukowych. Będą to Uniwersytet Medyczny w Białymstoku, który podpisał list intencyjny na wynajem LOM oraz PAN – Zakład Profilaktyki Chorób Metabolicznych.

W tym miejscu dokładniej należy przyrzeć się Laboratorium Badawczo – Rozwojowym. Pierwszym będzie Laboratorium Badawczo - Rozwojowe LOM. Badanie PET/MR wykonywane jest podczas jednej procedury (skaner, tomograf), gdyż skanery są połączone, a dane pobierane są w tym samym czasie. Jest to pierwsze i jedyne na świecie tego typu rozwiązanie. Rewolucyjny i dynamiczny rozwój medycznych technik pomiarowych spowodował, że skanery multimodalne stały się nie tylko przyszłością obrazowania medycznego, lecz także koniecznością. Opracowywanie nowych technologii tomografii multimodalnej będzie się wyzwaniem dla inżynierów i lekarzy, co może zaowocować konstrukcją skanera, który będzie połączeniem nawet trzech technik.

Laboratorium Biomedyczne (Zakład) będzie prowadzić badania związane z cukrzycą typu 2. Potencjalnymi partnerami, zainteresowanymi komercjalizacją

---

¹⁹⁴ Wzorowana na fińskiej licencji Demoli.

wyników badań prowadzonych w Zakładzie są firmy farmaceutyczne oraz firmy z branży diagnostyki medycznej.

Celem Laboratorium Kompatybilności jest badanie zdolności urządzeń elektrycznych lub elektronicznych do poprawnej pracy w określonym środowisku elektromagnetycznym oraz ograniczenie emisji zaburzeń nietolerowanych przez inne pracujące urządzenia. Wyniki badań mogą być wykorzystane w procesie oceny zgodności wyrobu z wymaganiami dyrektyw, sporządzenia deklaracji zgodności i oznakowania CE.

W Prototypowni będą pracować specjalistyczne drukarki 3D oparte na technologii PolyJet (Proces technologiczny polega na nanoszeniu kolejnych warstw fotopolimeru za pomocą wielu dysz a następnie na jego utwardzeniu za pomocą światła UV) oraz FDM (modelowanie ciekłym termoplastem). Umożliwia to uzyskanie fizycznego modelu projektowego przedmiotu na podstawie modelu 3D opracowanego dzięki skanowaniu 3D. Modele mają zastosowanie dziedzinach, takich jak: medycyna, reklama, motoryzacja, wzornictwo, projektowanie, dekoracje wnętrz, elektronika, architektura, czy renowacja zabytków. Pozwalają wytwarzać plastikowe części samolotów, robotów, a nawet broni.

Innowacyjna oferta Białostockiego Parku Naukowo – Technologicznego to także Data Center. Zapewni ona na zasadach terminalowych (chmury obliczeniowej) dostęp do oprogramowania biurowego i użytkowego dla beneficjentów Parku. Głównym priorytetem BPN - T jest dążenie do uzyskania poziomu jakości TIER - 3 . Pozwoli to na świadczenie usług na wysokim poziomie bezpieczeństwa, co będzie zachęcać przedsiębiorców do korzystania z oferty Centrum. Świadczone usługi to dokładniej: serwery dedykowane i wirtualne, usługi przechowywania danych, kolokacja, hosting zarządzany, centrum Disaster Recovery, Cloud Computing, wynajem

oprogramowania. Na bazie CPD zostaną uruchomione laboratoria nowoczesnych technologii ICT tj.: Laboratorium Przetwarzania w Chmurze Hybrydowej, Laboratorium Nowoczesnych Technologii Sieciowych oraz Laboratorium Grafiki Komputerowej i Sztuki Interaktywnej.

Bez wątpienia można ośmielić się stwierdzić, iż zaprezentowana pokrótce innowacyjna oferta Białostockiego Parku Naukowo – Technologicznego przyczyni się do wzrostu zdolności innowacyjnej regionu.

Omawiając BPN - T, warto wspomnieć, że projekt obejmuje zagospodarowanie terenów o powierzchni ok. 3 ha poprzez wybudowanie dwóch obiektów, o łącznej powierzchni użytkowej brutto ok. 13 000 m²: Inkubator Technologiczny o powierzchni około – 5 750 m² oraz Centrum Technologiczne około – 7 250 m².¹⁹⁵

Należy dodać, że park to możliwość wynajęcia powierzchni biurowej, produkcyjnej, usługowej czy laboratoryjnej dla rozwijających się przedsiębiorstw oraz jednostek naukowo - badawczych, jak też ponad 20 ha terenów inwestycyjnych z przeznaczeniem pod zabudowę przemysłową, produkcyjną i usługową dla przedsiębiorców prowadzących działalność innowacyjną. Przedsiębiorstwa mogą prowadzić w Podstrefie Białystok działalność na preferencyjnych warunkach, stawiając na inwestycje i tworząc nowe miejsca pracy.¹⁹⁶

Jeżeli chodzi o preferencje w parku naukowo – technologicznym, będzie on świadczył przedsiębiorcom pomoc publiczną, m. in. poprzez udostępnianie na preferencyjnych warunkach – z zastosowaniem ulg i zwolnień – powierzchni biurowej, usługowej, technologicznej i laboratoryjnej, a także przestrzeni

---

¹⁹⁵ *O Parku*, <http://bpnt.bialystok.pl/o-parku>, 14.03.2013 r.

¹⁹⁶ *Białystok miastem inwestycji*, <http://www.podlaskie.strefabiznesu.pl/arttykul/bialystok-miastem-inwestycji-75930.html>, 08.03.2013 r.

konferencyjnej, szkoleniowej i wystawienniczej, jak również sprzętu specjalistycznego i usług informatycznych.¹⁹⁷

Przyjęty poziom stawek czynszu za wynajem powierzchni w Inkubatorze Technologicznym wyniesie od 20 do 70% stawki bazowej – w zależności od czasu trwania jej wynajmu, przy założeniu, że proces inkubacji będzie trwał trzy lata. Ponadto BPN - T będzie oferował preferencyjne warunki dla podmiotów mogących otrzymać pomoc de minimis w formie doradztwa, szkoleń, seminariów, warsztatów. Na terenie Białegostoku, zgodnie z uchwałą białostockich radnych, przedsiębiorcom przysługuje zwolnienie z podatku od nieruchomości. Dotyczy ono nowych inwestycji o określonej wartości lub związane jest z utworzeniem nowych miejsc pracy przy okazji owych inwestycji.¹⁹⁸

Analizując wpływ innowacyjności na możliwość tworzenia nowych miejsc pracy, ważnym wydaje się być fakt, że aby skorzystać z powyższych udogodnień, firmy – w zależności od ich wielkości – muszą ponieść nakłady finansowe w wysokości od 30 tys. euro w górę lub stworzyć od 3 do 200 miejsc pracy związanych z nową inwestycją. Nową inwestycję lub utworzenie nowych miejsc pracy związanych z taką inwestycją należy zakończyć w ciągu dwóch lat od dnia zgłoszenia zamiaru skorzystania z pomocy.¹⁹⁹

W skład otoczenia instytucjonalnego innowacyjności obok BPN - T, wchodzi jeszcze wiele innych podmiotów, takich jak Wschodni Ośrodek Transferu Technologii. Podlaski Park Przemysłowy, itp.

W przypadku otoczenia instytucjonalnego innowacyjności, wartym wspomnienia jest również Wschodni Ośrodek Transferu Technologii (WOTT)²⁰⁰. Powołany został uchwałą Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 11 czerwca

---

¹⁹⁷ Ibidem.

¹⁹⁸ Ibidem.

¹⁹⁹ Ibidem.

²⁰⁰ *O nas*, http://www.bialystok.stim.org.pl/o_nas/, 22.07.2013 r.

2003 r., jako jednostka międzywydziałowa prowadząca działalność badawczą, szkoleniową i edukacyjną. Głównym celem Wschodniego Ośrodka Transferu Technologii jest dostarczanie kompleksowej pomocy jednostkom naukowym i badawczo - rozwojowym oraz sektorowi małych, średnich przedsiębiorstw, zainteresowanym wdrożeniem innowacji i transferem technologii. Działalność WOTT skierowana jest na podnoszenie konkurencyjności polskiego przemysłu poprzez:

- promowanie i wspieranie międzynarodowej współpracy pomiędzy instytutami naukowo - badawczymi i przedsiębiorstwami w zakresie nowych technologii;
- promocję przedsiębiorstw innowacyjnych;
- wykorzystywanie w gospodarce wyników prac naukowo - badawczych w celu podnoszenia jakości usług świadczonych przez polskie firmy;
- wspieranie transferu technologii z instytucji naukowo - badawczych do przedsiębiorstw.

Aktualnie ośrodek realizuje szereg projektów związanych z innowacjami oraz transferem technologii. Należą do nich między innymi:

- Podlaskie Centrum Innowacji
- Sieć Transferu Technologii i Wspierania Innowacyjności MŚP „STIM”
- Ośrodek Przekazu Innowacji Polska Północno - Wschodnia (Sieć IRC)

Wśród instytucji wspierających innowacje można wyróżnić oprócz szkół wyższych także instytucje:²⁰¹

- „wspólnego działania” przedsiębiorców (działające w imieniu przedsiębiorstw) – izby gospodarcze, cechy rzemieślnicze, stowarzyszenia, zrzeszenia

---

²⁰¹http://www.wrotapodlasia.pl/NR/rdonlyres/4466B6C7-E412-45E7-A640-F7447EABF6B7/0/diagnozastanuinnowacyjnosciwojewództwapodlaskiego_RSI.pdf, 22.07.2013 r.

- instytucje zwiększania szans sukcesu przedsiębiorstw (działające na rzecz przedsiębiorstw – jako instytucje wsparcia) – fundacje, agencje rozwoju lokalnego, inkubatory przedsiębiorczości, parki technologiczne, firmy szkoleniowo - doradcze. Instytucje tego typu w województwie podlaskim mają dość liczną reprezentację.

Kolejną instytucją wspierającą aktywność innowacyjną w regionie Podlasia jest Podlaski Park Przemysłowy²⁰², który powstaje w miejscu zlikwidowanej „BIAFAMAR” Fabryki Maszyn Rolniczych w Czarnej Białostockiej S.A. Będzie to w pełni uzbrojony teren przemysłowy stanowiący wydzielony obszar o łącznej powierzchni 6,2662 ha, położony w środku lasów Puszczy Knyszyńskiej. Wybór lokalizacji Podlaskiego Parku Przemysłowego był podyktowany dostępnością terenu pod inwestycje, jego korzystnym położeniem oraz wieloletnimi tradycjami przemysłowymi.

W ramach projektu zbudowane zostały nowoczesne magistrale uzbrojenia: elektroenergetycznego, gospodarki wodno - ściekowej oraz układu komunikacji drogowej. Władze gminy opracowały warianty ulokowania na terenie Podlaskiego Parku Przemysłowego średnich bądź małych zakładów produkcyjnych.

Nowoczesna infrastruktura techniczna dostosowana jest do potrzeb potencjalnych inwestorów. Teren PPP objęty jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Lokalizacja Podlaskiego Parku Przemysłowego pozwala na utrzymywanie niemal bezpośredniego kontaktu

z rozwijającymi się rynkami wschodniej Europ. Oto przykładowe odległości:

- 35 km do przejścia granicznego z Republiką Białorusi,

---

²⁰² Opracowano na podstawie: *O projekcie*, <http://www.ppp.czarnabialostocka.pl/project.html>, 09.09.2013 r.

- 145 km do przejścia granicznego z Litwą,
- 180 km do przejścia granicznego z Obwodem Kaliningradzkim,
- 200 km do Warszawy,
- 259 km do przejścia granicznego z Republiką Ukrainy.

Rynek pracy jest obok lokalizacji największym atutem Czarnej Białostockiej. Na uczelniach oddalonych o 22 km Białegostoku w wielu różnych dziedzinach kształci się łącznie ponad 30 tysięcy specjalistów, którzy w niedalekiej przyszłości zasilą przedsiębiorstwa kompleksową wiedzą dotyczącą najnowocześniejszych technologii. Duża podaż pracowników wraz z relatywnie niską ceną zatrudnienia czynią z województwa podlaskiego doskonałe miejsce dla inwestycji.

W obecnie obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego tereny PPP oznaczone jako 2.1 PU i 2.2 PU przeznaczone są pod zabudowę produkcyjno - usługową. Funkcją podstawową tego obszaru będzie tworzenie na nim obiektów produkcyjnych, magazynowych, służących rozwojowi współpracy nauki z biznesem oraz obiektów usługowych związanych z funkcją przemysłową. Jako funkcję uzupełniającą przewiduje się budowę obiektów administracyjnych i socjalnych, dróg wewnętrznych, placów, składowisk, urządzeń do rozładunku i przemieszczania, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej.

Zapewnienie udogodnień infrastrukturalnych, prawnych i instytucjonalnych może okazać się trafnym działaniem w celu przyciągnięcia potencjalnych inwestorów. Z ich napływem bowiem wiąże się również napływ innowacyjności, a zarazem możliwość tworzenia nowych miejsc pracy.

Rozdział V

Unijne wsparcie innowacyjnych podmiotów gospodarczych

a

sytuacja na podlaskim rynku pracy

Jak podkreślono w II rozdziale niniejszego opracowania innowacje niosą ze sobą możliwość otwierania działalności gospodarczej oraz rozwój funkcjonujących podmiotów gospodarczych. Tego rodzaju efekty innowacyjnych posunięć, często skutkują szansą stworzenia nowych miejsc pracy.

Niestety, chęci i zapał do podjęcia działalności innowacyjnej, bardzo często są ograniczane i blokowane przez różnego rodzaju bariery i utrudnienia. Można je podzielić na czynniki ekonomiczne, rynkowe, oddziaływanie związane z wiedzą czy też występujący dosyć często brak popytu na innowacje. (rysunek 5.1)

Jedną z najpoważniejszych determinant innowacyjności podmiotów gospodarczych wydają się być problemy finansowe. Istotną kwestię w przypadku innowacyjności podmiotów gospodarczych odgrywają fundusze unijne, które dają możliwość pozyskania środków na sfinansowanie nowatorskiej działalności.

Jak zaznaczono w trzecim rozdziale niniejszego opracowania, jednym ze wsparć unijnych zaadresowanych do innowacyjnych podmiotów gospodarczych z obszaru województwa podlaskiego jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego (RPO WP). Od 2007 r. podjęto się

realizacji 1008 projektów o łącznej wartości 4 207 252 805,86 zł, gdzie wartość dofinansowania wyniosła 2 497 238 181,76 zł.²⁰³

Czynniki ekonomiczne:

- brak środków finansowych
- zbyt wysokie koszty innowacji

Czynniki związane z wiedzą:

- brak wykwalifikowanego personelu
- brak informacji na temat technologii
- brak informacji na temat rynków
- trudności w znalezieniu partnerów do współpracy w zakresie działalności innowacyjnej

UTRUDNIENIA DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ

Czynniki rynkowe:

- opanowany rynek przez dominujące przedsiębiorstwa
- niepewny popyt na innowacyjne produkty

Pozostałe czynniki:

- brak popytu na innowacje
- brak potrzeby prowadzenia działalności innowacyjnej ze względu na wprowadzenie innowacji w latach poprzednich

Rysunek 5.1 Utrudnienia działalności innowacyjnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego.

Jeśli chodzi o gminę Białystok, w latach 2007 – 2013 podjęto się realizacji 316 projektów, o łącznej wartości 1 127 343 080,83 zł, z czego wartość dofinansowania wyniosła 624 093 759,94 zł.²⁰⁴

²⁰³ Mapa projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007 – 2013, <http://www.podlaskiedotacje.pl/index.php?clear=1&a=efrr%2Fprojects>, 02.04.2013 r.

²⁰⁴ Mapa projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007 – 2013, http://www.podlaskiedotacje.pl/index.php?a=efrr%2Fprojects&excel=&interesting=&idproject=&priority=0&dzialanie=0&poddzialanie=0&tp=0&powiat=20.26.61&gmina=20.26.61.01.1&nameb=&namep=&dot=0&date_from=2007&date_to=2013&projektsbmit=Szukaj, 02.04.2013 r.

Analizując wpływ unijnych dotacji, wspierających innowacyjną działalność podlaskich podmiotów gospodarczych, warto wspomnieć, iż dofinansowanie z Unii Europejskiej przyczyniło się do powstania ponad 8 tys. miejsc pracy w województwie podlaskim w ostatnich latach. Pieniądze dostawały głównie małe i średnie firmy na inwestycje oraz branża turystyczna.²⁰⁵

Miejsca te powstały lub jeszcze powstają dzięki unijnym funduszom dzielonym w regionie przez urząd marszałkowski województwa podlaskiego (RPO i część programu Kapitał Ludzki) oraz Wojewódzkiemu Urzędowi Pracy, który wdraża niektóre działania w programie Kapitał Ludzki. Głównie rozwijała się dzięki temu działalność usługowa w regionie: w budownictwie, motoryzacji, handlu, gastronomii, działalność doradcza w biznesie, informatyce.²⁰⁶

Założono, iż dzięki funduszom z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego (RPO WP), od 2007 do 2015 r. ma powstać docelowo 4,4 tys. miejsc pracy. Do 2012 zawarto umowy, według których tych miejsc ma być ponad 3,8 tys. Utworzono dotąd prawie 2,7 tys. miejsc pracy, z czego 488 w 2012 r. Łączna wartość wszystkich tych projektów to prawie 1,3 mld zł, z czego dofinansowanie z Unii Europejskiej przekracza 613,5 mln zł. Nie obejmuje to jednak miejsc pracy, które powstają także dzięki temu, że z RPO trafiają także unijne pieniądze do funduszy, które udzielają małym i średnim firmom pożyczek i poręczeń.²⁰⁷

Na miejsca pracy utworzone w 2012 r. z RPO wydano 105,5 mln zł, a wartość inwestycji, dzięki którym one powstały to 344,4 mln zł. Kolejnych 735 miejsc pracy ma powstać dzięki umowom zawartym w 2012 r. Ich wartość to blisko 285,3 mln zł, z czego z UE pochodzi 105,5 mln zł.²⁰⁸

---

²⁰⁵ *Osiem tysięcy nowych miejsc pracy na Podlasiu*, <http://www.regiopraca.pl/porta/rynek-pracy/miejsca-pracy/osiem-tysiecy-nowych-miejsc-pracy-na-podlasiu>, 04.12.2012 r.

²⁰⁶ Ibidem.

²⁰⁷ Ibidem.

²⁰⁸ Ibidem.

Najwięcej miejsc pracy - 356 - powstało w 2012 r. w firmach, które dostały dotacje na inwestycje, 47 w firmach z branży turystycznej, 22 w projektach podnoszących atrakcyjność turystyczną województwa, 44 w związku z infrastrukturą w edukację. Dotacje dostawały m. in. firmy, które inwestowały w nowoczesne urządzenia spawalnicze, produkcję implantów i instrumentariów medycznych, produkcję maszyn rolniczych, produkcję domów modułowych.²⁰⁹

Możliwość finansowania innowacyjnych projektów płynie z różnych źródeł, takich jak RPO WP, Rozwój Polski Wschodniej czy PO IG. Niestety Polskiej Agencji Prasowej nie udało się ustalić ile miejsc pracy powstało lub powstaje dzięki funduszom zarządzanym centralnie, np. programowi Innowacyjna Gospodarka, Rozwój Polski Wschodniej czy Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości podała, że by ustalić takie liczby trzeba dokonać przeglądu wszystkich projektów, co jest praktycznie niemożliwe.²¹⁰

W celu ukazania wpływu innowacji na możliwość tworzenia nowych miejsc pracy, skupiono się dokładniej na poszczególnych podmiotach gospodarczych województwa podlaskiego, które innowacyjną aktywność realizują m. in. dzięki wsparciu funduszy unijnych.

Spółka ChM z Lewickich k. Białegostoku otrzymała prawie 3 mln zł na wart 6,7 mln zł projekt pozwalający na wytwarzanie polimerowych implantów do zespożeń urazów układu kostnego człowieka. Białostocki Promotech za prawie 8 mln zł wdroży do produkcji innowacyjne typy urządzeń do automatyzacji procesów spawalniczych. Z RPOWP dostanie na to ponad 3,2 mln zł. Natomiast blisko czteromilionowa dotacja pomoże PRO100 Drukarni Romana

---

²⁰⁹ Ibidem.

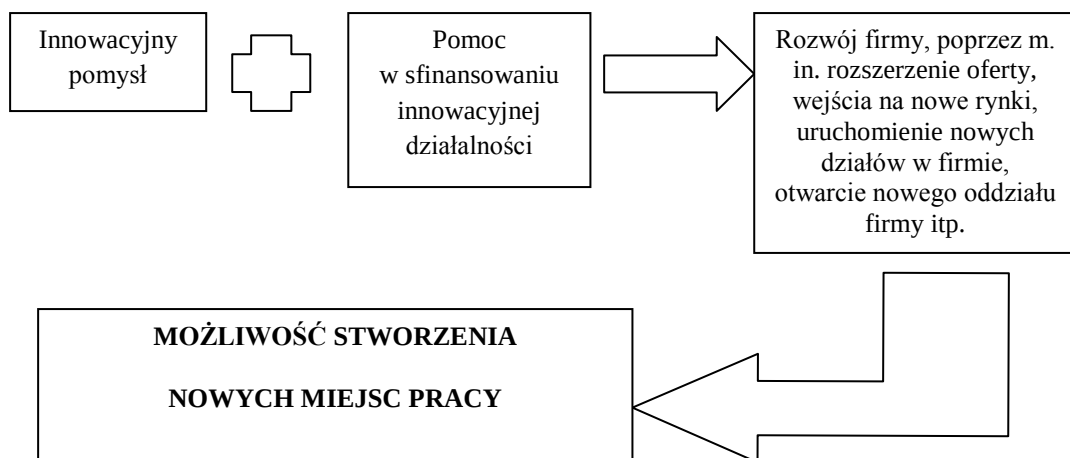
²¹⁰ Ibidem.

Kozłowskiemu zakupić nowatorskie rozwiązania poligraficzne warte łącznie prawie 9,5 mln zł.²¹¹

To tylko niektóre z 42 inwestycji, jakie otrzymały szanse zrealizowania przez przedsiębiorców w województwie podlaskim, dzięki dotacjom unijnym przyznanych w ostatnim w 2012 r. rozdaniu z działania 1.4 RPOWP.

Oczywistym wydaje się być fakt, że dokładne omówienie innowacyjności podlaskich podmiotów gospodarczych, które swoje projekty realizują dzięki unijnemu wsparciu oraz – tym samym – przeanalizowanie ich wpływu na kwestie zatrudnienia – jest mało możliwe. Można jedynie przypuszczać, iż ma to w znacznej mierze pozytywny oddźwięk. (zob. rysunek 5.2)

Rysunek 5.2 Jak unijne dotacje wspierające innowacyjność wpływają na zatrudnienie?

Źródło: opracowanie własne.

Mimo tego, należy podkreślić, iż ogólnie rzecz ujmując: dzięki projektom realizowanym w ramach RPO WP podlaskie firmy stworzyły 3,5 tys. nowych miejsc pracy.²¹²

²¹¹ Pawlak – Żalikowska M., *Innowacyjność się opłaca*, <http://www.podlaskie.strefabiznesu.pl/arttykul/innowacyjnosc-sie-oplaca-75433.html>, 08.03.2013 r.

Firmą, która realizuje swoją innowacyjną działalność dzięki dotacji z RPO WP jest między innymi MANIAC GYM A.B.H. Leszczyńscy s. c.²¹³. Dokładniej, przedsiębiorstwo otrzymało wsparcie unijne na projekt nr WND - RPPD.01.04.01 – 20 - 007/11 pn. „Wspomaganie leczenia otyłości aktywnością fizyczną dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychosomatycznymi oraz po leczeniu nowotworowym w Maniac Gym” objęty umową o dofinansowanie nr UDA - RPPD.01.04.01 – 20 - 007/11 – 00, z dnia 05.09.2012 r. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007 - 2013, Oś Priorytetowa I. Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie, Działanie 1.4 Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw, Poddziałania 1.4.1 Mikroprzedsiębiorstwa. W zakresie inwestycji przewidziano zakup sprzętu treningowego, przeznaczonego do zajęć z dziećmi i młodzieżą.

Godnym podkreślenia jest fakt, iż realizacja projektu przyczyni się do wdrożenia nowych usług w ofercie dla dzieci i młodzieży, innowacyjności i – co najważniejsze – stworzenia nowych miejsc pracy. Inwestycja polegała na zakupie innowacyjnych środków trwałych. Rezultatem projektu miało być wprowadzenie nowych usług do oferty, zwiększenie jakości usług oraz wzrost zatrudnienia.

Firma Maniac Gym A.B.H. Leszczyńscy uzyskała również wsparcie unijne na projekt nr WND - RPPD.01.04.01 – 20 - 015/09 pn. „Maniac Gym – innowacyjne centrum rehabilitacji kardiologicznej – wspomaganie leczenia chorób układu krążenia i otyłości poprzez aktywność fizyczną” objęty umową o dofinansowanie nr UDA - RPPD.01.04.01 – 20 - 015/09 - 00 z dnia 23.02.2009

---

²¹² *Zmieniamy podlaskie*, INFORMATOR REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO FUNDUSZE EUROPEJSKIE – DLA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, Nr 2 (13) czerwiec 2012, s. 33, <http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/private/upload/file/1f537886474b004f5537d88243007b34.pdf>, 24.05.2013 r.

²¹³ *Projekt dofinansowany z RPO WP*, <http://www.maniacgym.pl/projekt-dofinansowany-z-rpowp>, 23.05.2013 r.

w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007 - 2013, Oś Priorytetowa I Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie, Działanie 1.4 Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw Poddziałania 1.4.1 Mikroprzedsiębiorstwa.

Inwestycja polegała na zakupie innowacyjnych środków trwałych oraz oprogramowania. Rezultatem projektu będzie wprowadzenie nowych usług do oferty, zwiększenie jakości usług oraz wzrost zatrudnienia. Maniac Gym jako pierwszy fitness klub w kraju umożliwi diagnozę osób z chorobami układu krążenia i otyłością oraz indywidualne dopasowanie programów treningowych.

Innowacyjność aktywność wykazuje również firma IDEAL GROUP, która w ramach programu RPO WP 2007 – 2013, zrealizowała projekt pt. „Wdrożenie innowacyjnego oprogramowania do zarządzania siecią automatów sprzedażowych”.

Spółka IDEAL GROUP zarządza kilkoma markami handlowymi, m. in. IDEAL CAFÉ²¹⁴, IVM, IDEAL WATER, ZUPPER, PAY2VEND.COM, rozpoczęła swoją działalność w czerwcu 2003 r. Na koniec 2012 r. obsługiwana sieć urządzeń vendingowych²¹⁵ przekroczyła 1500 maszyn. Miesięcznie z usług IDEAL GROUP korzysta ponad 1 mln konsumentów – 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu, w takich miejscach jak dworce, miejsca pracy, biura, uczelnie, szkoły, szpitale oraz podmioty z rynku HORECA (HOtele, REstauracje, KAwiarnie).

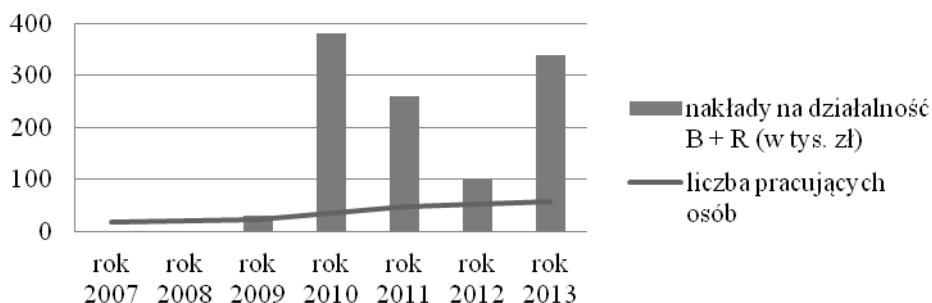
Klienci IDEAL GROUP to małe, średnie i duże przedsiębiorstwa prywatne, instytucje państwowe oraz duże międzynarodowe koncerny, z różnych sektorów gospodarki. IDEAL GROUP zatrudnia ponad 50 osób w 9 oddziałach w Polsce.

---

²¹⁴ *O nas*, http://www.idealcafe.pl/o_nas.xhtml, 28.05.2013 r.

²¹⁵ Vending w powszechnym użyciu oznacza formę zaopatrzenia w artykuły żywnościowe i napoje przy pomocy automatów.

Jak wzrost wydatków na działalność B + R wpłynął na poziom zatrudnienia w firmie IDEAL GROUP?

Wykres 5.1 Jak wzrost wydatków na działalność B + R wpłynął na poziom zatrudnienia w firmie IDEAL GROUP

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania.

Analizując innowacyjność firmy, można zauważyć, że nieustanne dążenie do rozwoju, inwestowanie w działalność badawczo - rozwojową przynosi pozytywne efekty. Wraz z rozpoczęciem tego typu inwestycji pojawiła się możliwość zwiększenia zatrudnienia. W 2008 r. kiedy firma jeszcze nie korzystała z dotacji, zatrudniała 24 osoby, natomiast 5 lat później w 2013 r. przy nakładach na działalność B + R w wysokości 340 tys. zł, liczba pracowników wzrosła do 59 osób. Dawało to około 6 tys. zł na jedną zatrudnioną osobę.

Zauważono również, iż wystąpiła konieczność zatrudnienia osób, które były pracownikami naukowo-badawczymi. W 2013 r. wśród 59 pracowników, 3 osoby znalazły zatrudnienie w działalności B + R, z czego 1 osoba to pracownik naukowo-badawczy.

Niewątpliwie świadczyć to może o chęci podniesienia innowacyjności firmy, przez co jednostka staje się bardziej konkurencyjna na rynku. Warto dodać,

że jednocześnie jest to jeden z priorytetów w podniesieniu potencjału innowacyjnego, czyli ściśle połączenie przedsiębiorstw z nauką.

Innym przykładem innowacyjnej firmy, która realizuje się dzięki dotacji RPO WP jest firma Steeler Marcin Piasecki. Otrzymała ona szansę rozbudowy poprzez wprowadzenie nowych usług. Złożony projekt dotyczył zakupu niezbędnej do rozwoju maszyny, która umożliwiła przedsiębiorstwu wejście na arenę międzynarodową. W wyniku realizacji projektu, w firmie zostało zatrudnionych 11 osób.²¹⁶

Wartym uwagi jest także przedsiębiorstwo Alex²¹⁷. Nowoczesne elementy do samochodowych instalacji gazowych produkowane przez firmę Alex sprzedają się niemal na całym świecie. Uruchomienie ich produkcji umożliwiła unijna dotacja. Dzięki dotacji opracowano i wdrożono reduktor Shark. Następnie firma przeszła do uruchomienia produkcji innego, opatentowanego przez nią – wtryskiwacza gazu.

Generalnie rzecz ujmując, firma Alex Sp. z o.o. zrealizowała dwa projekty polegające na zakupie nowoczesnych maszyn do produkcji reduktora i wtryskiwacza gazu do samochodowych instalacji LPG. Realizacja inwestycji umożliwiła zatrudnienie 8 nowych pracowników.

---

²¹⁶ *Zmieniamy podlaskie*, INFORMATOR REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO FUNDUSZE EUROPE JSKIE – DL A ROZWOJU WOJEWÓDZ TWA PODLASKIEGO, Nr 4 (15) grudzień 2012, s. 25, <http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/private/upload/file/cd4ee49ba6ba98c538fe4210eae589ae.pdf>, 23.05.2013 r.

²¹⁷ *Zmieniamy podlaskie*, INFORMATOR REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO FUNDUSZE EUROPE JSKIE – DL A ROZWOJU WOJEWÓDZ TWA PODLASKIEGO, Nr 3 (10) wrzesień 2011, s. 8 - 9, <http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/private/upload/file/c21c4b3751fa13d0d8691bd1153ac6db.pdf>, 23.05.2013 r.

Zambrowski Park Przemysłowy²¹⁸ rozbudowuje się również dzięki dotacji z Regionalnego Programu Operacyjnego. Już od października inwestorzy będą mogli korzystać z nowej hali.

Park został utworzony w 2006 r. w budynku dawnej tkalni Zambrowskich Zakładów Przemysłu Bawełnianego Zamtex, dzięki dotacji z funduszy unijnych przyznanych Polsce po wstąpieniu do UE. Inwestycja, zrealizowana z myślą o ułatwieniu prowadzenia działalności lokalnym przedsiębiorcom, stała się prawdziwym motorem rozwoju, zwłaszcza małych i średnich firm w regionie.

Rozwój Zambrowskiego Parku Przemysłowego przynosi profity nie tylko w postaci większych wpływów z podatków do miejskiego budżetu. Zambrów stał się również jednym z ważnych ośrodków przedsiębiorczości w regionie. Zyskali też sami mieszkańcy. Firmy funkcjonujące na terenie Parku zatrudniają obecnie już ok. 250 osób, a miejsc pracy będzie przybywać. Dzięki rozbudowie, w ponad dwudziestotysięcznym Zambrowie ma powstać dodatkowo 120 nowych stanowisk pracy.

Edpol Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowe Export - Import Edward Dąbrowski podjęło się realizacji dwóch projektów: „Wzrost konkurencyjności i innowacyjności firmy Edpol poprzez inwestycje w innowacyjne technologie produkcyjne” oraz „Wzrost konkurencyjności i innowacyjności firmy Edpol poprzez inwestycje i w innowacyjne usługi sprzedażowe”. W wyniku tego powstało 19 nowych stanowisk pracy.²¹⁹

---

²¹⁸ *Zmieniamy podlaskie*, INFORMATOR REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO FUNDUSZE EUROPE JSKIE – DL A ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, Nr 3 (10) wrzesień 2011, s. 10, <http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/private/upload/file/c21c4b3751fa13d0d8691bd1153ac6db.pdf>, 23.05.2013 r.

²¹⁹ *Zmieniamy podlaskie*, INFORMATOR REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO FUNDUSZE EUROPE JSKIE – DL A ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, Nr 2 (13) czerwiec 2012, s. 28 – 29, <http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/private/upload/file/1f537886474b004f5537d88243007b34.pdf>, 23.05.2013 r.

Firma PWPH Lech Lachowski postawiła na podniesienie swojej pozycji konkurencyjnej dzięki innowacyjności, realizując przy tym projekt nt. „Wzrost innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstwa PWPH Lech Lachowski poprzez zakup środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych. Wartość projektu opiewa na kwotę 87 400,08 zł, z czego wysokość dofinansowania w ramach działania 1.4 RPOWP, wyniosła 45 961,91 zł. W wyniku realizacji projektu, przedsiębiorstwo utworzyło 2 nowe miejsca pracy.”²²⁰

Innym przedsiębiorstwem, godnym podkreślenia jest firma Sonarol z Jedwabnego, która za unijne pieniądze unowocześniła produkcję i zwiększyła konkurencyjność na rynku okien i płyt styropianowych. Dzięki realizacji projektu nt. „Innowacyjna linia technologiczna sposobem na dynamiczny rozwój przedsiębiorstwa Sonarol Spółka Jawna Najda”, firma kupiła nowoczesne maszyny do produkcji okien wraz ze specjalistycznym oprogramowaniem. W ramach dotacji z RPO WP powstało 45 miejsc pracy.”²²¹

Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Remontowo – Budowlane ANATEX Anatol Chomczyk podjęło się realizacji trzech projektów (10 osób).²²²

Dążąc do wzmocnienia swojej pozycji konkurencyjnej dzięki innowacyjności, firma VITRON Spółka Jawna Tymiński, Żakiewicz, Żmiejko realizuje projekt pt. „Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstwa Vitron Sp. j. poprzez wdrożenie innowacyjnych technologii”. Wartość projektu osiągnęła poziom 788 330,56 zł, gdzie 323 086,29 zł to wielkość dofinansowania. Na

---

²²⁰ *Zmieniamy podlaskie*, INFORMATOR REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO FUNDUSZE EUROPEJSKIE – DLA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, Nr 1 (12) kwiecień 2012, s. 22, http://www.agape.com.pl/konkurs/pdf2012/zmieniamypodlaskie_1.pdf, 24.05.2013 r.

²²¹ *Ibidem*, s. 23.

²²² *Zmieniamy podlaskie*, INFORMATOR REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO FUNDUSZE EUROPEJSKIE – DLA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, Nr 4/2010, s. 38, <http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/private/upload/file/11791f89b41da2c96c5d91358a3b6e58.pdf>, 24.05.2013 r.

skutek wprowadzonych w firmie zmian wyróżniły się nowe działy: sprzedaży i marketingu, produkcji, gospodarki magazynowej, kontroli jakości i montażu oraz rozwoju i finansów. Ostatecznie w ramach realizacji projektu zatrudniono 7 pracowników.²²³

Tabela 5.1 Liczba miejsc pracy powstałych w wyniku realizacji projektów w ramach RPO WP, ukierunkowanych na innowacyjność

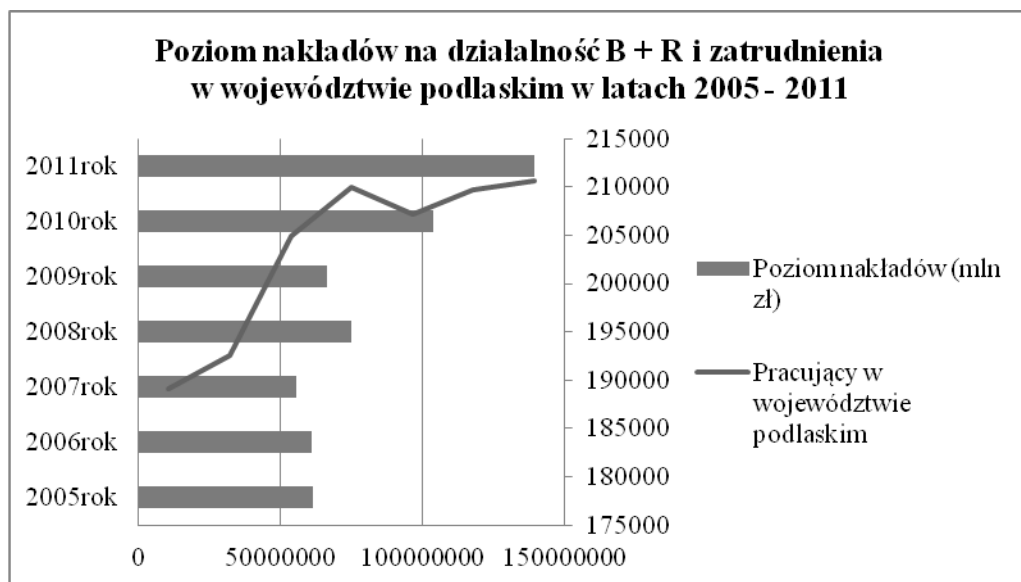
Działanie:	Działanie 1.1	Działanie 1.4	
Liczba powstałych miejsc pracy	53,5	3082	1092,5 – Działanie 1.4.1 (mikroprzedsiębiorstwa)
			1989,5 – Działanie 1.4.2 (małe i średnie przedsiębiorstwa)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego w Białymstoku, Departament Zarządzania RPO.

Reasumując, godnym zaznaczenia wydaje się być fakt tworzenia nowych miejsc pracy projektów finansowanych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego. Dokładniej chodzi o oś priorytetową I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie. W ramach działania 1.1. Tworzenie warunków dla rozwoju innowacyjności i Działania 1.4. Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw, powstało razem 3 135,5 miejsc pracy. W ujęciu szczegółowym ujęto to w tabeli 5.1.

²²³ *Zmieniamy podlaskie*, INFORMATOR REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO FUNDUSZE EUROPE JSKIE – DL A ROZWOJU WOJEWÓDZ TWA PODLASKIEGO, Nr 3/2010, s. 28, <http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/private/upload/file/883e14537c81562641c841f5a2867ba1.pdf>, 24.05.2013 r.

Wykres 5.2 Poziom nakładów na działalność B + R i zatrudnienia w województwie podlaskim w latach 2005 – 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Województwo podlaskie 2012. Podregiony, powiaty, gminy*, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2012, s. 124 – 125,

http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bialystok/ASSETS_2012_podregiony-powiaty-gminy_wpodl_2012_PL.pdf, 20.05.2013 r.,

http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bialystok/ASSETS_11p05_01.pdf, 20.05.2013 r.,

http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bialystok/ASSETS_10p05_01.pdf, 20.05.2013 r.,

http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bialystok/ASSETS_09p05_01.pdf, 20.05.2013 r.,

http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bialystok/ASSETS_08p05_01.pdf, 20.05.2013 r.,

http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bialystok/ASSETS_07p05_01.pdf, 20.05.2013 r.,

http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bialystok/ASSETS_06p05_01.pdf, 20.05.2013 r., *Bank Danych Lokalnych*,

http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=402285&p_token=0.4838145236900398, 05.04.2013 r.

Kończąc próbę analizy wpływu innowacyjności na funkcjonowanie rynku pracy, postanowiono posłużyć się porównaniem danych statystycznych, dotyczących wysokości nakładów finansowych na aktywność B + R podlaskich podmiotów gospodarczych i poziomu zatrudnienia w województwie podlaskim.

Porównując poziom nakładów na działalność B + R oraz liczbę osób pracujących na terenie województwa podlaskiego w latach 2005 – 2011, można zauważyć pewną zależność. Od 2007 r. wraz z wahaniami poziomu finansowania

działalności badawczo – rozwojowej, analogicznym zmianom ulegała również sytuacja na rynku pracy. Jedno jest jednak pewne. Zwiększeniu nakładów inwestycyjnych na aktywność badawczo – rozwojową, a tym samym na innowacyjność, towarzyszy możliwość tworzenia nowych miejsc pracy.

Zakończenie

Wyzwania XXI wieku zmuszają gospodarki i funkcjonujące w nich podmioty gospodarcze do nieustannego bycia innowacyjnym. Firmy innowacyjne to takie, które błyskawicznie reagują na zmiany i permanentnie wprowadzają innowacje, co niejednokrotnie decyduje o ich „być lub nie być” na rynku. Wpływ innowacji na kierunki rozwoju przedsiębiorstwa dotyczyć może różnych dziedzin. Poprzez innowacje może nastąpić poprawa i unowocześnienie procesów wytwórczych oraz wzrost produktywności, wydajności i jakości pracy. Odnosi się to również do lepszego przystosowania przedsiębiorstwa do otoczenia oraz podniesienia jakości wyrobów i konkurencyjności ich sprzedaży, zlikwidowania barier i aktywizacji zasobów przez zwiększenie ogólnej sprawności i efektywności działania. Innowacyjność w odniesieniu do samych przedsiębiorstw, można określić jako zdolność i motywację firm do ciągłego poszukiwania i wykorzystywania w praktyce wyników badań naukowych, nowych koncepcji, pomysłów i wynalazków.²²⁴

Istotną kwestię w tym przypadku odgrywa Unia Europejska, która zmierza do uczynienia z Europy obszaru konkurencyjnego i silnie rozwijającego się, w znacznej mierze opartego na innowacjach. W tym celu zainteresowane nowatorską aktywnością podmioty mogą liczyć na unijne wsparcie w postaci różnego rodzaju programów pomocowych. Obejmują one między innymi doradztwo w zakresie tworzenia nowego przedsiębiorstwa, udostępnianie infrastruktury oraz aparatury, czy też wsparcie finansowe.

Kluczowym narzędziem realizacji unijnych założeń wydaje się być program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji opracowany przez

---

²²⁴ *Innowacyjny start*, <http://www.innowacyjnystart.pl/Archiwum.aspx?nr=10&Id=60>, 08.03.2013 r.

Komisję Europejską²²⁵. Program ten daje wiele możliwości. Oczywiście wszystko zależy od zainteresowanego podmiotu i tego, co tak naprawdę chce osiągnąć. Osoby z pomysłem, które pragną rozwinąć własną działalność mają szansę na uzyskanie informacji o podmiotach, które są gotowe zainwestować kapitał w innowacyjne przedsięwzięcie. Jest to swoisty rodzaj platformy kojarzącej popyt na środki finansowe zgłaszany przez nowo powstające firmy oraz podaż kapitału pochodzącego od instytucji finansujących, w tym od tzw. aniołów biznesu.²²⁶

Dla pierwszych to możliwość pozyskania kapitału. Dla drugich to szansa zwiększenia własnych możliwości inwestycyjnych, poprzez uzyskanie kapitału z Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego. Ułatwi to w pierwszej kolejności rozszerzenie zakresu działalności, jak również wpłynie pozytywnie na inwestowanie w kolejne przedsięwzięcia bez konieczności szybkiego wycofywania środków zainwestowanych wcześniej. Co więcej, firmy, które angażują się finansowo w innowacyjne przedsiębiorstwa mogą liczyć na dodatkowe wsparcie. Mają one możliwość uzyskania gwarancji oraz współdziałania z innymi firmami – co ogranicza i rozkłada ryzyko. Takie firmy mogą też korzystać ze szkoleń i doradztwa w sprawie oceny ryzyka związanego z inwestycjami w nowoczesne i innowacyjne technologie.²²⁷

Wspomniany program jest skierowany do wszystkich przedsiębiorców z obszaru UE, ale na tym nie kończy się unijne wsparcie innowacyjnego przedsiębiorcy. W poszczególnych państwach członkowskich wdrażane są programy, które bezpośrednio mają przyczynić się do zainteresowania nowoczesnymi technologiami i ich wykorzystaniem. W przypadku Polski sztandarowym programem jest Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka.²²⁸

---

²²⁵ Competitiveness and Innovation Framework Programme.

²²⁶ *Innowacyjny start*, <http://www.innowacyjnystart.pl/Archiwum.aspx?nr=10&Id=60>, 08.03.2013 r.

²²⁷ Ibidem.

²²⁸ Ibidem.

Celem głównym Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na lata 2007 - 2013 jest rozwój polskiej gospodarki oparty na innowacyjnych przedsiębiorstwach. Osiągnięcie wytyczonego celu ma nastąpić poprzez realizację celów szczegółowych, które obejmują:²²⁹

- Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw,
- Wzrost konkurencyjności polskiej nauki,
- Zwiększenie roli nauki w rozwoju gospodarczym,
- Zwiększenie udziału innowacyjnych produktów polskiej gospodarki w rynku międzynarodowym,
- Tworzenie trwałych i lepszych miejsc pracy,
- Wzrost wykorzystania technologii ICT w gospodarce.

Widać zatem wyraźnie, że Unia doskonale zdaje sobie sprawę z tego, jak istotne dla rozwoju gospodarki są nowoczesne technologie i inwestowanie w innowacyjne rozwiązania. Faktem jest, iż polskie przedsiębiorstwa plasują się w końcówce UE, jeśli chodzi o innowacyjność, jednak należy podkreślić, że wbrew trudnościom i barierom jakie towarzyszą powstawaniu przedsiębiorstw w naszym kraju, polskie firmy są innowacyjne. Wydaje się, że właśnie istniejące trudności mobilizują przedsiębiorców do wprowadzania zmian, dzięki którym ich oferta usług i produktów jest coraz szersza i lepiej odpowiadająca oczekiwaniom odbiorców. Zauważalna jest tendencja w zakresie innowacyjności polskich przedsiębiorstw, która dzięki nowym formom wsparcia finansowego i większemu otwarciu firm na rynki zewnętrzne powinna się stopniowo wzmacniać w najbliższych latach.²³⁰

---

²²⁹ Ibidem.

²³⁰ *Zmieniamy podlaskie*, INFORMATOR REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO FUNDUSZE EUROPEJSKIE – DLA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, nr 4 (15) grudzień 2012, s. 10 – 11, <http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/private/upload/file/cd4ee49ba6ba98c538fe4210eae589ae.pdf>, 23.05.2013 r.

Warto nadmienić, iż wspomniana dotacje unijne wspierają również rozwój otoczenia innowacyjnych przedsiębiorstw. Przykładowo podstrefa Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Białymstoku, również rozwija się dzięki m.in. funduszom europejskim. W SSE swoją działalność rozpoczyna wiele innowacyjnych firm. Jednak, aby strefa mogła przyciągnąć potencjalne podmioty i inwestorów, musi spełniać określone warunki. Uzbrojenie działek umożliwiło zaoferowanie inwestorom atrakcyjnych miejsc do prowadzenia działalności gospodarczej, co zostało sfinansowane m. in. dzięki środkom UE.²³¹

Włączenie terenów do specjalnej SSE przyniosło korzyści w postaci zwolnień i ulg podatkowych dla działających na jej terenie firm. Jednak inwestycje mają przede wszystkim zwiększać zatrudnienie i na to najbardziej liczą władze. Obecnie w podstrefie pracuje około 330 osób, a firmy deklarują, że zatrudnią kolejnych 300 pracowników.²³²

Nowatorskie przedsiębiorstwa przy możliwości pozyskania wsparcia finansowego ze strony Unii Europejskiej mają szanse sprostać problemom XXI wieku. Jak zauważono w II rozdziale, działalność innowacyjna skutkuje rozwojem przedsiębiorstw, wzrostem produkcji, wejściem na nowe rynki zbytu bądź zwiększeniem udziału na dotychczas zajmowanych. Osiągane dzięki innowacyjności sukcesy stają się nie raz zachętą do podobnej aktywności dla innych podmiotów. Wraz z rozwojem przedsiębiorstw, bardzo często pojawia się wówczas konieczność zatrudnienia większej liczby pracowników. W przypadku, gdy takich jednostek jest więcej, owocuje to zmniejszeniem poziomu bezrobocia w danym regionie.

---

²³¹ Ibidem.

²³² *Zmieniamy podlaskie*, INFORMATOR REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO FUNDUSZE EUROPEJSKIE – DLA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, nr 4 (15) grudzień 2012, s. 10 – 11, <http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/private/upload/file/cd4ee49ba6ba98c538fe4210eae589ae.pdf>, 23.05.2013 r.

Bibliografia:

1. Allen J. A., *Scientific innovation and industrial prosperity*, Longman, London 1966.
2. Annoni P., Kozovska K., *EU regional competitiveness index (RCI)*, Joint Research Center EC 2010.
3. *Badania i innowacje*, http://europa.eu/pol/rd/index_pl.htm, 08.11.2013 r.
4. *Bank Danych Lokalnych*, http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=402285&p_to ken=0.4838145236900398, 05.04.2013 r.
5. *Bank Danych Lokalnych*, http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=402285&p_to ken=0.6062861660505651, 05.04.2013 r.
6. Baruk J., *Innowacje czynnikiem efektywnego rozwoju przedsiębiorstwa (aspekty ekonomiczno - organizacyjne)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie – Skłodowskiej, Lublin 1992
7. *Białostocki Park Naukowo – Technologiczny*, <http://bpnt.bialystok.pl/>, 14.03.2013 r.
8. *Białostocki Park Naukowo – Technologiczny*, <http://www.bialystok.pl/676-bialostocki-park-naukowo---technologiczny/default.aspx>, 14.03.2013 r.
9. *Białystok*, <http://www.pwc.com/pl/pl/wielkie-miasta-polski/bialystok.jhtml>, 14.10.2011 r.
10. *Białystok centralnym ośrodkiem innowacji i biznesu północno-wschodniej Polski. Seminarium*, <http://www.bialystokonline.pl/bialystok-centralnym-osrodkiem-innowacji-i-biznesu-polnocno-wschodniej-polski-seminarium,artykul,59618,4,1.html>, 19.04.2013 r.
11. *Białystok miastem inwestycji*, <http://www.podlaskie.strefabiznesu.pl/artykul/bialystok-miastem-inwestycji-75930.html>, 08.03.2013 r.
12. *Białystok wśród najbardziej innowacyjnych polskich miast*, <http://www.bialystokonline.pl/bialystok-wsrod-najbardziej-innowacyjnych-polskich-miast,artykul,60560,1,1.html>, 11.03.2013 r.
13. Bierfelder W., *Entstehung und Ausbreitung von technisen Neuerungen*, [w:] Hofmeister E., Ulbricht M., *Von den Bereitschaft zum technischen Wandel*, Siemens Aktiengesellschaft, Berlin und Muenchen 1981.
14. Brzeziński M., *Zarządzanie innowacjami technicznymi i organizacyjnymi*, Centrum Doradztwa i Informacji Difin Sp. z o.o., Warszawa 2001.
15. *Cele i zadania*, <http://bpnt.bialystok.pl/cele-i-zadania/>, 14.03.2013 r.

16. *Cele polityki spójności*,
<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/wstepdofunduszyeuropejskich/stroiny/celepolitykispojnosci.aspx>, 21.08.2013 r.
17. *Charakterystyka*, <http://www.bialystok.pl/274-charakterystyka/default.aspx>, 10.11.2011 r.
18. Chocian G., Gładkowska – Chocian B., Bartnikiewicz J., Olędzka A., Zaleska A., *PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA ŚRODOWISKO dla projektu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus*, EKOTON, Białystok 2010.
19. Ciborowski R., *Wpływ zmian w polityce ekonomicznej i globalizacji na postęp techniczny i konkurencyjność gospodarki Wielkiej Brytanii*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2004.
20. Dane Głównego Urzędu Statystycznego.
21. Dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego w Białymstoku, Departament Zarządzania RPO.
22. Dane Urzędu Miejskiego w Białymstoku.
23. Daszuta - Zalewska A., *Białostocki Park Naukowo-Technologiczny - warto tu zainwestować!*, wystąpienie zaprezentowane w ramach MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI INAUGURUJĄCEJ PROJEKT „Transgraniczny system pozyskiwania inwestorów Polska – Ukraina” Białystok, 25 września 2013 r.
24. Dąbrowski J., Koładkiewicz I., *Praktyki innowacyjne polskich przedsiębiorstw*, Wydawnictwo WSPiZ, Warszawa 1998.
25. Dijkstra L., Annoni P., Kozovska K., *A New Regional Competitiveness Index: Theory, Methods and Findings*, DG Regio Working Paper, 2/2011.
26. *Dotacje*, http://www.pronar.pl/unia/___dotacje_.html, 13.05.2013 r.
27. Drucker P. F., *Innowacje i przedsiębiorczość. Praktyka i zasady*, PWE, Warszawa 1992.
28. Drucker P. F., *The Practice of Management*, Heinemann, London 1968.
29. *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009 – 2011*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2012, s. 23,
http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/NTS_dzialanosc_innowacyjna_2009-2011.pdf, 08.04.2013 r.
30. Dycha A., *Białostocka spółka inwestuje w innowacyjną produkcję*, <http://www.bialystokonline.pl/bialostocka-spolka-inwestuje-w-innowacyjna-produkcje,artykul,66719,4,1.html>, 08.03.2013 r.
31. *Działania w Programie*,
<https://www.poig.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/dzialania.aspx>, 05.08.2013 r.
32. *Encyklopedia Popularna PWN*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, wydanie drugie, Warszawa 1982.

33. Fagerberg J., *Innovation a guide to the literature*, [w:] Fagerberg J., Mowery D. C., Nelson R. R., *The Oxford Handbook of Innovation*, Oxford University Press, New York 2005.
34. Fengler Z., *Potencjał firmy a innowacyjność*, [w:] *Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa* 1991, nr 10.
35. *Firma*, <http://www.pronar.pl/firma.html>, 15.04.2013 r.
36. Freeman Ch., *The Economics of Industrial Innovation*, Pinter, London 1982.
37. Freeman Ch., *The role of Technical Change in National Economic Development*, [w:] *Technological Change, Industrial Restructuring and Regional Development*, Allen & Unwin, London 1986.
38. *Gmina Białystok*, <http://region.e-podlasie.pl/gminy/bialystok.html>, 15.10.2011 r.
39. Goodman R. A., Lawless M. W., *Technology and Strategy. Conceptual Models and Diagnostics*, Oxford University Press, New York 1994.
40. Griffin R. W., *Podstawy zarządzania organizacjami*, PWN, Warszawa 1996.
41. Harman A. J., *The International Computer Industry. Innovation and Comparative Advantage*, Harvard University Press, Cambridge Mass 1971.
42. <http://www.bialystok.pl/269-miasta-partnerskie/default.aspx>, 14.10.2011 r.
43. <http://bialystok.wku.wp.mil.pl/pl/3192.html>, 17.09.2011 r.
44. <http://www.chm.eu/>, 16.04.2013 r.
45. http://www.chm.eu/se_1_20_255_1_fundusze_europejskie__dla_rozwoju_innowacyjnej_gospodarki.html, 13.05.2013 r.
46. <http://demografia.stat.gov.pl/bazademografia/tables.aspx>, 27.08.2013 r.
47. http://www.wrotapodlasia.pl/NR/rdonlyres/4466B6C7-E412-45E7-A640-F7447EABF6B7/0/diagnozastanuinnowacyjnosciwojewództwapodlaskiego_RSI.pdf, 22.07.2013 r.
48. <http://www.lech.net.pl/targowisko.htm>, 14.10.2011 r.
49. http://www.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_podlaskie/portrety_miast/miasto_bialystok.pdf, 20.08.2013.
50. http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bialystok/ASSETS_06p05_01.pdf, 20.05.2013 r.,
51. http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bialystok/ASSETS_11p05_01.pdf, 20.05.2013 r.
52. http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bialystok/ASSETS_10p05_01.pdf, 20.05.2013 r.
53. http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bialystok/ASSETS_09p05_01.pdf, 20.05.2013 r.

54. http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bialystok/ASSETS_08p05_01.pdf, 20.05.2013 r.
55. http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bialystok/ASSETS_07p05_01.pdf, 20.05.2013 r.
56. http://www.wrotapodlasia.pl/pl/wiadomosci/samorzad_wojewodztwa/Zyje_my_na_38_procent.htm, 05.04.2008 r.
57. *Informacje o podstrefach*, <http://www.ssse.com.pl/PL/podstrefy.php?c=48>, 13.10.2011 r.
58. *Informacje o programie*, <http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/informacje-o-programie.html>, 08.08.2013 r.
59. *Infrastruktura*, <http://www.pwc.com/pl/pl/wielkie-miasta-polski/bialystok-infrastruktura.jhtml>, 13.10.2011 r.
60. *Innowacje 2011. Poznaj laureatów*, <http://www.podlaskie.strefabiznesu.pl/artykul/innowacje-2011-poznaj-laureatow-81459.html>, 08.03.2013 r.
61. *Innowacyjny start*, <http://www.innowacyjnystart.pl/Archiwum.aspx?nr=10&Id=60>, 08.03.2013 r.
62. *Internetowy słownik języka polskiego i zwrotów obcojęzycznych Władysława Kopalińskiego*, <http://www.sownik-online.pl/kopaliński/5A71EDB9DECA10C8C12565E30026D687.php>, 26.11.2009 r.
63. *Jakość życia*, <http://www.pwc.com/pl/pl/wielkie-miasta-polski/bialystok-jakosc-zycia.jhtml>, 15.10.2011 r.
64. Janasz W., Kozioł K., *Determinanty działalności innowacyjnej przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 2007.
65. Jarmołowicz W., *Innowacje 2012 - Ranking rozstrzygnięty!*, <http://www.podlaskie.strefabiznesu.pl/artykul/innowacje-2012-ranking-rozstrzygniety>, 27.03.2013 r.
66. Jasiński A. H., *Innowacje i transfer techniki w procesie transformacji*, Centrum Doradztwa i Informacji Difin, Warszawa 2006.
67. Kalisiak J., *Nowy produkt. Planowanie i organizacja*, PWN, Warszawa 1975.
68. Kasperkiewicz W., *Źródła innowacji. Klasyfikacja i charakterystyka*, [w:] *Studia Prawno – Ekonomiczne* 1986, t. XXXVI.
69. Klamecka – Roszkowska G., Piekarska E., Muczyński M., *Aktywność innowacyjna województwa podlaskiego. I raport z badań*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Białystok 2007.
70. Klamecka – Roszkowska G., Piekarska E., Muczyński M., *Aktywność innowacyjna województwa podlaskiego. II raport z badań*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Białystok 2007.

71. Kotarba W., *Organizacja wynalazczości w przedsiębiorstwie*, Zrzeszenie Wojewódzkich Klubów Techniki i Racjonalizacji, Warszawa 1987.
72. Kotler Ph., *Marketing*, Wydawnictwo Gebethner, Warszawa 1994.
73. Krelle W., *The Future of the World Economy. Economic Growth and Structure Change*, IIASA Springer Verlag, Berlin 1989.
74. Krzykała F., *Wprowadzenie do socjologii przedsiębiorstwa przemysłowego*, PWE, Warszawa 1975.
75. Kukliński A., *Problem Polski Wschodniej. Doświadczenia i perspektywy* [w:] Błaszczuk D.J., Stefański M. (red.) *Strategiczna problematyka polski Wschodniej*, Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie, Lublin 2010.
76. Kuznets S., *Six Lectures on Economic Growth*, Free Press, Chicago 1959.
77. Kuznets S., *Secular Movements in Production and Prices*, Riverside Press, Boston 1930.
78. Lucas R., *On the Mechanisms of Economic Development*, Journal of Monetary Economics, No. 22, 1988.
79. Ludzie, <http://www.pwc.com/pl/pl/wielkie-miasta-polski/bialystok-ludzie.jhtml>, 14.10.2011 r.
80. Mansfield E., *Innovation, Technology and the Economy*, E. Elgar, Aldershot 1995.
81. Mansfield E., *The Economics of Technological Change*, W.W. Norton and Co, New York 1968.
82. Madej Z., *Nauka i rozwój gospodarczy*, PWE, Warszawa 1970.
83. *Mapa projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007 – 2013*, <http://www.podlaskiedotacje.pl/index.php?clear=1&a=efrr%2Fprojects>, 02.04.2013 r.
84. *Mapa projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007 – 2013*, http://www.podlaskiedotacje.pl/index.php?a=efrr%2Fprojects&excel=&interesting=&idproject=&priorytet=0&dzialanie=0&poddzialanie=0&tp=0&powiat=20.26.61&gmina=20.26.61.01.1&nameb=&namep=&dot=0&date_from=2007&date_to=2013&projektsuSubmit=Szukaj, 02.04.2013 r.
85. *Miasto Białystok*, http://www.wrotapodlasia.pl/pl/adm/powiaty_gminy/miasto_bialystok/, 30.08.2011 r.
86. *Misja firmy*, http://www.chm.eu/s_1_1_1_misja_i_polityka.html, 16.04.2013 r.
87. *Narodowa Strategia Spójności*, <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/NSS.aspx>, 21.08.2013 r.

88. Nowak – Far A., *Globalna konkurencja*, PWN, Warszawa – Poznań 2000.
89. *O firmie*, <http://www.ac.com.pl/pl/doc/295/o-firmie>, 15.04.2013 r.
90. *O firmie*, <http://www.tagbialystok.com.pl/>, 15.04.2013 r.
91. *O firmie*, <http://www.tobo.pl/pl/o-firmie.html>, 15.04.2013 r.
92. *O nas*, <http://www.aps.pl/pl/o-firmie/o-nas.html>, 12.04.2013 r.
93. *O nas*, http://www.bialystok.stim.org.pl/o_nas/, 22.07.2013 r.
94. *O nas*, http://www.idealcafe.pl/o_nas.xhtml, 28.05.2013 r.
95. *O nas*, <http://rodex.ddsoft.pl/pl/ofirmie.aspx?muciacho=m0k>, 15.04.2013 r.
96. *Oni przynoszą postęp. Podlascy liderzy innowacji i rozwoju 2012 roku*, http://m.bialystok.gazeta.pl/bialystok/1,121434,13199517,Oni_przynosza_postep_Podlascy_liderzy_innowacji_i.html, 08.03.2013 r.
97. *O Parku*, <http://bpnt.bialystok.pl/o-parku>, 14.03.2013 r.
98. *O programie*, https://www.poig.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/o_poig.aspx, 05.08.2013 r.
99. *O Programie*, http://www.pois.gov.pl/WSTEPDOFUNDUSZYEUROPEJSKICH/Strony/o_pois.aspx, 06.08.2013 r.
100. *O Programie*, <http://www.polskawschodnia.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Stroyny/program.aspx>, 26.07.2013 r.
101. *O projekcie*, <http://www.ppp.czarnabialostocka.pl/project.html>, 09.09.2013 r.
102. *Osiem tysięcy nowych miejsc pracy na Podlasiu*, <http://www.regiopraca.pl/portal/rynek-pracy/miejsca-pracy/osiem-tysiecy-nowych-miejsc-pracy-na-podlasiu>, 04.12.2012 r.
103. Pangsy – Kania S., *Polityka innowacyjna państwa a narodowa strategia konkurencyjnego rozwoju*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2007.
104. *Park maszynowy*, <http://rodex.ddsoft.pl/pl/parkmaszynowy.aspx?muciacho=m0k>, 15.04.2013 r.
105. Pawlak – Żalikowska M., *Innowacyjność się opłaca*, <http://www.podlaskie.strefabiznesu.pl/artykul/innowacyjnosc-sie-oplaca-75433.html>, 08.03.2013 r.
106. Penc J., *Innowacje i zmiany w firmie. Transformacja i sterowanie rozwojem przedsiębiorstwa*, Agencja Wydawnicza Placet, Warszawa 1999.
107. Pietrański Z., *Ogólne i psychologiczne zagadnienia innowacji*, PWN, Warszawa 1971.

108. *Początki osady*, <http://www.pb.edu.pl/Polozenie-miasta.html>, 12.10.2011 r.
109. *Podlasianie wyjeżdżają za granicę. Emigracja sposobem na życie*, <http://www.podlaskie.strefabiznesu.pl/artukul/podlasianie-wyjezdzaja-za-granice-emigracja-sposobem-na-zycie-29865.html>, 11.10.2011 r.
110. *Podział Białegostoku na osiedla*, <http://www.info.bialystok.pl/osiedla/podzial/obiekt.php>, 17.09.2011 r.
111. Porter M. E., *The Competitive Advantage of Nations*, The Macmillan Press LTD., London 1990.
112. *Portal Funduszy Europejskich*, <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/czysmsafundusze.aspx>, 21.08.2013 r.
113. *Projekt dofinansowany z RPO WP*, <http://www.maniacgym.pl/projekt-dofinansowany-z-rpowp>, 23.05.2013 r.
114. Prystrom J., *Innowacyjne determinanty funkcjonowania rynku pracy na przykładzie gospodarki szwedzkiej*, Wydawnictwo Politechniki Białostockiej, Białystok 2012.
115. Prystrom J., *Innowacje w procesie rozwoju gospodarczego. Innowacyjność podlaskich podmiotów gospodarczych*, [w:] *Zeszyty Naukowe Politechniki Białostockiej. Ekonomia i Zarządzanie*, Z.12 (2008).
116. Prystrom J., *Innowacje w procesie rozwoju gospodarczego. Istota i uwarunkowania. Podręcznik akademicki*, Difin, Warszawa 2012.
117. Prystrom J., *Innowacyjność „kluczem do sukcesu” – przykład Volvo Car Corporation*, [w:] *Optimum. Studia Ekonomiczne* 2008, Nr 2 (38).
118. Pyrża A., Tadeusiak A., Adelt J., Jakubaszek E., Piskorska E., *Poradnik wynalazcy Metodyka badania zdolności patentowej wynalazków i wzorów użytkowych*, Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2006, <http://uprp.pl/rozne/metodykawynwzo.pdf>, 22.01.2010 r.
119. *Raport SYTUACJA NA RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM W 2011 roku*, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku, Białystok 2012 r., s. 15 - 17, ROKU http://www.up.podlasie.pl/uploads/upload/w_badan_i_analiz/analiza_roczna_2011.pdf, 28.08.2013 r.
120. Rogers E. M., *Diffusion of innovations*, Free Press, New York 2003.
121. Romer P., *Endogenous Technological Change*, *Journal of Political Economy*, Vol. 98, 1990.
122. *Rynek pracy w Białymstoku*, <http://www.poradnik-praca.pl/rynek-pracy/praca-miasta/p22raca-bialysto51k>, 19.10.2011 r.

123. Schumpeter J. A., *Teoria wzrostu gospodarczego*, Polskie Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1960.
124. Schumpeter J. A., *The Theory of Economic Development*, Galaxy Book, New York 1932.
125. Silverberg G., Soete L., *The Economics of Growth and Technical Change*, E. Elgar, Brookfield 1994.
126. *Słownik języka polskiego*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1988, tom I.
127. *Specjalna Strefa Ekonomiczna*, <http://www.sse.com.pl/>, 08.10.2011 r.
128. Spruch W., *Strategia postępu technicznego. Wstęp do teorii*, PWN, Warszawa 1976.
129. *Statystyczne Vademecum Samorządowca 2012*, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2012.
130. *Statystyczne Vademecum Samorządowca 2010*, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2010.
131. Stawasz, *Innowacje a mała firma*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1999.
132. *Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus*, Urząd Miejski.
133. *Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 - 2020 plus*, Załącznik do Uchwały Nr LVIII/777/10.
134. Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 13 września 2010 r., Urząd Miejski w Białymstoku, Białystok 2010.
135. *Suwalska Strefa Ekonomiczna. Podstrefa Białystok*, <http://www.bialystok.pl/677-suwalska-specjalna-strefa-ekonomiczna/default.aspx>, 15.10.2011 r.
136. *Teoria innowacji*, http://www.pi.gov.pl/Firma/chapter_86450.asp, 12.04.2013 r.
137. Ustawa *Prawo własności przemysłowej* z dnia 30 czerwca 2000 roku (Dz. U. z 2003r. Nr 119, poz. 1117 z późniejszymi zmianami, art. 94).
138. *Wędrówki kresowe*, http://www.fantour.pl/index.php?pod_menu=316, 08.10.2011 r.
139. *Województwo podlaskie*, <http://region.e-podlasie.pl/>, 09.04.2013 r.
140. *Województwo Podlaskie*, http://www.wrotapodlasia.pl/pl/region/informacje_ogolne/, 09.04.2013 r.
141. *Województwo podlaskie 2012. Podregiony, powiaty, gminy*, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2012.
142. *Województwo podlaskie 2010. Podregiony, powiaty, gminy*, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2010.

143. *Województwo podlaskie 2009. Podregiony, powiaty, gminy*, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2009.
144. *Województwo podlaskie 2008. Podregiony, powiaty, gminy*, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2008.
145. *Województwo podlaskie 2007. Podregiony, powiaty, gminy*, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2007.
146. *Województwo podlaskie 2006. Podregiony, powiaty, gminy*, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2006.
147. *Województwo podlaskie 2012. Podregiony, powiaty, gminy*, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2012,
http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bialystok/ASSETS_2012_podregiony-powiaty-gminy_wpodl_2012_PL.pdf, 20.05.2013 r.
148. www.bialystokonline.pl, 14.10.2011 r.
149. Wrześniewski P., *Projekt jak wynalazek*,
http://www.rp.pl/artykul/56477,68668__Projekt_jak_wynalazek_.html, 22.01.2010 r.
150. *Współpraca zagraniczna*, <http://www.bialystok.pl/269-miasta-partnerskie/default.aspx>, 13.10.2011 r.
151. *Wydział wdrożeń*,
http://www.pronar.pl/firma/___wydzial_wdrozen_.html, 16.04.2013 r.
152. *Zielone Płuca Polski*, <http://www.bialystok.pl/817-zielone-pluca-polski/default.aspx>, 10.10.2011 r.
153. *Zmieniamy podlaskie*, INFORMATOR REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO FUNDUSZE EUROPE JSKIE – DL A ROZWOJU WOJEWÓDZ TWA PODL ASKIEGO, Nr 2 (13) czerwiec 2012,
<http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/private/upload/file/1f537886474b004f5537d88243007b34.pdf>, 24.05.2013 r.
154. *Zmieniamy podlaskie*, INFORMATOR REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO FUNDUSZE EUROPE JSKIE – DL A ROZWOJU WOJEWÓDZ TWA PODL ASKIEGO, Nr 4 (15) grudzień 2012,
<http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/private/upload/file/cd4ee49ba6ba98c538fe4210eae589ae.pdf>, 23.05.2013 r.
155. *Zmieniamy podlaskie*, INFORMATOR REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO FUNDUSZE EUROPE JSKIE – DL A ROZWOJU WOJEWÓDZ TWA PODLASKIEGO, Nr 3 (10) wrzesień 2011,
<http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/private/upload/file/c21c4b3751fa13d0d8691bd1153ac6db.pdf>, 23.05.2013 r.

156. *Zmieniamy podlaskie*, INFORMATOR REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO FUNDUSZE EUROPEJSKIE – DLA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, Nr 3 (10) wrzesień 2011,
<http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/private/upload/file/c21c4b3751fa13d0d8691bd1153ac6db.pdf>, 23.05.2013 r.
157. *Zmieniamy podlaskie*, INFORMATOR REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO FUNDUSZE EUROPEJSKIE – DLA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, Nr 2 (13) czerwiec 2012,
<http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/private/upload/file/1f537886474b004f5537d88243007b34.pdf>, 23.05.2013 r.
158. *Zmieniamy podlaskie*, INFORMATOR REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO FUNDUSZE EUROPEJSKIE – DLA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, Nr 1 (12) kwiecień 2012,
http://www.agape.com.pl/konkurs/pdf2012/zmieniamypodlaskie_1.pdf, 24.05.2013 r.
159. *Zmieniamy podlaskie*, INFORMATOR REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO FUNDUSZE EUROPEJSKIE – DLA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, Nr 4/2010,
<http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/private/upload/file/11791f89b41da2c96c5d91358a3b6e58.pdf>, 24.05.2013 r.
160. *Zmieniamy podlaskie*, INFORMATOR REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO FUNDUSZE EUROPEJSKIE – DLA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, Nr 3/2010, s. 28,
<http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/private/upload/file/883e14537c81562641c841f5a2867ba1.pdf>, 24.05.2013 r.

Spis rysunków, tabel i wykresów

Spis rysunków:

Rysunek 1.1 Mapa powiatu białostockiego

Rysunek 1.2 Obszar Podstrefy Białystok

Rysunek 1.3 Podział Białegostoku na osiedla

Rysunek 1.4 Białystok i miasta partnerskie

Rysunek 2.1 Najpowszechniejsze wy tłumaczenia pojęcia innowacja

Rysunek 2.2 Wpływ innowacji na rynek pracy

Rysunek 4.1 Formy działalności innowacyjnej podlaskich przedsiębiorstw

Rysunek 5.1 Utrudnienia działalności innowacyjnej

Rysunek 5.2 Jak unijne dotacje wspierające innowacyjność wpływają na zatrudnienie?

Spis tabel:

Tabela 1.1 Dochody i wydatki budżetu miasta Białystok na 1 mieszkańca w zł w latach 2005 – 2011

Tabela 1.2 Dochody budżetu miasta Białegostoku w latach 2009 – 2011

Tabela 1.3 Wydatki budżetu miasta Białegostoku w latach 2009 – 2011

Tabela 1.4 Sytuacja miasta Białystok na tle miast na prawach powiatu w 2011 r.

Tabela 1.5 Białystok na tle innych miast wojewódzkich w 2011 r.

Tabela 1.6 Powierzchnia i ludność Białegostoku w latach 2005 – 2011

Tabela 1.7 Ludność Białegostoku wg płci i wieku w latach 2005 – 2011

Tabela 1.8 Ludność Białegostoku w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w latach 2005 – 2011

Tabela 1.9 Urodzenia i zgony ludności Białegostoku w latach 2005 – 2011

Tabela 1.10 Ruch naturalny ludności w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Tabela 1.11 Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności Białegostoku na pobyt stały w latach 2005 – 2011

Tabela 1.12 Migracja ludności Białegostoku na pobyt stały w latach 2005 – 2011

Tabela 1.13 Odległości miasta Białystok od innych miast województwa podlaskiego i innych miast Polski

Tabela 1.14 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Tabela 1.15 Struktura podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie) według sekcji w 2010 r.

Tabela 1.16 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według wybranych sekcji w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Tabela 1.17 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według wybranych sekcji w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Tabela 1.18 Sklepy i stacje paliw w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Tabela 1.19 Targowiska w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Tabela 1.20 Pracujący w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Tabela 1.21 Pracujący w Białymstoku i województwie podlaskim w 2011 roku

Tabela 1.22 Przeciętne zatrudnienie w poszczególnych sekcjach sektora przedsiębiorstw w Białymstoku w latach 2009 i 2010

Tabela 1.23 Podstawowe dane o bezrobotnych zarejestrowanych w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Tabela 1.24 Bezrobotni zarejestrowani według wieku w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Tabela 1.25 Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Tabela 1.26 Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Tabela 1.27 Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy w Białymstoku w latach 2005 – 2011

Tabela 2.1 Wybrane rodzaje innowacji

Tabela 3.1 Układ osi priorytetowych Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej

Tabela 3.2 Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka – osie priorytetowe i szczegółowe działania

Tabela 3.3 Obszary wsparcia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego

Tabela 4.1 Poziom nakładów na działalność B + R w poszczególnych województwach w latach 2002 – 2011 (w mln zł)

Tabela 4.2 Udział podmiotów gospodarczych ponoszących nakłady na działalność B + R w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie województwa podlaskiego

Tabela 4.3 Udział nakładów na działalność B + R w ogólnym poziomie PKB w województwie podlaskim w latach 2002 – 2010

Tabela 4.4 Nakłady przedsiębiorstw usługowych na działalność innowacyjną według województw w 2011 r. (mln zł)

Spis wykresów

Wykres 1.1 Liczba mieszkańców Białegostoku w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2009, 2010 i 2011 r.

Wykres 1.2 Struktura ludności Białegostoku w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w 2011 r. (udział %)

Wykres 1.3 Ludność Białegostoku w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym na tle sytuacji województwa podlaskiego w 2011 r.

Wykres 1.4 Struktura ludności Białegostoku w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w 2011 r. pod względem płci

Wykres 1.5 Liczba kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie ludności Białegostoku w 2011 r.

Wykres 1.6 Struktura zatrudnienia w poszczególnych sekcjach sektora przedsiębiorstw w Białymstoku w 2010 r.

Wykres 1.7 Udział wybranych kategorii osób w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2009 - 2011

Wykres 1.8 Bezrobocie rejestrowane w Białymstoku w latach 2002 – 2010

Wykres 4.1 Udział innowacyjnych podmiotów w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych w poszczególnych województwach w latach 2009 - 2011 (%)

Wykres 4.2 Udział innowacyjnych podmiotów w ogólnej liczbie przedsiębiorstw usługowych w poszczególnych województwach w latach 2009 - 2011 (%)

Wykres 4.3 Przedsiębiorstwa przemysłowe, które w latach 2009 - 2011 wprowadziły innowacje organizacyjne wg województw (%)

Wykres 4.4 Przedsiębiorstwa z sektora usług, które w latach 2009 - 2011 wprowadziły innowacje organizacyjne wg województw (%)

Wykres 4.5 Przedsiębiorstwa przemysłowe, które w latach 2009 - 2011 wprowadziły innowacje marketingowe wg województw (%)

Wykres 4.6 Przedsiębiorstwa z sektora usług, które w latach 2009 - 2011 wprowadziły innowacje marketingowe wg województw (%)

Wykres 4.7 Nakłady przedsiębiorstw przemysłowych na działalność innowacyjną według województw w 2011 r. (mln zł)

Wykres 4.8 Nakłady na działalność innowacyjną przedsiębiorstw przemysłowych przypadające na jedno przedsiębiorstwo, które poniosło nakłady na tego typu działalność w 2011 r. wg województw (tys. zł)

Wykres 4.9 Nakłady na działalność innowacyjną przedsiębiorstw z sektora usług przypadające na jedno przedsiębiorstwo, które poniosło nakłady na tego typu działalność w 2011 r. wg województw (tys. zł)

Wykres 5.1 Jak wzrost wydatków na działalność B + R wpłynął na poziom zatrudnienia w firmie IDEAL GROUP?

Wykres 5.2 Poziom nakładów na działalność B + R i zatrudnienia w województwie podlaskim w latach 2005 – 2011